

GARD - Pracownia Urbanistyczno - Architektoniczna - mgr inż. arch. Anna Woźnicka
siedziba: ul. Traktorowa 43/2, 91-117 Łódź; adres korespondencyjny: ul. Telefoniczna 46F, 92-016 Łódź
NIP 947-106-73-33; REGON 100834104, tel. 530641655, 509959368, 508655541; biurogard@gmail.com

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
NA POTRZEBY
PLANU OGÓLNEGO GMINY NUR**

Zamawiający:

Gmina Nur

Reprezentowana przez Wójta Gminy Nur przy kontrasygnacie Skarbnika Gminy Nur
ul. Drohiczyńska 2

07-322 Nur

Wykonawca:

GARD – Pracownia Urbanistyczno-Architektoniczna – mgr inż. arch. Anna Woźnicka
ul. Traktorowa 43/2

91-117 Łódź

Podstawa opracowania:

Umowa Nr GGP.271.1.2025 zawarta w dniu 23 maja 2025 r. w Nurze

Uchwała Nr IX/53/25 Rady Gminy Nur z dnia 24 stycznia 2025 r. w sprawie przystąpienia do
sporządzenia planu ogólnego Gminy Nur

Autorzy opracowania:

Główny projektant planu - mgr inż. arch. Anna Woźnicka

Główny autor prognozy - mgr. Gabriel Danek

Współautor prognozy - mgr. Mikołaj Antonowicz

SPIS TREŚCI

1. PRZEDMIOT, CEL I ZAKRES OPRACOWANIA.....	5
1.1 Przedmiot opracowania i podstawy formalno-prawne	5
1.2 Metodyka opracowania i materiały źródłowe.....	5
1.3 Powiązania projektu planu ogólnego z dokumentami strategicznymi	8
2. ZAKRES PRZESTRZENNY I POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE GMINY NUR	11
2.1 Geografia gminy	11
2.2 Zagospodarowanie terenu	13
3. POSZCZEGÓLNE ELEMENTY PRZYRODNICZE I ICH WZAJEMNE POWIĄZANIA	16
3.1 Budowa geologiczna, rzeźba terenu, tereny osuwiskowe	16
3.2 Gleby, kompleksy rolniczej przydatności, susza	19
3.3 Uwarunkowania hydrologiczne	21
3.3.1 Wody powierzchniowe	21
3.3.2 Wody podziemne	24
3.3.3 Zagrożenie powodziowe.....	25
3.4 Warunki klimatyczne, akustyczne i powietrze.....	27
3.4.1 Warunki klimatyczne	27
3.4.2 Klimat akustyczny	28
3.4.3 Jakość powietrza.....	29
3.5 Flora i fauna	31
3.5.1 Roślinność	31
3.5.2 Świat zwierząt	34
3.6 Promieniowanie elektromagnetyczne	34
3.7 Korytarze ekologiczne	35
3.8 Istniejące problemy i zagrożenia środowiska	35
4. FORMY OCHRONY PRZYRODY I ŚRODOWISKA KULTUROWEGO	37
4.1 Formy ochrony przyrody	37
4.1.1 Ostoja Nadbużańska (PLH14011)	37
4.1.2 Dolina Dolnego Bugu (PLB140001).....	39
4.1.3 Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Bugu i Nurca	41
4.1.4 Nadbużański Park Krajobrazowy im. Wojciecha Bogumiła Jastrzębowskiego	43
4.1.5 Pomniki przyrody	47

4.1.5 Ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów	47
4.2 Formy ochrony środowiska kulturowego	48
5. OCENA ODDZIAŁYWANIA PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO NA ŚRODOWISKO	51
5.1 Ocena rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych i innych ustaleń projektu planu	51
5.1.1 Cel opracowania projektu planu ogólnego	51
5.1.2 Ustalenia przyjęte w projekcie planu ogólnego	51
5.2 Przewidywane znaczące oddziaływania planu ogólnego na środowisko	57
5.2.1 Oddziaływania na obszary Natura 2000 oraz inne obszary chronione	57
5.2.2 Oddziaływanie na różnorodność biologiczną	70
5.2.3 Oddziaływanie na zdrowie i bezpieczeństwo ludzi	71
5.2.4 Oddziaływanie na florę i faunę	72
5.2.5 Oddziaływanie na warunki wodne	73
5.2.6 Oddziaływanie na powietrze	75
5.2.7 Oddziaływanie na powierzchnię ziemi	75
5.2.8 Oddziaływanie na krajobraz	77
5.2.9 Oddziaływanie na klimat	77
5.2.10 Zasoby naturalne	78
5.2.11 Dobra kultury i zabytki	78
5.2.12 Dobra materialne	78
6. PROPOZYCJA ROZWIĄZAŃ MAJĄCYCH NA CELU ZAPOBIEGANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ZJAWISK ODDZIAŁUJĄCYCH NA ŚRODOWISKO, WYNIKAJĄCYCH Z REALIZACJI USTALEŃ PLANU OGÓLNEGO	79
7. PROPOZYCJA ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH W STOSUNKU DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE PLANU	80
8. NAPOTKANE TRUDNOŚCI I LUKI W WIEDZY	81
9. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM	82
10. INFORMACJA O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	87
11. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	88
12. OŚWIADCZENIA AUTORÓW	90
SPIS RYSUNKÓW I TABEL	92

1. PRZEDMIOT, CEL I ZAKRES OPRACOWANIA

1.1 Przedmiot opracowania i podstawy formalno-prawne

Niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko została sporządzona dla projektu planu ogólnego gminy wiejskiej Nur, stworzonego za sprawą ustaleń wynikających z Umowy Nr GGP.271.1.2025 zawartej w dniu 23 maja 2025 r. w Nurze. Przedmiotem prognozy jest określenie i ocena skutków dla środowiska przyrodniczego i życia ludzi, które mogą wynikać z zaprojektowanych stref planistycznych na obszarze gminy Nur. Celem prognozy jest również przedstawienie rozwiązań minimalizujących potencjalne negatywne skutki ustaleń projektu na poszczególne komponenty środowiska. Dzięki prognozie można podejmować decyzje rozwojowe, które są zgodne z zasadą zrównoważonego rozwoju, chroniąc jednocześnie środowisko dla przyszłych pokoleń. Istotne jest podkreślenie, że prognoza nie ocenia samej słuszności realizacji planowanych inwestycji, lecz przedstawia spodziewane konsekwencje dla środowiska naturalnego. Plan ogólny natomiast ma na celu zharmonizowanie działań inwestycyjnych z ochroną środowiska oraz uwzględnienie potrzeb lokalnej społeczności.

Zgodnie z ustaleniami art. 3 ust. 1 pkt 14, art. 46 ust. 1, art. 51 ust. 2 i art. 52 ust. 1 i 2 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.) projekty planów ogólnych wymagają postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, którego elementem jest prognoza oddziaływania na środowisko.

1.2 Metodyka opracowania i materiały źródłowe

Prognozę sporządzono przy zastosowaniu metod opisowych, analiz jakościowych wykorzystujących dostępne wskaźniki stanu środowiska oraz identyfikacji skutków przewidywanych zmian w środowisku, na podstawie których wyciągnięto określone wnioski. Wykorzystano przy tym liczne materiały kartograficzne, opracowania dotyczące środowiska przyrodniczego oraz dokumenty planistyczne odnoszące się zarówno do tego terenu (m.in. projekt Planu ogólnego, który określa strefy planistyczne oraz gminne standardy urbanistyczne), jak i szerszego kontekstu przestrzennego. W prognozie użyto ponadto informacje i materiały graficzne wykorzystane przy sporządzaniu opracowania ekofizjograficznego na potrzeby planu ogólnego gminy Nur. Dzięki analizie przedstawionych źródeł, możliwe było określenie potencjalnych zagrożeń związanych z realizacją planu.

Przewidywane skutki jego wdrożenia dla poszczególnych komponentów środowiska zostały przedstawione w formie opisowej.

W ramach opracowania wykorzystano następujące materiały źródłowe i literaturę:

- 1) Aniśko M., Popławski C., Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Białymstoku, RDLP w Białymstoku, *Program ochrony przyrody (Plan urządzenia lasu Nadleśnictwa Rudka) na okres 01.01.2018 – 31.12.2027*, Białystok 2017,
- 2) GARD – Pracownia Urbanistyczno-Architektoniczna – mgr inż. arch. Anna Woźnicka, *Plan ogólny gminy Nur; Uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy Nur*, Nur 2025,
- 3) Gmina Nur, *Program Ochrony Środowiska dla gminy Nur na lata 2016-2020 z perspektywą na lata 2021-2025*, grudzień 2015,
- 4) Gmina Nur, *Program Ochrony Środowiska dla gminy Nur na lata 2016-2020 z perspektywą na lata 2021-2025*, Nur, grudzień 2015,
- 5) Gmina Nur, *Raport o stanie gminy Nur za 2024 rok*, Nur 2025,
- 6) Gmina Nur, *Strategia rozwoju gminy Nur na lata 2016-2020 z perspektywą na lata 2021-2025*, Nur, grudzień 2015,
- 7) Jasińska A., Bujnowski K., Kwecko P., Bojakowska I., Tomassi-Morawiec H., Król J., PIG-PIB, *Objaśnienia do mapy geosrodowiskowej Polski 1:50 000, Arkusz Czyżew (416)*, Warszawa 2010,
- 8) Marszałek Województwa Mazowieckiego, Dane WODGiK,
- 9) Matuszkiewicz J.M., *Geobotanical regionalization of Poland (Regionalizacja geobotaniczna Polski)*, IGiPZ PAN, Warszawa 2008,
- 10) Matuszkiewicz J.M., *Potential natural vegetation of Poland (Potencjalna roślinność naturalna Polski)*, IGiPZ PAN, Warszawa 2008,
- 11) Opracowanie ekofizjograficzne na potrzeby planu ogólnego gminy Nur,
- 12) Richling A., Solon J., Macias A., Balon J., Borzyszkowski J., Kistowski M. (red.), *Regionalna geografia fizyczna Polski*, Bogucki Wyd. Naukowe, Poznań 2021,
- 13) Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 9 października 2023 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Ostoja Nadbużańska (PLH140011) (Dz. U. z 2023 r. poz. 2388),
- 14) Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz.U. 2023 poz. 2758),

- 15) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. Nr 25, poz. 133),
- 16) Rozporządzenie Nr 2 Wojewody Mazowieckiego z dnia 31 stycznia 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 35, poz. 698),
- 17) Siwek D., GARD – Pracownia Urbanistyczno-Architektoniczna – mgr inż. arch. Anna Woźnicka, *Projekt zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Nur – Prognoza oddziaływania na środowisko*, Łódź, lipiec 2014,
- 18) Uchwała Nr 121/24 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 19 listopada 2024 r. w sprawie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego im. Wojciecha Bogumiła Jastrzębowski (Dz. Urz. z 2024 r. poz. 11349),
- 19) Uchwała Nr 18/24 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 6 lutego 2024 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Bugu i Nurca (Dz. Urz. z 2024 r. poz. 2043),
- 20) Uchwała Nr IX/53/25 Rady Gminy Nur z dnia 24 stycznia 2025 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Gminy Nur,
- 21) Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 ze zm.),
- 22) Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 960),
- 23) Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 647 ze zm.),
- 24) Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1130 ze zm.),
- 25) Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 82),
- 26) Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.),
- 27) Wrotek. K., PIG, *Objaśnienia do szczegółowej mapy geologicznej Polski 1:50 000*, Arkusz Czyżew (416), Warszawa 2002,

Źródła internetowe:

- Geoportal krajowy, <https://www.geoportal.gov.pl/>,

- Bank Danych Lokalnych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start>,
- Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe>,
- aPGW, <https://apgw.gov.pl/pl/III-cykl-materialy-do-pobrania>,
- Biuletyn Informacji Publicznej Gminy Nur, <https://nur.bipgmina.pl/>,
- Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/>,
- Gmina Nur, <https://www.gminanur.pl/>,
- Państwowy Rejestr Granic (PRG), <https://www.geoportal.gov.pl/pl/dane/panstwowy-rejestr-granic-prg/>,
- Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Delegatura w Ostrołęce, <https://mwkz.pl/delegatury-ostroleka> (dostęp z dn. 06.10.2025).

1.3 Powiązania projektu planu ogólnego z dokumentami strategicznymi

Nowelizacja ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. nakłada obowiązek zgodności miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego i wydawanych decyzji o warunkach zabudowy z zapisami Planu ogólnego gminy. Jednocześnie Plan ogólny jako dokument wyrażający politykę przestrzenną na szczeblu lokalnym musi być zgodny z polityką przestrzenną prowadzoną na szczeblu wojewódzkim, a ta z krajową polityką przestrzenną. Wzajemne powiązanie tych dokumentów zapewnia spójne i całościowe kształtowanie przestrzeni oraz umożliwia przeprowadzanie inwestycji strategicznych w skali krajowej. Uchwalenie planu ogólnego ureguluje rozwiązania funkcjonalno-przestrzenne i zasady zagospodarowania, z uwzględnieniem walorów krajobrazowych, wymogów ładu przestrzennego i ochrony środowiska.

Zgodnie ze *Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+*, celem głównym województwa mazowieckiego jest „zapewnienie wysokiej jakości życia poprzez trwałą i zrównoważony przestrzennie rozwój województwa, służący wzrostowi znaczenia regionu w Europie i na świecie, przy poszanowaniu zasobów środowiska”. Strategia wyznacza 5 celów strategicznych: 1) Konkurencyjne i innowacyjne Mazowsze, 2) Dostępne i mobilne Mazowsze, 3) Zielone, niskoemisyjne Mazowsze, 4) Mazowsze zintegrowane społecznie, 5) Mazowsze bogate kulturowo. Z punktu widzenia oddziaływania na środowisko, istotne są głównie cele strategiczne związane z:

- **dostępnością**, czyli poprawą dostępności i spójności terytorialnej regionu przy ograniczeniu presji na przestrzeń i środowisko, kształtowanie ładu przestrzennego;

- **środowiskiem i energetyką**, polegająca na poprawie stanu środowiska poprzez racjonalne gospodarowanie zasobami przyrody.

Dla kształtowania Mazowsza jako regionu czystego i przyjaznego dla środowiska, istotne znaczenie ma dążenie do równowagi pomiędzy poszczególnymi elementami zagospodarowania przestrzennego oraz kształtowanie trwałości procesów przyrodniczych, zaspokajających potrzeby społeczne z poszanowaniem zasady sprawiedliwości międzypokoleniowej. Konieczne są działania mające na celu **ochronę różnorodności biologicznej i zapewnienie spójnej przestrzeni przyrodniczej**, w tym poprzez zachowanie i przywrócenie drożności korytarzy ekologicznych, utworzenie spójnego przestrzennie systemu obszarów chronionych oraz zalesianie gruntów w ramach uzupełniania systemu powiązań przyrodniczych.¹

Zgodnie z zapisami planu zagospodarowania przestrzennego województwa obszar gminy Nur zaliczony został do podregionu ostrołęckiego, w którym zidentyfikowano obszar strategicznej interwencji (OSI) jako podregion problemowy. Interwencja w OSI ostrołęckim zorientowana będzie na poprawę warunków prowadzenia działalności gospodarczej i zwiększenie zdolności absorpcyjnych podregionu, z wykorzystaniem wewnętrznych potencjałów obszaru, w tym miast Ostrołęki i Ostrowi Mazowieckiej. Kluczowe w tym zakresie są działania na rzecz poprawy skomunikowania podregionu z resztą województwa, zwłaszcza poprzez rozwój sieci kolejowej oraz powiązanej z nią komunikacji autobusowej. Oprócz systemu transportowego, dla poprawy jakości życia mieszkańców i stanu środowiska obszaru istotne jest zwiększenie dostępności do sieciowej infrastruktury komunalnej, w szczególności gazowej i kanalizacyjnej. Warunki przyrodnicze obszaru, jak również duże znaczenie sektora rolnego dla gospodarki podregionu, tworzą potencjał dla rozwoju rolnictwa ekologicznego w ramach rodzinnych gospodarstw rolnych. Z uwagi na wysokie walory przyrodnicze i kulturowe, zasadne jest także wspieranie rozwoju infrastruktury turystycznej w celu bardziej efektywnego wykorzystania potencjału turystycznego dla rozwoju gospodarki podregionu. Działania w OSI ostrołęckim skoncentrowane będą na wskazanych poniżej obszarach.

1. Poprawa dostępności obszaru poprzez:

- rozwój transportu kolejowego z wykorzystaniem nowych i zmodernizowanych linii kolejowych, uzupełnienie sieci przystankowej oraz zwiększenie liczby połączeń,

¹ Fragment Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+

- rozwój zintegrowanego, niskoemisyjnego transportu zbiorowego poprawiającego dostępność przystanków kolejowych i centrów lokalnych.

2. Ochrona oraz wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego poprzez:

- rozwój rolnictwa ekologicznego,
- wykorzystanie potencjału przyrodniczego, w tym obszarów nadrzecznych i leśnych, na potrzeby rekreacyjno-wypoczynkowe, np. agroturystyki,
- modernizację istniejącej infrastruktury turystycznej oraz budowę nowych szlaków turystyki aktywnej,
- rozbudowę i modernizację systemów kanalizacyjnych, gazowych i ciepłowniczych.

W przypadku regionu powiatu ostrowskiego, zgodnie ze *Strategią Rozwoju Powiatu Ostrowskiego na lata 2023-2030*, wizją powiatu jest dążenie do atrakcyjnej przestrzeni do życia, z zachowanym środowiskiem naturalnym, spuścizną kulturową i historyczną, rozwijającą się w zrównoważony sposób, poprzez aktywność w sferze gospodarczej, dbałość o sferę przyrodniczą oraz wsparcie dla osób wykluczonych w sferze społecznej. Strategia określa 5 celów strategicznych: 1) powiat aktywny społecznie, 2) powiat aktywny gospodarczo, 3) powiat nowoczesnej infrastruktury, 4) powiat dbający o bezpieczeństwo oraz 5) powiat rekreacji i turystyki.

2. ZAKRES PRZESTRZENNY I POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE GMINY NUR

2.1 Geografia gminy

Zgodnie z Uchwałą NR IX/53/25 Rady Gminy Nur z dnia 24 stycznia 2025 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Gminy Nur, granicami obszaru objętego planem ogólnym są granice administracyjne Gminy Nur. Pod względem administracyjnym, gmina położona jest w północno-wschodniej części województwa mazowieckiego, w południowo-wschodniej części powiatu ostrowskiego. Jednostka ta graniczy z gminami należącymi do powiatu ostrowskiego: Zaręby Kościelne, Szulborze Wielkie, Boguty – Pianki, powiatu sokołowskiego: Sterdyń i powiatu wysokomazowieckiego (woj. podlaskie): Czyżew, Ciecchanowiec (Rys. 1).

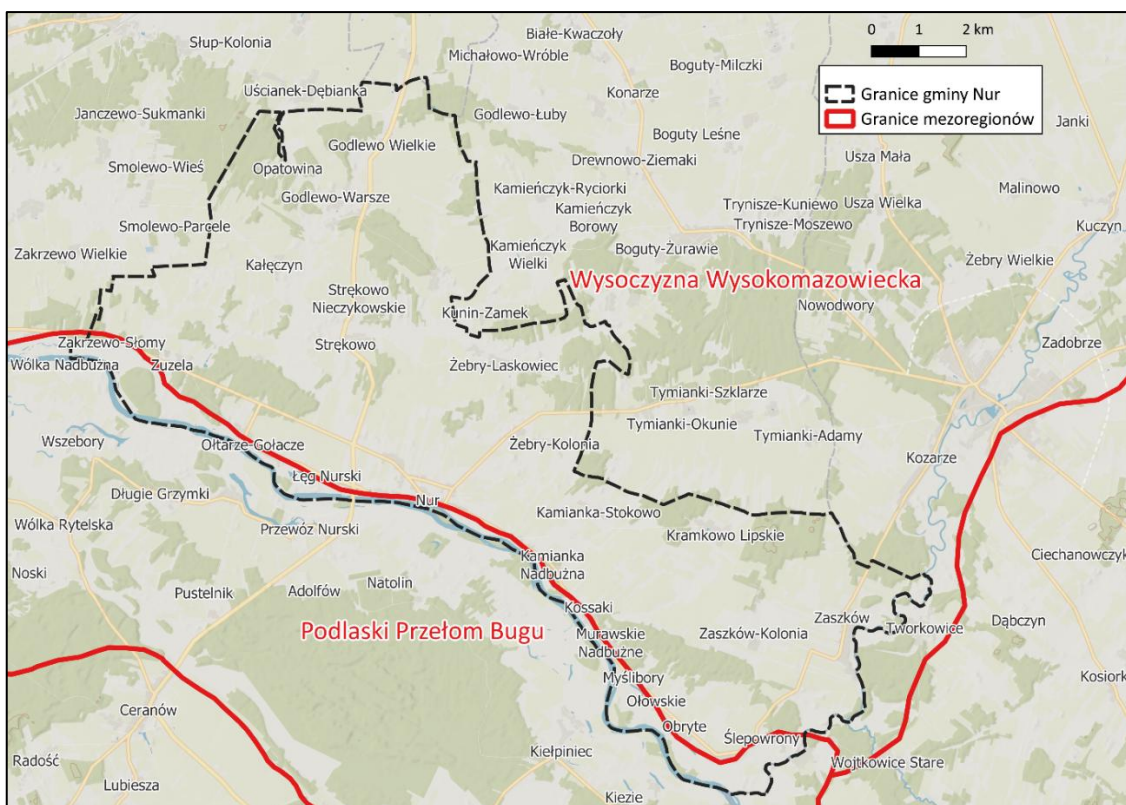
Rys. 1. Położenie administracyjne gminy Nur

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Państwowego Rejestru Granic

Powierzchnia gminy wynosi 9600 ha (96 km²) w skład której wchodzi 26 miejscowości z podziałem na 21 wsi sołeckich: Godlewo-Warsze, Godlewo – Mierniki, Godlewo – Milewek,

Godlewo Wielkie, Kałęczyn, Kamianka, Kossaki, Kramkowo Lipskie, Murawskie Nadbużne, Myślubory, Nur, Obryte, Ołowskie, Ołtarze – Gołacze, Strękowo, Ślepowrony, Zakrzewo – Słomy, Zaszków, Zaszków – Kolonia, Zuzela, Żebry – Kolonia, Żebry – Laskowiec. Na stan obecny według danych GUS, gmina Nur zamieszkiwana jest przez 2408 mieszkańców (1220 mężczyzn i 1188 kobiet). Gęstość zaludnienia gminy wynosi 25 os/km². Aktualnie obserwuje się ciągły spadek liczby ludności.

Pod względem geograficznym gmina znajduje się na granicy dwóch makroregionów: Niziny Południowopodlaskiej, w skład której wchodzi mezoregion Podlaskiego Przełomu Bugu oraz Niziny Północnopodlaskiej wraz z mezoregionem Wysoczyzny Wysokomazowieckiej. Granice tych jednostek wyznacza dolina rzeki Bug, która tym samym określana jest jako naturalna granica gminy płynąca w kierunku północno-zachodnim (Rys. 2).

Rys. 2. Umiejscowienie gminy Nur na tle mezoregionów geograficznych Polski

Źródło: opracowanie własne

Krajobraz gminy określany jest za pośrednictwem urozmaiconej rzeźby terenu składającej się w większości z utworów lodowcowych w postaci m.in. wysoczyzn, moren, pagórków o równinnym charakterze na których znajdują się pola uprawne oraz lasy. Porozcinane są przez występujące tu rzeki (głównie Bug oraz Nurzec). Powierzchnia terenu gminy jest w niewielkim stopniu nachylona w kierunku południowo – zachodnim. Najwyżej

zlokalizowany punkt znajduje się w miejscowości Zaszaków i osiąga 131,66 m n.p.m. Obszarem wyżej wyniesionym są również okolice miejscowości Godlewo Wielkie, gdzie rzędne dochodzą do 131,4 m n.p.m. Tereny najniżej położone towarzyszą dolinom rzek Bug, Nurzec, Pukawka, Kuninianka. Najniżej położony punkt znajduje się na rzędnej 101,5 m n.p.m. i mieści się na południe od miejscowości Zakrzewo – Słomy. System przyrodniczy gminy Nur jest różnorodny i obejmuje w głównej mierze lasy, pola uprawne i rzeki, którym towarzyszą tereny zagospodarowane. Głównymi osiami systemu ekologicznego gminy są doliny rzek Bug oraz Nurzec, na których znajdują się cenne przyrodniczo obszary chronione.

2.2 Zagospodarowanie terenu

Gmina oddalona jest o około 12 km od miasta Ciechanowiec, 32 km od miasta Ostrów Mazowiecka oraz o około 100 km od Miasta Stołecznego Warszawa.

Przez teren gminy przebiegają ważne ciągi komunikacyjne, tj. droga krajowa nr 63 o znaczeniu międzynarodowym, łącząca przejście graniczne z Białorusi w Sławatyczach z przejściem granicznym w Budziszkach (Obwód Kaliningradzki Rosji). Omija większość jednostek osadniczych gminy, przebiega przez miejscowości: Godlewo Wielkie, Godlewo – Mierniki, Strękowo. Jest to droga o znaczeniu regionalnym, uzupełniająca podstawową sieć drogową państwa. Łączy dwa przejścia graniczne z najważniejszymi korytarzami drogowymi Polski północno-wschodniej: DK16, DK61 (S61), DK8 (S8), DK2 i A2 oraz DK19 (S19). W województwie mazowieckim stanowi podstawę układu komunikacyjnego wschodniej części regionu w osi północ – południe. Jest również elementem koncepcji Wielkiej Obwodnicy Mazowsza. Droga wojewódzka nr 694 to trasa o znaczeniu turystycznym w skali kraju (Warszawa – Puszcza Białowieska). Droga ta, na pewnym odcinku, towarzyszy przebiegiem skarpie doliny Bugu. Najbliższe stacje kolejowe na szlaku Warszawa – Białystok znajdują się w sąsiednich gminach: Małkinia Górna i Czyżew – Osada.

Na terenie gminy Nur występuje 7 dróg powiatowych o całkowitej długości 36,26 km:

- droga nr 2608W relacji Andrzejewo – Szulborze Wielkie – Zuzela – zbiorcza,
- droga nr 2622W relacji Żebry – Laskowiec – Kamieńczyk – Boguty – Pianki – lokalna,
- droga nr 2623W relacji Boguty – Pianki – Cietrzewki Warzyno – Żebry – Kolonia – lokalna,
- droga nr 2625W relacji Godlewo – Warsze – Kunin – Zamek – do drogi 2622W – lokalna,
- droga nr 2626W relacji Godlewo – Kałęczyn – Zuzela – lokalna,

- droga nr 2627W relacji Nur – Ołtarze – Gołacze – Zuzela – lokalna,
- droga nr 2628W relacji Ciechanowiec – Zaszaków – Ślepowrony – Nur – zbiorcza.

Drogi powiatowe na terenie Gminy Nur są w zdecydowanej większości utwardzone i wykazują dobrą wartość techniczną i eksploatacyjną. Są drogami klas lokalnej oraz zbiorczej, stanowiącymi podstawę systemu komunikacyjnego gminy. W przestrzeni Gminy Nur funkcjonuje 25 dróg gminnych o łącznej długości 49,369 km. Drogi te stanowi uzupełnienie lokalnego systemu komunikacyjnego. Stan dróg gminnych wskazuje na niewielki udział dróg o nawierzchni utwardzonej (bitumiczna, betonowa), które stanowią zaledwie 38% wszystkich dróg gminnych. Drogi o nawierzchni utwardzonej występują z reguły w otoczeniu zwartej zabudowy wiejskiej. Sieć tych dróg jest wystarczająca, jednak znaczna ich część znajduje się w złym stanie technicznym.

Przez teren gminy Nur przebiega oznakowany zielony Pieszy Szlak Turystyczny PTTK (PL-261-z) relacji Ciechanowiec (gmina Ciechanowiec, powiat wysokomazowiecki) – Gańsiorowo (gmina Zaręby Kościelne, powiat ostrowski). Długość tego szlaku wynosi 70 km. Na terenie gminy prowadzi on przez wsie Kossaki, Kamianka, Nur, Ołtarze – Gołacze i Zuzela i umożliwia zwiedzanie takich atrakcji jak, zabytkowy kościół, cmentarz i muzeum pamiątek po Prymasie Tysiąclecia Stefanie Wyszyńskim w Zuzeli.

Gmina Nur stanowi obszar typowo rolniczy. Grunty rolne na terenie Gminy obejmują obszar 7 100,91 ha, użytki rolne zajmują 5 985,11 ha, zaś łąki i pastwiska - 2 391,44 ha. Według danych z powszechnego spisu rolnego przeprowadzonego w 2020 r. na terenie gminy Nur prowadzonych było 489 gospodarstw rolnych o różnych powierzchniach (najwięcej w przedziale 1-5 ha). W strukturze zasiewów dominuje uprawa zbóż i ziemniaków. Głównym kierunkiem produkcji zwierzęcej jest chów bydła i związana z tym produkcja mleka.

Na terenie Gminy Nur działają trzy stacje wodociągowe, które dostarczają wodę do dwudziestu jeden sołectw. Zwodociągowane zostały wszystkie wsie, brak jedynie sieci na terenach zabudowy kolonijnej. Sieć wodociągowa obejmuje 66,5 km rurociągów. Wodociąg zasilany jest z ujęć wód podziemnych zlokalizowanych w miejscowościach Nur, Zuzela, Ołowskie, które czerpią wodę z poziomu czwartorzędowego. W Gminie Nur wody podziemne nie są wykorzystywane na potrzeby przemysłu. Na terenie gminy nie funkcjonuje sieciowy system odprowadzania ścieków i tym samym nie należy do aglomeracji ściekowej. Ścieki wytwarzane na terenie jednostki administracyjnej gromadzone są w podziemnych zbiornikach asenizacyjnych i za pomocą taboru asenizacyjnego wywożone są na oczyszczalnię ścieków w

Ciechanowcu. W związku z powyższym prowadzone są działania mające na celu budowę oczyszczalni przydomowych. Na terenie gminy Nur nie występuje zbiorczy system odprowadzania wód deszczowych. Wody opadowe odprowadzane są bezpośrednio do gruntu. Wody opadowe z większości dróg publicznych odprowadzane są do rowów odwadniających i następnie kierowane są do lokalnych cieków wodnych. Wody opadowe odprowadzane w ten sposób nie są podczyszczane.

Gospodarka odpadami na terenie gminy Nur odbywa się w oparciu o zorganizowany system odbioru odpadów, którym jest objętych ok. 80% mieszkańców gminy. Na terenie gminy nie występują duże podmioty gospodarcze generujące znaczne ilości odpadów. Głównym rodzajem są odpady komunalne powstające w gospodarstwach domowych, odpady charakterystyczne dla działalności rolniczej oraz odpady powstałe w wyniku drobnej działalności usługowej i handlowej. Na terenie gminy od sierpnia 2013 r. funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), zlokalizowany w m. Nur, przy ul. Czyżewskiej 1 (dawny SKR), do którego mieszkańcy we własnym zakresie mogą dostarczać posegregowane odpady komunalne pochodzące z gospodarstw domowych, nie pochodzące z prowadzonej produkcji rolniczej lub z innej formy działalności gospodarczej.

Zasilanie Gminy Nur w energię elektryczną odbywa się z Głównych Punktów Zasilających (GPZ), zlokalizowanych a terenie Czyżewa oraz Ciechanowca, za pomocą sieci elektroenergetycznych średniego (SN 15 kV) i niskiego napięcia. Przez teren gminy przebiega linia NN 400kV relacji Miłosna – Narew. Sieć elektroenergetyczna niskiego napięcia przyjmuje formę napowietrzną i kablową.

Przez teren Gminy Nur przebiegają pojedyncze gazociągi, m.in. na terenie szkoły podstawowej im. Marii Konopnickiej w Nurze. Pozostałe występujące gazociągi są pod władaniem właścicieli prywatnych działek.

Na terenie Gminy Nur nie występuje zorganizowany system grzewczy. Zaopatrzenie w ciepło odbywa się z indywidualnych kotłowni, które w większości opalane są węglem kamiennym i drewnem. Tego typu rozproszone źródła niskiej emisji powodują w okresach grzewczych znaczny wzrost poziomu zanieczyszczeń w powietrzu.

Na terenie Gminy Nur obsługa telekomunikacyjna odbywa się za pośrednictwem sieci napowietrznych i kablowych.

3. POSZCZEGÓLNE ELEMENTY PRZYRODNICZE I ICH WZAJEMNE POWIĄZANIA

3.1 Budowa geologiczna, rzeźba terenu, tereny osuwiskowe

Gmina Nur leży na platformie wschodnioeuropejskiej, w granicach jednostki tektonicznej – Obniżenia Podlaskiego w południowym skłonie wyniesienia mazursko-suwalskiego. Obecnie występująca pokrywa geologiczna jest skutkiem ciągłych transformacji za sprawą nasuwających się lądolodów od najstarszych zlodowaceń. Na całym obszarze występują poziomy glin zwałowych zlodowacenia Nidy i Sanu. U schyłku zlodowacenia Sanu gliny te zostały częściowo zniszczone erozyjnie, a pozostałe obniżenia wypełniły utwory wodnolodowcowe, czasem zastoiskowe. U schyłku plejstocenu nastąpił okres procesów denudacyjnych, zrównujących występujące wówczas wysoczyzny, przemodelowane zostały krawędzie oraz nastąpił rozwój procesów eolicznych. Początek holocenu zaznaczył się erozją w dolinach rzecznych, a następnie akumulacją osadów tworzących tarasy zalewowe w dolinie Bugu i innych mniejszych cieków.

Maksymalna miąższość osadów sięga ok. 150 m. Do najstarszych utworów tu występujących prawdopodobnie należą paleogeńskie i neogeńskie piaski glaukonitowe, ropy, mułki, piaski, węgiel brunatny i glaukonit. W budowie geologicznej gminy dominują natomiast osady czwartorzędowe reprezentowane przez utwory plejstocenu (głównie gliny zwałowe, mułki i ropy zastoiskowe, piaski i żwiry wodnolodowcowe oraz w mniejszej ilości - mułki i piaski jeziorno-rzeczne, piaski, żwiry i mułki z wkładkami torfów rzeczno-jeziornych). Do utworów holoceniowych, czyli najmłodszych osadów należą piaski pyłowate zwietrzelinowe, piaski eoliczne w wydmach, piaski eoliczne, piaski i gliny deluwialne, piaski i żwiry rzeczne tarasów zalewowych, piaski humusowe i namuły den dolinnych oraz zagłębień okresowo przepływowych, namuły torfiaste oraz torfy. Na terenie gminy Nur występują złoża torfu w pasie Nur - Bojary oraz Zuzela - Boguty. Zasoby te nie są eksploatowane między innymi ze względu na wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe dolin rzecznych, w których się znajdują. W gminie Nur nie występują udokumentowane złoża kopalin.

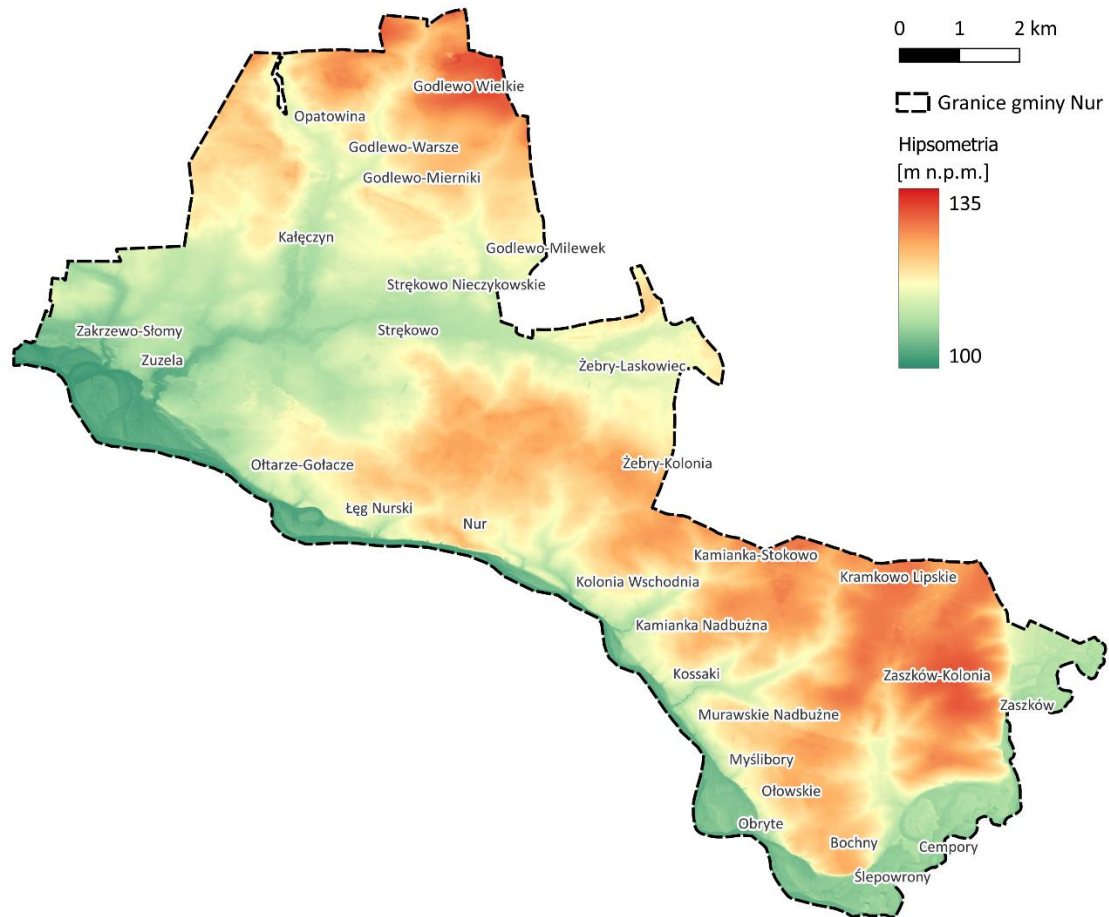
Pod względem rzeźby terenu, jest ona silnie związana z występującą budową geologiczną. Gmina ma charakter pagórkowaty, pokryta głównie wysoczyznami morenowymi płaskimi. Zdenudowaną powierzchnię wysoczyzny urozmaicają nieliczne i źle zachowane formy polodowcowe powstałe w czasie deglacjacji u schyłku stadiału środkowego zlodowacenia

Warty. Są to m.in. moreny czołowe o niewielkich wysokościach względnych (od 5 do 10 m), bardzo zniszczone wskutek procesów denudacji, pagórki kemowe, równiny sandrowe (stanowiące pozostałość sandrowej doliny marginalnej, uformowanej podczas stadiału środkowego zlodowacenia Warty przez wody roztopowe), niecki wytopiskowe i zagłębienia powstałe po martwym lodzie, tarasy nadzalewowe erozyjno-akumulacyjne Bugu i Nurca, tarasy zalewowe oraz pojedynczo występujące: starorzecza (starsze starorzecza i zagłębienia wypełniają torfy i namuły organogeniczne), wydmy i równiny piasków przewianych.

Obecna rzeźba terenu jest konsekwencją następujących po sobie kolejnych okresów glacialnych i interglacialnych. Przeważającą część obszaru gminy stanowi wysoczyzna polodowcowa, która ma charakter równinny z niewielkim nachyleniem w kierunku południowym (Wysoczyzna Wysokomazowiecka). Obszar wysoczyznowy jest porozcinany przez doliny rzeki Bug, Nurzec, Pukawka, Kuninianka (południowa część gminy). Wzdłuż tych cieków wykształciły się doliny rzeczne o zróżnicowanej szerokości (dolina rzeki Bug osiąga szerokość ok. 4 - 6 km), które w różnorodnym stopniu wcinają się w wysoczyznę morenową, dolina rzeki Bug na wysokości gminy Nur obniża się do wysokości 100 – 120 m n.p.m. Najbardziej rozległa z nich - dolina rzeki Bug, posiada wykształcony układ tarasowy (szeroka tarasa zalewowa na prawym brzegu i o wiele węższa na lewym brzegu oraz szeroka piaszczysta tarasa nadzalewowa znajdująca się po lewej stronie). Występująca w granicach gminy Nur tarasa zalewowa jest najszersza w pobliżu miejscowości Zuzela. Tereny zalewowe od wysoczyznowych rozgraniczone są wyraźnie zarysowaną w lokalnym krajobrazie skarpią, której przeciętna wysokość wynosi ok. 15 m. Tak ukształtowana krawędź erozyjna stanowi granicę między obszarem wysoczyznowym a rozległymi dolinami i jest elementem wysoce podnoszącym walory krajobrazowe gminy. Z krawędzi skarpy rozciąga się rozległy widok na meandrującą rzekę, towarzyszące jej podmokłe łąki oraz oddalone kompleksy leśne. Wysoka skarpa posiada liczne i bardzo atrakcyjne punkty widokowe.

Średnia wysokość bezwzględna gminy kształtuje się na poziomie 110 – 130 m n.p.m. Powierzchnia terenu jest w niewielkim stopniu nachylona w kierunku południowo – zachodnim. Najwyżej zlokalizowany punkt znajduje się w miejscowości Zaszaków i osiąga 131,66 m n.p.m. Tereny najniżej położone towarzyszą dolinom rzek Bug, Nurzec, Pukawka, Kuninianka. Najniżej położony punkt znajduje się na rzędnej 101,5 m n.p.m. i mieści się na południe od miejscowości Zakrzewo – Słomy (Rys. 3). Deniwelacje terenu w granicach gminy Nur dochodzą do 30 m. Widoczne spadki terenu występują między doliną Bugu i Nurca a wysoczyzną lodowcową. Część terenów gminy Nur położona jest depresyjnie w stosunku do

weszbriań rzek Bug i Nurzec, w części między korytami tych rzek a skarpami erozyjnymi stanowią one tarasę zalewową.

Rys. 3. Ukształtowanie terenu na obszarze gminy Nur

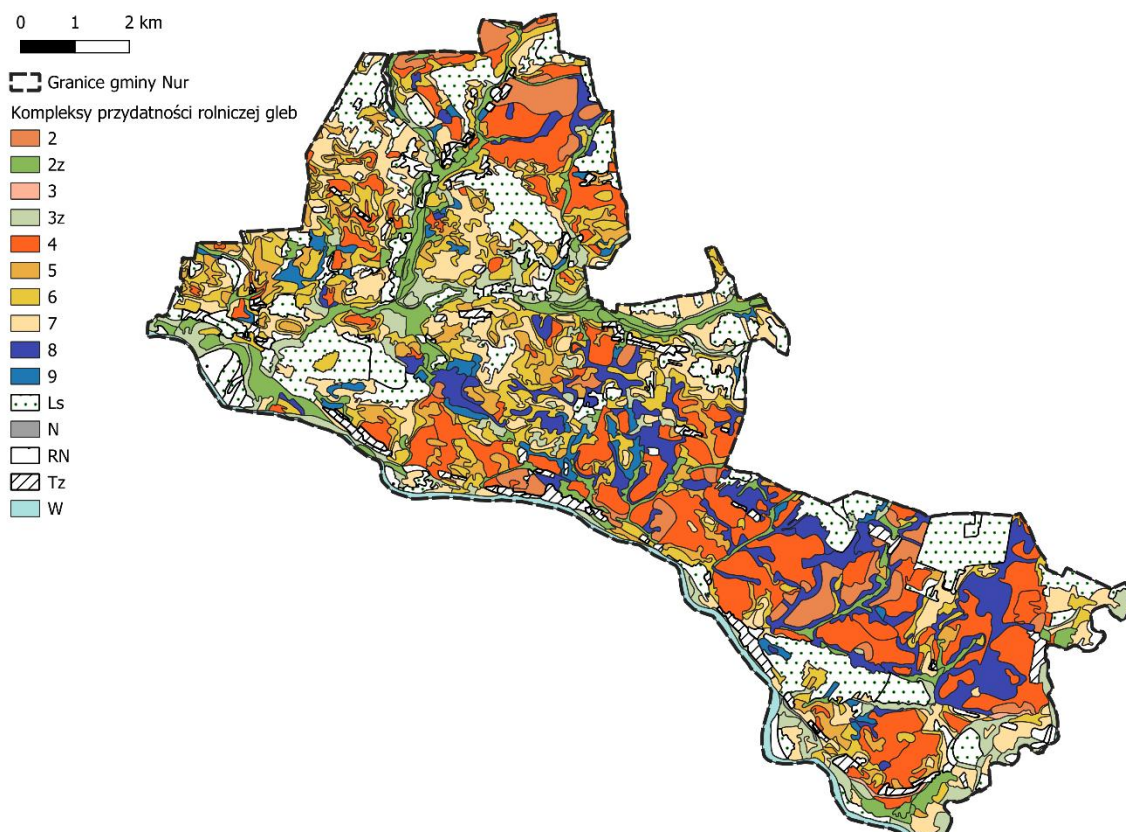
Źródło: opracowanie własne

W przestrzeni gminy Nur występują obszary potencjalnie narażone na osuwanie się mas ziemnych – predysponowane do występowania ruchów masowych ziemi. Zostały one wskazane przez Państwowy Instytut Geologiczny w ramach Systemu Ochrony Przeciwosuwiskowej. Są to tereny towarzyszące stromym skarpom erozyjnym, które wyznaczają strefę krawędziową doliny rzeki Bug i Nurzec. Występują tam aktywne osuwiska gruntowe ziemne. W dolinie rzeki Bug tereny predysponowane do występowania ruchów masowych ziemi zostały wyznaczone: w miejscowościach Zuzela, w pasie od wsi Ołtarze - Gołacze przez Nur, Nur - Kolonia, Kossaki aż po Murawskie Nadbużne oraz od miejscowości Ołowskie, przez Obryte do Ślepowron. Obszary potencjalnie narażone na niebezpieczeństwo

występowania ruchów masowych ziemi są różnorodne pod względem powierzchni, obejmują szeroki pas terenu w miejscowości Obryte oraz w Nurze. Na tak wyznaczonych obszarach występują również tereny zainwestowane (głównie zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, letniskowa, zagrodowa). W dolinie rzeki Nurzec tereny predysponowane do występowania ruchów masowych ziemi zostały wyznaczone wzdłuż skarpy znajdującej się w miejscowości Zaszków. Zasięg obszarów potencjalnie narażonych na niebezpieczeństwo osuwania się mas ziemnych częściowo obejmuje tereny zainwestowane zabudową zagrodową oraz mieszkaniową jednorodziną.

3.2 Gleby, kompleksy rolniczej przydatności, susza

Obecne warunki glebowe na obszarze gminy Nur są wynikiem wykształconej budowy geologicznej, stosunków wodnych oraz charakteru dotychczasowego użytkowania przedmiotowego obszaru. W obrębie opracowania przeważają gleby mineralne (zawierające mniej niż 5% substancji organicznej), występują również gleby pochodzenia organicznego (zawierające powyżej 20% substancji organicznej). Największą część stanowią gleby bielcowe wytworzone z piasków gliniastych mocnych i lekkich oraz słabo gliniastych. O wiele mniejszy udział mają gleby brunatne wyługowane oraz czarne ziemie zdegradowane i gleby szare. W dolinach rzek Bugu, Nurca oraz dolnym biegu Pukawki dominują mady na piaskach słabo gliniastych, luźnych i gliniastych lekkich. Warunki glebowe w gminie Nur można uznać za umiarkowane. W jej obszarze nie występują gleby I ani II klasy bonitacyjnej. Najlepsze pod względem przydatności dla rolnictwa są gleby klas bonitacyjnych III i IV, które występują w części północnej, wschodniej i środkowej gminy. Łączna ich powierzchnia zajmuje ok. 40% użytków rolnych gminy. Gleby mineralne klasy IV charakteryzują się wyraźnie niższymi plonami niż gleby klas wyższych. Są one wysoce podatne na wahania poziomu wód gruntowych. Na te renie gminy Nur zajmują zdecydowanie większe obszary niż gleby klasy III. Gleby klas niższych - V i VI są ubogie w substancje organiczne i przynoszą z reguły niskie plony. Występują one głównie w części centralnej i wschodniej gminy Nur. Wśród gleb VI klasy bonitacyjnej wyróżnia się również klasę VIz, posiadającą bardzo niski poziom próchnicy, którą uznaje się za nadającą się do zalesienia. Na obszarze gminy Nur gleby klasy VIz pojawiają się fragmentarycznie w dolinach rzecznych. Wśród kompleksów przydatności rolniczej przeważają kompleksy żytnie (głównie bardzo dobry) oraz lasy. Łącznie obejmują ponad 60% powierzchni całej gminy. Rys. 4 przedstawia rozmieszczenie kompleksów rolniczej przydatności gleb gminy Nur.

Rys. 4. Gmina Nur – kompleksy rolniczej przydatności gleb

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z WODGiK

Zgodnie z ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 82) gleby, zwłaszcza o wysokiej klasie bonitacyjnej, podlegają szczególnej ochronie jako element środowiska. Istotność gleb wyraża się zarówno w ich funkcjach produkcyjnych (rolnej i leśnej), jak i ekologicznych, obejmujących retencję wody, kształtowanie mikroklimatu, magazynowanie węgla organicznego oraz zachowanie bioróżnorodności.

Na terenie Gminy Nur nie są prowadzone badania jakości gleb. Badaniem właściwości agrochemiczne gleb na terenie województwa mazowieckiego zajmuje się Stacja Chemiczno – Rolnicza w Warszawie – Wesołej. Badanie te prowadzone są jednak wyłącznie na poziomie powiatu. Duże jest zakwaszenie gleb całego województwa. Około 52% użytków rolnych, to gleby o odczynie kwaśnym i bardzo kwaśnym (pH poniżej 5,5). Natomiast gleby lekko kwaśne stanowią 28% użytków rolnych. Zagrożeniem dla gleb jest erozja wietrzna, którą objętych jest ok. 33% gruntów rolnych, głównie na obszarach o glebach lekkich i nadmiernie wylesionych. Obecnie główną przyczyną powodującą degradację powierzchni ziemi, w tym gleb jest działalność człowieka poprzez m.in. niewłaściwą uprawę gruntów ornych, wadliwe

prowadzone melioracje, nieumiejętne stosowanie nawozów i środków ochrony roślin oraz depozycja zanieczyszczeń z emisji gazów i pyłów.

Według Planu Przeciwdziałania Skutkom Suszy, teren gminy Nur jest silnie zagrożony suszą. Wynika to z nakładania się kilku czynników naturalnych i antropogenicznych. Do najważniejszych należą niższe niż średnio wieloletnie opady, coraz częstsze okresy bezdeszczowe oraz wysokie temperatury zwiększające parowanie i wysuszenie gleby. Zimą coraz rzadziej gromadzona jest woda w postaci śniegu, co ogranicza jej powolne uwalnianie wiosną. Istotne znaczenie ma także budowa gleb – w dużej części piaszczystych i o niskiej zdolności retencyjnej – które szybko tracą wilgoć. Na zjawisko suszy wpływa również działalność człowieka: regulacja cieków wodnych, osuszanie terenów podmokłych, zbyt mała retencja w krajobrazie oraz intensywne użytkowanie rolnicze zwiększające zapotrzebowanie na wodę. W efekcie na obszarze gminy, gdzie dominuje rolnictwo i stosunkowo mało jest naturalnych zbiorników wodnych, ryzyko suszy jest szczególnie wysokie.

3.3 Uwarunkowania hydrologiczne

Cały obszar gminy znajduje się w dorzeczu Wisły, co określa art. 13 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 960). Podstawowym dokumentem planistycznym związanym z zarządzaniem wodami na omawianym obszarze jest Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, ustanowiony za sprawą Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. 2023 poz. 300). Dokument ten jest wynikiem kompleksowych analiz i prac prowadzonych dla dorzeczy, określając cele środowiskowe dla poszczególnych jednolitych części wód (JCWP). Cele te uwzględniają graniczne wartości elementów oceny stanu wód, które są zależne od typu i obecnego stanu danej części wód. Ponadto cele środowiskowe uwzględniają szczególne obszary chronione, w których dana część wód się znajduje.

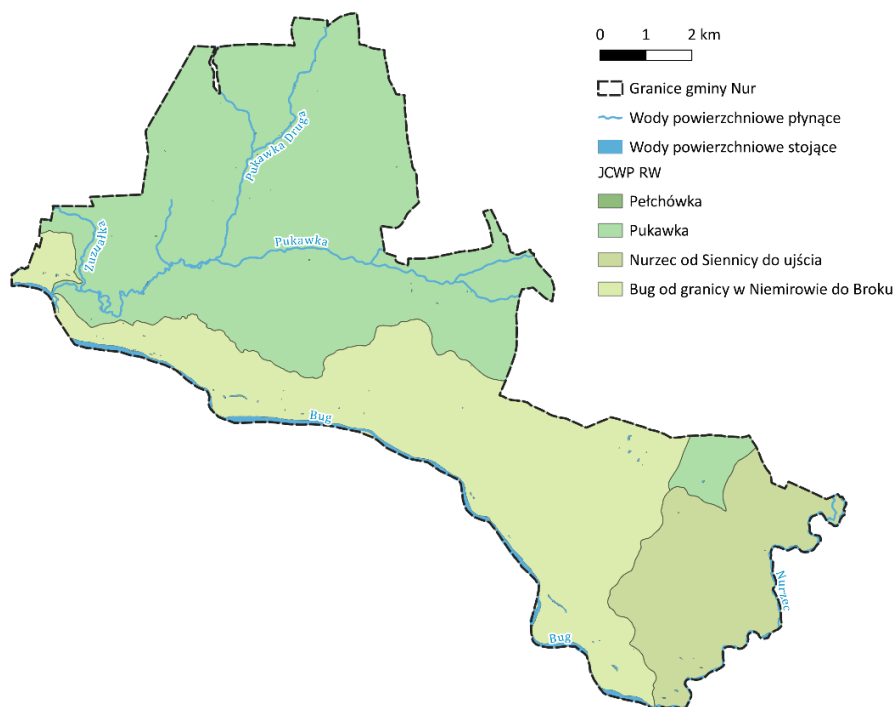
3.3.1 Wody powierzchniowe

Oś hydrograficzną gminy Nur stanowi rzeka Bug, płynąca w kierunku północnego zachodu (wyznacza południową i zachodnią granicę gminy) oraz rzeka Nurzec, która stanowi prawobrzeżny dopływ Bugu i określa południowo-wschodnią granicę gminy. Dodatkowo przez gminę przepływa rzeka Pukawka (również dopływ Bugu), wraz z jej innymi dopływami: Kuninianka, Pukawka Druga oraz Zuzułka.

Rzeka Bug posiada rozległą dolinę rzeczną, która wyraźnie wcina się w obszary wysoczyznowe. Rzeka ta ma swoje źródło na Wyżynie Podolskiej na Ukrainie (na wysokości ok 311 m n.p.m.), a uchodzi do Zalewu Zegrzyńskiego, stanowiąc jednocześnie lewy dopływ Narwi. Szerokość tej doliny wynosi od 3 do 6 km. Na terenie gminy Nur szerokość koryta rzecznoego wynosi ok. 100 – 200 m. Jest to rzeka charakteryzująca się wysoką nieregularnością pod względem hydrograficznym - posiada zmienną szerokość koryta, pojawiają się gwałtowne zmiany w jej głębokości i nurcie. Dno rzeki jest piaszczyste i mało stabilne, czego skutkiem jest przesuwanie przez nurt ławic piasku. Nieregulowany charakter rzeki znajduje odzwierciedlenie w występowaniu pozostałości starorzeczy, które okresowo (podczas wezbrań) mogą się łączyć z biegiem rzeki. Wysokie stany wody w rzece obserwowane są w kwietniu (zasilanie śnieżne) oraz w czerwcu i lipcu (zasilanie opadowe). Niskie stany wody w rzece mają miejsce we wrześniu, kiedy to przypada stosunkowo niewiele opadów. Rzeka Bug stanowi atrakcję turystyczną i krajobrazową gminy. Nurzec swój początek bierze przy granicy z Białorusią i uchodzi do Bugu na południe od miejscowości Ślepowrony. Ciek ten, odwadniając wschodnią jej część, posiada typowo nizinny charakter. Koryto rzeki w środkowym, dolnym oraz ujściowym biegu rzeki wyraźnie wcina się w dno doliny. Nurzec jest rzeką atrakcyjną pod względem rozwoju turystyki i agroturystyki.

Ponadto w południowej części gminy pojawiają się niewielkie okresowe ciek, które bezpośrednio uchodzą do Bugu. Na terenie gminy występują dawne starorzecza oraz niewielkie zagłębienia wypełnione wodą (Kramkowo Lipskie, Ołtarze Gołacze). Rzece Pukawce towarzyszą stawy rybne. Tak ukształtowany system naturalnych rzek i cieków uzupełniany jest przez sieć rowów melioracyjnych, które najczęściej posiadają charakter odwadniający. Brak jest większych jezior i zbiorników wodnych.

Wszystkie wody powierzchniowe gminy Nur podlegają Regionalnemu Zarządowi Gospodarki Wodnej w Warszawie. Wyznacza się w jej granicach 4 JCWP RW (Jednolite Części Wód Powierzchniowych Rzecznych) (Rys. 5). Służą one do podziału wód powierzchniowych (rzek, strumieni, cieków) na odcinki jednolite pod względem cech przyrodniczych i hydromorfologicznych w celu m.in. prowadzenia monitoringu wód, planowania i realizowania działań ochronnych oraz naprawczych oraz wyznaczania celów środowiskowych dla poszczególnych części wód.

Rys. 5. Sieć hydrograficzna gminy Nur

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z założeniami ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 960) celem prowadzenia monitoringu wód powierzchniowych jest pozyskanie informacji o stanie wód w dorzeczach dla potrzeb planowania w gospodarowaniu wodami oraz oceny osiągnięcia celów środowiskowych. Stan ekologiczny wód powierzchniowych określa się na podstawie danych uzyskanych w wyniku realizacji badań monitoringowych w reprezentatywnym punkcie monitorowania lub potencjału ekologicznego i stanu chemicznego lub reperowym punkcie pomiarowo-kontrolnym. Stan chemiczny określa się na podstawie badań substancji z grupy wskaźników chemicznych charakteryzujących występowanie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego. Na stan wód powierzchniowych wpływ mogą wywierać zanieczyszczenia wprowadzane do wód na terenie gminy (np. nielegalne zrzuty ścieków, spływy powierzchniowe zanieczyszczonych chemicznie wód z pól uprawnych, spływy powierzchniowe z terenów nielegalnych wysypisk odpadów, znajdujących się głównie w lasach) jak też i te pochodzące spoza obszaru gminy. Realnym zagrożeniem dla jakości zasobów wodnych gminy są działki lotniskowe, które często nie są wyposażone w proste urządzenia magazynujące ścieki.

Według danych z PGW Wody Polskie, stan jednolitych części wód powierzchniowych na terenie gminy Nur określany jest jako zły, gdzie ryzyko nieosiągnięcia celów

środowiskowych jest wysokie. Sama rzeka Bug jest poważnie zanieczyszczona, a jej wody na całej swojej długości zaliczane są do niezadowalającej klasy czystości – zazwyczaj III i IV klasa. Niska jakość wód w rzece Bug stanowi problem ponadlokalny, znaczna część zanieczyszczeń jest wprowadzana do rzeki na obszarach położonych w wyższych partiach zlewni. W obrębie gminy Nur elementami negatywnie wpływającymi na jakość wód powierzchniowych są m.in. brak skanalizowania gminy, spływy powierzchniowe z terenów rolnych oraz spływy powierzchniowe z terenów nielegalnych wysypisk odpadów znajdujących się głównie w lasach.

3.3.2 Wody podziemne

Obszar gminy Nur jest umiarkowanie zasobny w wody podziemne, które mają charakter porowy. W zasięgu rozpatrywanej jednostki administracyjnej nie występuje żaden Główny Zbiornik Wód Podziemnych. Użytkowy poziom wodonośny znajduje się w utworach czwartorzędowych. Zasilanie warstw wodonośnych następuje za sprawą przesączania pionowego przez utwory słabo przepuszczalne lub bezpośrednio w strefach kontaktu hydraulicznego. Potencjalna wydajność otworów studziennych na terenie gminy Nur kształtuje się na poziomie 50 – 70 m³/dobę, jedynie w sąsiedztwie rzeki Bug, poniżej strefy krawędziowej, zmniejsza się do poziomu 30 – 50 m³/dobę. Najwyższa potencjalna wydajność (70m³/dobę) wyznaczona została między miejscowością Zuzela a Ołtarze Gołacze oraz w sąsiedztwie wsi Godlewo Wielkie. Odmiennymi cechami wód gruntowych charakteryzuje się strefa obejmująca doliny rzeczne, obniżenia terenów oraz obszary towarzyszące dolinom rzeczonym (płytki poziom wodonośny, poziom wód ściśle zależny od stanu wody w rzekach, roczne wahania wód gruntowych przyczyniają się do powstawania wiosennych podtopień łąk, w okresie letnim dochodzi do wysychania niektórych mniejszych cieków) a także strefa obejmująca pozostały obszar wysoczyzny (pierwszy poziom wodonośny znajduje się powyżej 5 m p.p.t.).

W granicach gminy funkcjonują trzy ujęcia wód podziemnych, które eksploatują wody piętra czwartorzędowego. Dla ujęć tych zostały wyznaczone strefy ochrony bezpośredniej. Ujęcia wód podziemnych w gminie Nur nie mają wyznaczonych stref ochrony pośredniej:

- Nur o zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych w wysokości 24,0 m³/h i średnim poborze wód $Q_{\text{śrd}} = 266,5 \text{ m}^3/\text{d}$,
- Zuzela o zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych w wysokości 93,0 m³/h i średnim poborze wód $Q_{\text{śrd}} = 424,2 \text{ m}^3/\text{d}$,

- Ołowskie - brak zatwierdzonych zasobów eksploatacyjnych, o średnim poborze wód $Q_{\text{śrd}} = 696,0 \text{ m}^3/\text{d}$.

Dodatkowo, w obrębie Ołowskie na działce nr 238/2 planowane jest wykonanie jeszcze jednej studni. Oprócz ujęć podziemnych, na terenie gminy znajduje się również jedno powierzchniowe ujęcie wody, należące do osoby prywatnej.

Gmina Nur jest niemal w pełni zwodociągowana, na terenie pojedynczych gospodarstw nie posiadających podłączenia do zbiorowego zaopatrzenia w wodę funkcjonują studnie czerpiące wodę dla celów bytowych i gospodarczych. Problemem gminy jest brak funkcjonujące go systemu kanalizacyjnego, nieczystości gromadzone są w zbiornikach, które nie zawsze są szczelne. Dlatego też istnieje zagrożenie przenikania szkodliwych związków ze ścieków do warstw wodonośnych.

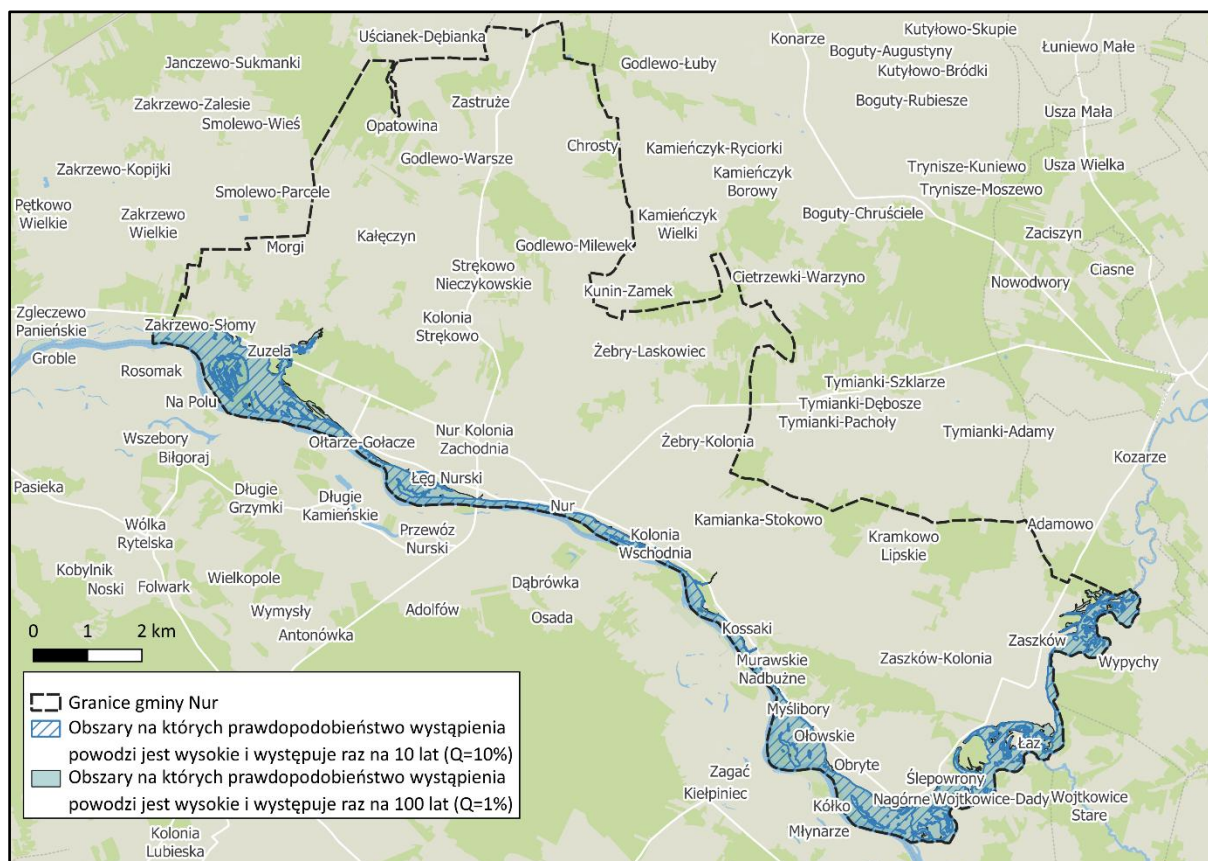
Badanie i ocena stanu wód podziemnych prowadzone jest przez Państwową Służbę Geologiczną, która zajmuje się analizą presji i oddziaływań na wody podziemne w zakresie chemicznym i ilościowym oraz oceną stanu wód podziemnych na obszarze JCWPd. Na terenie gminy Nur największe znaczenie ma czwartorzędowe piętro wodonośne, eksploatowane przez wszystkie studnie wiercone. Wody te charakteryzują się na ogół dobrą lub średnią jakością. Ze względu na przekroczenia dopuszczalnych dla wód pitnych stężeń żelaza i manganu wymagają uzdatniania. Omawiana gmina leży na jednostce określanej jako JCWPd o numerze 55 (GW200055). Obszar ten jest pod ciągłym monitoringiem i na dzień 11.10.2019 r. posiada dobry stan chemiczny, ilościowy, jak i dobry stan ogólny.

3.3.3 Zagrożenie powodziowe

Powódź, rozumiana jest jako czasowe zalanie terenów, na których zwykle w naturalnych warunkach, nie występuje pokrycie wodą. Nienaturalne występowanie wód, wiąże się z wezbraniem jej w zbiornikach, morzach, rzekach lub kanałach. W związku z potencjalnym ryzykiem, występowania powodzi, wyznaczone zostały obszary szczególnego zagrożenia powodzią o symbolach Q1 oraz Q10. Oznaczają one kolejno, prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi raz na 100 lat (średnie prawdopodobieństwo) oraz na 10 lat (prawdopodobieństwo wysokie). Głównym celem opracowania map zagrożenia powodziowego oraz map ryzyka powodziowego jest utworzenie fundamentu dla opracowania strategii zarządzania ryzykiem powodziowym. Te mapy stanowią kluczowy element racjonalnego planowania przestrzennego w obszarach podatnych na powódzie, co przyczynia się do minimalizacji negatywnych konsekwencji tych zjawisk. Zapisy dotyczące ochrony przed powodzią znajdują się w ustawie

z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 960), w której ustala się cele i zasady ochrony przed powodzią, w tym: tworzenie planów zarządzania ryzykiem powodziowym, map zagrożenia i ryzyka powodziowego.

Tereny szczególnego zagrożenia powodzią (1% i 10%) zajmują ok. 970 ha (Rys. 6), co stanowi ok. 10 % całkowitej powierzchni gminy. Nie występuje zagrożenie powodziowe w przypadku częściowego lub całkowitego zniszczenia wału przeciwpowodziowego. Wzdłuż południowej oraz wschodniej granicy gminy zlokalizowane są niewielkie obszary zagrożone powodzią od wód gruntowych, czyli podtopieniami

Rys. 6. Zagrożenie powodziowe na terenie gminy Nur

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PGW Wody Polskie

Obszar podlegający opracowaniu częściowo znajduje się w zasięgu obszaru szczególnego zagrożenia powodzią. Południowa część gminy znajduje się w obszarze szczególnego zagrożenia powodzią dla rzeki Bug, jej część wschodnia zaś położona jest w zasięgu obszaru szczególnego zagrożenia powodziowego dla rzeki Nurzec. Tereny szczególnego zagrożenia powodzią znajdują się w granicach określonych przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie - na przedmiotowym obszarze obejmują tereny

między korytem rzeki Bug a skarpią erozyjną lub biegnącą na nasypie drogą wojewódzką nr 694 oraz między korytem rzeki Nurzec a jej skarpią, biegnącą na nasypie drogą wojewódzką nr 694 lub rozległymi obszarami zalewowymi. Rys. 6 przedstawia obszary, które znajdują się w zasięgu przepływu wielkiej wody o prawdopodobieństwie 1% (woda, która może się pojawić raz na 100 lat) oraz 10% (woda, która może się pojawić raz na 10 lat). Na terenie gminy Nur nie występują obwałowania, naturalnym zabezpieczeniem przeciwpowodziowym są skarpy towarzyszące dolinom rzeczonym.

3.4 Warunki klimatyczne, akustyczne i powietrze

W ostatnich latach obserwowane zmiany klimatyczne, takie jak wzrost średnich temperatur, nasilające się zjawiska ekstremalne, nawalne deszcze oraz inne anomalie pogodowe, wywierają istotny wpływ na różne aspekty życia człowieka oraz funkcjonowanie środowiska naturalnego. W obliczu tych wyzwań konieczne jest podejmowanie działań adaptacyjnych i zapobiegawczych także na poziomie lokalnym. Kluczowym elementem odpowiedzi na zmiany klimatyczne jest wykorzystanie dostępnych narzędzi, w tym planowania przestrzennego, w celu ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, adaptacji do nowych warunków klimatycznych oraz minimalizacji ich negatywnych skutków dla społeczeństwa, gospodarki i środowiska.

3.4.1 Warunki klimatyczne

Obszar gminy Nur znajduje się w regionie podlasko - poleskim, w którym to notowana jest niewielka liczba dni z pogodą umiarkowanie ciepłą (119/rok). Dni umiarkowanie ciepłych i jednocześnie pochmurnych jest ok. 70 w roku, a ciepłych z opadem ok. 55. Częściej niż w innych regionach występują tu dni z pogodą mroźną, słoneczną bez opadu i dni przymrozkowe z pogodą umiarkowanie zimną. Średnia temperatura roczna kształtuje się na poziomie 6 - 7°C, średnia temperatura w miesiącach letnich wynosi 17,5°C, w miesiącach zimowych zaś -4°C. Uśredniona roczna suma opadów wynosi 500-550 mm. Długość okresu wegetacyjnego wynosi 200-210 dni.

Na lokalne warunki klimatyczne znaczny wpływ wywiera rzeka Bug. Jej występowanie wiąże się ze zwiększonym napływem mas powietrza z kierunku wschód - zachód. Mikroklimat dolin rzecznych charakteryzuje się wzmożonym parowaniem, na skutek czego powstają poranne mgły i zamglenia. Bardziej korzystne warunki klimatyczne występują na obszarze wysoczyznowym oraz w sąsiedztwie obszarów leśnych. Zbiorowiska drzew przyczyniają się do zmniejszenia prędkości wiatru. W okresie letnim i jesiennym przeważają wiatry zachodnie,

wiosną północne, zaś zimą wiejące z kierunku południowo - wschodniego. Średnia prędkość wiatru to ok. 3 m/s, największe prędkości przypadają na jesień i zimę. Wilgotność powietrza jest wysoka (80 - 82%), co jest powiązane z występowaniem licznych mgieł (przez ok 25 - 30 dni w roku).

3.4.2 Klimat akustyczny

Klimat akustyczny określany jest jako zespół zjawisk akustycznych na danym obszarze, niezależnie od źródeł je wywołujących. Klimat akustyczny ocenia się zwykle za pomocą dźwięku. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska traktuje hałas jako zanieczyszczenie, wobec którego należy przyjmować takie same ogólne zasady postępowania, jak dla pozostałych zanieczyszczeń i związanych z nimi dziedzin ochrony środowiska. Wskaźnikiem oceny hałasu jest równoważny poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB). Poziom ten stanowi uśrednioną wartość w odniesieniu do pory doby (dzień od 6:00 do 22:00 lub noc od 22:00 do 6:00).

Na klimat akustyczny w gminie Nur w największym stopniu oddziałuje hałas komunikacyjny odbywający się po drogach ponadlokalnych, mniejsze znaczenie mają drobne zakłady usługowe, obiekty użyteczności publicznej oraz pojawiające się sezonowo maszyny rolnicze. Na terenie gminy Nur nie są prowadzone pomiary natężenia hałasu oraz jakości klimatu akustycznego, co znacząco utrudnia dokonanie oceny jakości środowiska gminy w tym zakresie. Układ komunikacyjny gminy opiera się w głównej mierze o drogi charakteryzujące się niewielkim natężeniem ruchu pojazdów mechanicznych (drogi powiatowe i drogi gminne), co też nie przyczynia się do powstawania znaczących uciążliwości akustycznych. Jedynie przebiegająca południkowo droga krajowa nr 63 oraz przebiegająca równoleżnikowo droga wojewódzka nr 694 stanowią intensywnie uczęszczane ciągi komunikacyjne. Dla przedmiotowych odcinków dróg (krajowej i wojewódzkiej) nie zostały dotychczas opracowane mapy akustyczne. Hałas emitowany przez lokalne zakłady przemysłowe oraz obiekty użyteczności publicznej ma charakter tymczasowy i nie cechuje się wyraźną uciążliwością. Podobnie rzecz się ma z hałasem generowanym przez maszyny rolnicze. Elementem mogącym mieć wpływ na jakość klimatu akustycznego są również Inie elektroenergetyczne. Przez teren gminy przebiega linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia (400kV). Linie przesyłowe najwyższych napięć są źródłem hałasu, którego intensywność zależy przede wszystkim od warunków atmosferycznych. Przy suchej pogodzie jest on na poziomie 30 - 40 dB(A) (decybeli akustycznych), a w skrajnie niekorzystnych warunkach atmosferycznych tj. deszcz, duża wilgotność, osiąga 55 dB(A). W sąsiedztwie linii

napowietrznych najwyższych napięć w normalnych warunkach pogodowych, poziom dźwięku porównywalny jest z natężeniem dźwięku występującym w mieszkaniu podczas rozmowy.

3.4.3 Jakość powietrza

Powietrze to wszechobecny i niezbędny składnik środowiska, odgrywający istotną rolę w jakości życia człowieka oraz stanu jego otoczenia. Ma wpływ m.in. na czystość wód powierzchniowych, zakwaszenie gleb, zdrowie lasów i jakości upraw. Zanieczyszczenia powietrza dzielą się na: gazowe, lotne i chemiczne (np. tlenki azotu, siarki czy dwutlenek węgla) oraz zanieczyszczenia pyłowe (pyły o działaniu toksycznym zawierające m.in. metale ciężkie, azbestowe czy pyły radioaktywne, pyły szkodliwe oraz pyły obojętne). Do źródeł antropogenicznych zaliczane są źródła komunalno-bytowe, kotłownie lokalne, indywidualne źródła ciepła, źródła transportowe oraz sektor usługowy. Zgodnie z art. 88 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska, przynajmniej co 5 lat Główny Inspektor Ochrony Środowiska (GIOŚ) w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska dokonuje oceny jakości powietrza w poszczególnych strefach na potrzeby ustalenia odpowiedniego sposobu oceny jakości powietrza. Głównym celem takiej oceny jest określenie obszarów, gdzie występują przekroczenia lub istnieje prawdopodobieństwo przekroczenia normatywnych stężeń zanieczyszczeń i informowania oraz górnego i dolnego progu oszacowania. Ponadto za sprawą Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska (WIOŚ) określana jest szczegółowa ocena jakości powietrza dla danego roku. Oceny te wykonuje się w poszczególnych strefach na podstawie danych z monitoringu powietrza atmosferycznego, realizowanych przez PMŚ. Gmina Nur zgodnie ze sporządzanymi raportami przynależy do strefy mazowieckiej (PL1404).

Obecnie najaktualniejszą publikacją na tle całego województwa mazowieckiego jest Roczna Ocena Jakości Powietrza w województwie mazowieckim Raport wojewódzki za rok 2024. Na potrzeby ww. oceny rocznej jakości powietrza zastosowano pomiary intensywne, wykonywane na stałych stanowiskach. W ramach systemu PMŚ, na terenie województwa mazowieckiego funkcjonowało ogółem 24 stacji pomiarowych i 111 stanowisk pomiarowych. Na terenie gminy Nur nie prowadzono badań jakości powietrza na potrzeby przedstawionego raportu. Ocena przedstawia ogólną charakterystykę zanieczyszczeń powietrza dla całego województwa mazowieckiego w zakresie: SO₂, NO₂, CO, C₆H₆, O₃, pyłów zawieszonych PM₁₀ i 2,5, Pb, As, Cd, No oraz B(a)P ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz SO₂, NO_x oraz O₃ ze względu na ochronę roślin. Strefą, w której wystąpiło przekroczenie poziomu docelowego, jest tylko strefa mazowiecka, w której przekroczony został średnioroczny poziom docelowy benzo(a)pirenu w pyłach zawieszonych PM₁₀. Ponadto we wszystkich strefach został

przekroczony poziom celu długoterminowego dla ozonu ze względu na ochronę zdrowia ludzi, strefy te uzyskały klasę D2 (Tabela 1).

Tabela 1. Klasy strefy mazurskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskanych w ocenie za 2024 rok z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi i roślin.

zanieczyszczenie	klasa
ochrona zdrowia ludzi	
SO ₂	A
NO ₂	A
CO	A
C ₆ H ₆	A
O ₃ ¹⁾	A
PM10	A
PM _{2,5} ²⁾	A1
Pb	A
As	A
Cd	A
Ni	A
B(a)P	C
ochrona roślin	
SO ₂	A
NO _x	A
O ₃	A

¹⁾ Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefy uzyskały klasę D2,

²⁾ Dla pyłu zawieszzonego PM_{2,5} – poziom dopuszczalny I faza, wszystkie strefa uzyskała klasę A.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Rocznej Oceny Jakości Powietrza w województwie mazowieckim Raport wojewódzki za rok 2024

Głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza w województwie mazowieckim jest emisja antropogeniczna. W zakresie pyłu PM₁₀ i PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu największy udział stanowi emisja pochodząca z sektora komunalno-bytowego (emisja powierzchniowa), w zakresie tlenków azotu jest to emisja z transportu drogowego (emisja liniowa), w odniesieniu do tlenków siarki największa emisja pochodzi z działalności przemysłowej (emisja punktowa). Udział w stężeniach zanieczyszczeń w powietrzu na obszarze województwa ma również ich

napływ z obszaru Polski oraz Europy. Istotnym źródłem emisji w województwie mazowieckim jest transport drogowy, który wpływa na stężenia zanieczyszczeń zwłaszcza na obszarach bezpośrednio sąsiadujących z drogami o znacznym natężeniu ruchu. Zanieczyszczenia komunikacyjne w postaci pyłów powstają głównie w wyniku ścierania się hamulców, opon i nawierzchni dróg oraz unosu zanieczyszczeń z powierzchni dróg, natomiast tlenki azotu są emitowane z rur wydechowych pojazdów. Transport drogowy ma znaczący udział w emisji całkowitej tlenków azotu (NO_x) w województwie mazowieckim. Do lokalnych źródeł emisji zanieczyszczeń zalicza się emisję komunalno-bytową tzw. „niską emisję”, która pochodzi z domów ogrzewanych indywidualnie paliwami stałymi. Sektor ten odpowiada głównie za emisję pyłu PM₁₀ i PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu.

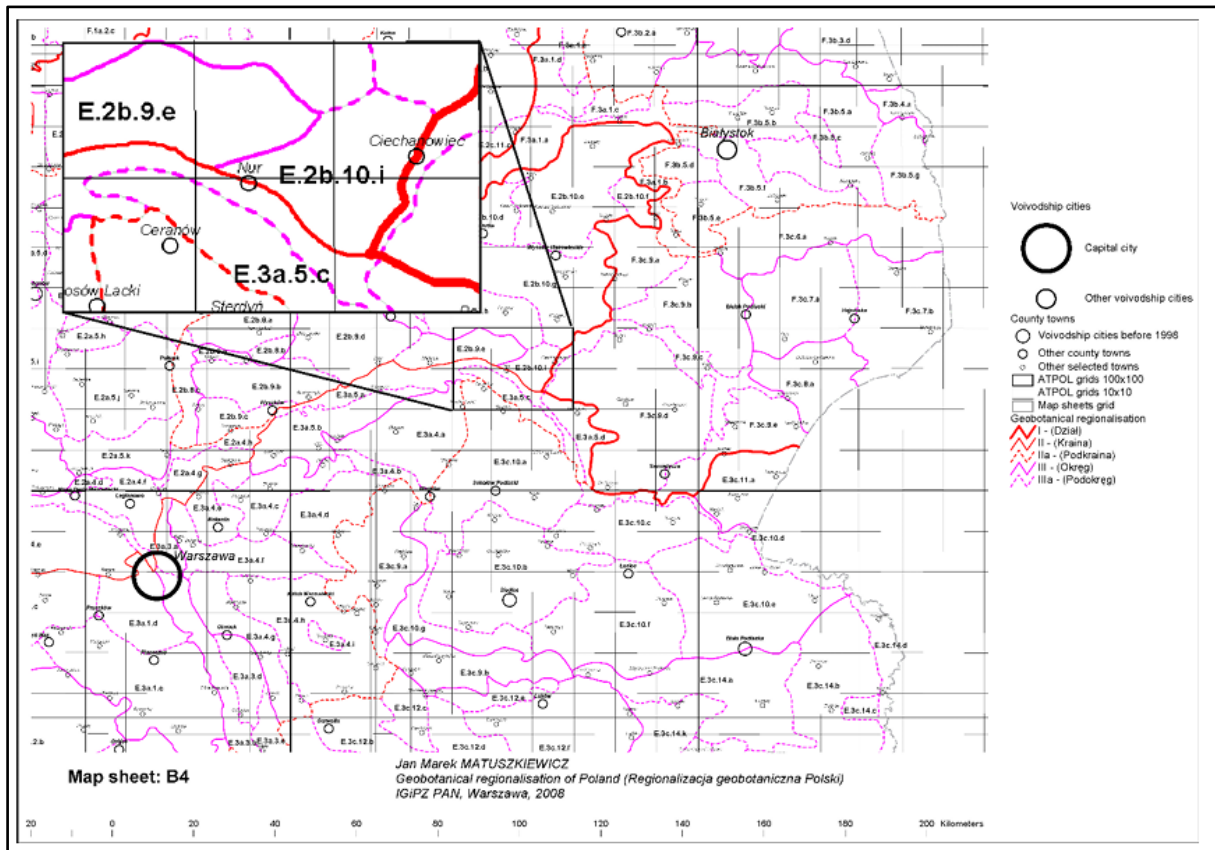
Na terenie gminy nie występuje zorganizowana sieć ciepłownicza, pozyskiwanie energii cieplnej odbywa się w oparciu o lokalne paleniska, które w celu wytwarzania energii wykorzystują takie substancje jak węgiel kamienny, olej, gaz, drewno. Energetyczne spalanie paliw jest źródłem emisji takich substancji jak dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, pyły. Stężenia tych substancji rosną w okresie grzewczym i zdecydowanie maleją w okresie letnim. W wyniku skumulowania emisji z palenisk domowych okresowo wokół wsi położonych na terenach niżej położonych oraz w rejonach o słabym przewietrzaniu może wystąpić pogorszenie warunków aerosanitarnych. Niekorzystnym zjawiskiem, występującym na terenach wiejskich, jest spalanie w indywidualnych kotłowniach odpadów z tworzyw sztucznych. Konsekwencją tego jest uwalnianie do atmosfery oprócz zanieczyszczeń w postaci pyłu, dwutlenku węgla, tlenków azotu również lotnych, silnie toksycznych substancji, tj. chlorowodór, rakotwórcze dioksyny i wiele innych. Na terenie gminy Nur nie występują ekonomiczne warunki do korzystania z zorganizowanego systemu ciepłowniczego, dlatego też należy zakładać, iż każdy nowopowstały obiekt będzie się przyczyniał do zwiększenia poziomu tzw. niskiej emisji – emisji do atmosfery takich substancji jak dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, pyły.

3.5 Flora i fauna

3.5.1 Roślinność

Według regionalizacji geobotanicznej Polski, opracowanej przez J.M. Matuszkiewicza z 2008 roku, gmina Nur znajduje się w jednostce nazywanej Dział Mazowiecko-Poleski (E). Większość gminy przynależy do Krainy Północnomazowiecko-Kurpiowskiej (E.2.), w której skład wchodzi Kraina Kurpiowska (E.2b.) z podziałem na Okręg Puszczy Białej (E.2b.9)

(podokręg Małkiński – E.2b.9.e) obejmujący zachodnią część gminy oraz okręg Międzyrzecza Łomżyńskiego (E.2b.10) (podokręg Nurski – E.2b.10.i) obejmujący wschodnią część gminy. Południe gminy (rzeka Bug) częściowo należy do Krainy Południowomazowiecko-Podlaskiej (E.3.) z podziałem na Podkraję Południowomazowiecką (E.3a.), Okręg Doliny Dolnego Bugu (E.3a.5.) oraz podokręg Natoliński (E.3a.5.c) (Rys. 7).

Rys. 7. Położenie gminy Nur na tle mapy regionów geobotanicznych Polski, Arkusz B4

Źródło: Matuszkiewicz J.M., 2008

Świat roślinny na terenie gminy jest umiarkowanie różnorodny. Wśród potencjalnej roślinności naturalnej w gminie wyróżnia się: nadrzeczne łągi wierzbowo-topolowe, jesionowo-wiązowe, grądy subkontynentalne, kontynentalne bory mieszane sosnowo-dębowe oraz kontynentalne bory sosnowe. Współcześnie zdecydowana większość jednostki samorządowej porośnięta jest roślinnością użytków rolnych. Wśród nich największy udział mają grunty rolne (7 100,91 ha). Roślinność upraw polowych jest reprezentowana przez różnorodne gatunki zbóż, głównie mieszanek zbożowych, żyta, pszenicy ozimej i jarej oraz kukurydzy. Pojawiają się również uprawy koniczyny i lucerny. Tereny wykorzystywane przez łąki i pastwiska występują w głównie wzdłuż dolin rzecznych oraz w miejscach okresowo podmokłych. Są to głównie łąki wilgotne, na których występuje roślinność łągów olszowych.

Lesistość gminy Nur jest stosunkowo niewielka, osiągając poziom 21% (ok. 2004 ha), co jest powierzchnią niską w porównaniu z lesistością powiatu ostrowskiego (28,5%). Niewielkie powierzchnie leśne są cechą charakterystyczną dla krainy mazowiecko - podlaskiej, której obszar jest w zasadzie poza granicami zasięgu świerka, buka i jodły. Lokalnie występujący drzewostan jest głównie reprezentowany przez takie gatunki jak sosna zwyczajna, dąb szypułkowy i bezszypułkowy, olsza czarna. Analizując rozmieszczenie lasów w gminie Nur dostrzec można ich rozproszenie i stosunkowo równomierne występowanie w niewielkich kompleksach poza dolinami rzecznyymi. W przestrzeni gminy można wyróżnić większe zespoły leśne występujące w południowo - zachodniej części gminy (okolice miejscowości Zuzela, Ołtarze - Gołacze) - głównie zespoły sosnowe na polach piasków wydmyowych; w południowo - wschodniej części gminy (okolice miejscowości Kossaki, Myślibory, Zaszaków-Kolonia) - głównie ubogie monokultury sosnowe; w środkowo - północnej części gminy (Godlewo) - głównie sosna. W przestrzeni gminy występują niewielkie powierzchnie lasów chronionych (wodochronnych), które znajdują się w sąsiedztwie miejscowości Zaszaków, Kramsko Lipskie oraz Opatowina. Lasy gminy w całości przynależą do nadleśnictwa Rudka pod nadzorem RDLP Białystok. Gospodarka leśna gminy podporządkowana jest planom urzędzenia lasu (Lasy Państwowe) oraz uproszczonym planom urzędzenia lasu (lasy niestanowiące własności Skarbu Państwa). Obecnie obowiązującym dla Nadleśnictwa Rudka jest plan na lata 2018-2027.

Obszarem występowania rzadkich gatunków roślin jest rozległa dolina rzeki Bug. W granicach gminy Nur znajduje się jej mniejszy prawostronny fragment. Na terenach podmokłych dolin występuje roślinność wilgotnolubna. W dolinie rzeki Bug, a także w dolinie rzeki Nurzec, duże zróżnicowanie wykazują półnaturalne łądowe zbiorowiska nieleśne - murawy, łąki, zarośla i torfowiska, które użytkowane są najczęściej jako łąki kośne i pastwiska bądź uważane za nieużytki gospodarcze. Wysoce naturalny charakter doliny Bugu podkreślają licznie występujące zbiorowiska wodne, nadwodne i bagienne, związane zarówno ze współczesnym korytem rzeki, jak i z licznymi na tym odcinku doliny starorzeczami. Pod względem gospodarczym są to najczęściej nieużytki lub jednokośne łąki. Z przyrodniczego punktu widzenia to najbardziej naturalna grupa zbiorowisk nieleśnych. Wyraźnie widocznym elementem szaty roślinnej gminy Nur są zadrzewienia przydrożne i śródpolne, które chronią grunty orne przed nadmierną erozją wietrzną. Obszarom zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej towarzyszy roślinność ozdobna.

3.5.2 Świat zwierząt

Obszar gminy Nur nie wyróżnia się szczególnymi walorami świata zwierząt. Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, iż rozległe tereny dolin rzecznych (głównie Bugu i Nurca) są ważną ostoją dla wielu gatunków zwierząt związanych z ekosystemami wodno-łukowymi. Tereny te wchodzi w skład ponadlokalnych korytarzy ekologicznych, dlatego też można stwierdzić, iż obszary dolinne stanowią istotne szlaki migracji fauny. Poza obszarami dolinnymi świat zwierzęcy w gminie reprezentowany jest przez gatunki typowe dla obszarów nizinnych wiejskich (tj. gryzanie polne) oraz terenów sąsiadujących ze zbiorowiskami leśnymi. Szlaki migracyjne wielu gatunków zwierząt napotyka na swej drodze bariery antropogeniczne w postaci osad ludzkich oraz dróg o wysokim natężeniu ruchu pojazdów (droga krajowa nr 63 i wojewódzka nr 694). Obszar gminy Nur charakteryzuje się bardzo wysoką liczebnością bociana białego, którego znaczną koncentrację obserwuje się w dolinie Bugu. Rzeki Bug i Nurzec są ważnym środowiskiem życia ryb. Towarzyszące rzecze Bug starorzecza stanowią dogodne tarliska dla ryb, podobnie rzecz się ma z dolnymi biegami cieków uchodzących do Bugu. Wśród ssaków wyróżnić można wydry i bobry.

3.6 Promieniowanie elektromagnetyczne

Promieniowaniem elektromagnetycznym nazywamy emisję zaburzenia energetycznego wywołanego przepływem prądu elektrycznego lub zmianą ładunków w źródle. Zaburzenie polega na fali, że zmiana pola magnetycznego (elektrycznego) z określoną częstotliwością, wywołuje zmianę z tą samą częstotliwością pola elektrycznego (magnetycznego). Promieniowanie niejonizujące obejmuje pola elektromagnetyczne w zakresie od 0 do 300GHz. Powyżej 300 GHz następuje już jonizacja atomów oraz cząsteczek (promieniowanie X oraz gamma) i pola elektromagnetyczne z tego zakresu nazywamy promieniowaniem jonizującym. Zjawisko elektromagnetyczne opisujemy podając natężenie pola elektrycznego, natężenie pola magnetycznego, częstotliwość drgań lub gęstość mocy. W chwili obecnej sztuczne promieniowanie elektromagnetyczne jest największym energetycznym zanieczyszczeniem na Ziemi. O kilka rzędów wielkości przekracza tło naturalne i nie ma takiego miejsca, gdzie by nie występowało. Źródłem promieniowania jest każde urządzenie (każda instalacja), w którym następuje przepływ prądu np. sieci energetyczne w tym linie wysokiego napięcia, stacje radiowe i telewizyjne, stacje bazowe i telefony telefonii komórkowej, radiotelefony, CB radio, urządzenia radiowo-nawigacyjne, urządzenia elektryczne wykorzystywane w domu, itp.

Na terenie Gminy Nur występują urządzenia mogące emitować wzmożone promieniowanie elektromagnetyczne, należą do nich linie elektroenergetyczne najwyższych napięć 400kV przebiegająca z północnego – wschodu na południowy – zachód, linie elektroenergetyczne średnich napięć oraz występujące w gminie 4 stacje bazowe telefonii komórkowej. Wzdłuż linii elektromagnetycznej 400kV został wyznaczony zasięg jej oddziaływania – 40 m od osi linii w każdą stronę, w obrębie którego zakazuje się m.in. realizacji budynków mieszkalnych przeznaczonych na stały pobyt ludzi oraz tworzenia hałd, nasypów i sadzenie roślinności wysokiej w odległości do 6,5 m od skrajnego przewodu. Linie elektroenergetyczne wytwarzają pole elektromagnetyczne o niskiej częstotliwości (50Hz). Występujące w obrębie stacji bazowej telefonii komórkowej anteny emitują niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne, wytwarzane w czasie ich pracy. Częstotliwość emitowania pól elektromagnetycznych waha się w granicach od 30 kHz do 300GHz. Stacje telefonii komórkowej wytwarzają pola elektromagnetyczne wypromieniowywane na bardzo dużych wysokościach, w miejscach niedostępnych dla ludzi.

3.7 Korytarze ekologiczne

Dolina rzeki Bug oraz dolina rzeki Nurzec stanowią istotne korytarze ekologiczne, będące integralną częścią wielkoprzestrzennego systemu obszarów węzłowych, które charakteryzują się wysokim stopniem zachowania walorów przyrodniczych i są wzajemnie połączone korytarzami ekologicznymi, tworząc krajową sieć ekologiczną Econet-Polska. Obszar doliny rzeki Bug jest jednym z 46 międzynarodowych obszarów węzłowych wyznaczonych na terenie Polski, natomiast obszar doliny Nurca to jeden z 72 krajowych korytarzy ekologicznych. Na terenie gminy Nur występują dwa ważne korytarze ekologiczne: Puszcza Biała – Puszcza Białowieska (GKPnC-1A), mający znaczenie krajowe i będący kluczowym ogniwem w ekologicznej sieci Polski oraz Dolina Dolnego Bugu (GKPnC-2), który jest korytarzem o znaczeniu regionalnym, stanowiącym fragment szerszego systemu połączeń. Oba te korytarze odgrywają fundamentalną rolę w zapewnieniu migracji gatunków oraz zachowaniu ciągłości procesów ekologicznych zarówno w skali regionalnej, jak i krajowej.

3.8 Istniejące problemy i zagrożenia środowiska

Jakość powietrza: przekroczenie poziom docelowego benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10 oraz poziom celu długoterminowego dla ozonu.

Klimat akustyczny: brak prowadzonych ciągłych badań klimatu akustycznego na terenie gminy.

Pola elektromagnetyczne: występujące linie elektroenergetyczne 400 kV.

Wody powierzchniowe i podziemne: zły stan wód powierzchniowych na terenie całej gminy, przekroczenia dopuszczalnych dla wód pitnych (wód podziemnych) stężeń żelaza i manganu – wody te wymagają uzdatniania.

Gleby i powierzchnia ziemi: brak ciągłego monitoringu jakości gleb, wysoka kwasowość gleb, erozja gleb i gruntów, występują obszary potencjalnie narażone na osuwanie się mas ziemnych.

Susza: silne zagrożenie suszą.

Zagrożenie powodziowe: występuje w zasięgu rzek Bugu i Nurca.

Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 9 października 2023 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Ostoja Nadbużańska (PLH140011) (Dz. U. z 2023 r. poz. 2388). Jest on bezpośrednio powiązany z Obszarem Specjalnej Ochrony Ptaków Dolina Dolnego Bugu (PLB140001) i Obszarem Specjalnej Ochrony Ptaków Puszcza Biała (PLB140007). Obejmuje swym zasięgiem ok. 260 km odcinek doliny Bugu od ujścia Krzyny do Jeziora Zegrzyńskiego. Większość doliny pokrywają suche, ekstensywnie użytkowane pastwiska. Obszary bagienne są usytuowane głównie przy ujściach rzek, dopływów Bugu oraz wokół pozostałych fragmentów dawnych koryt rzecznych. Koryto Bugu jest w większości nie zmienione przez człowieka. Pozostały tu liczne, piaszczyste wyspy, nagie lub porośnięte wierzbowymi lub topolowymi łągami nadrzecznymi, z dobrze rozwiniętymi zaroślami wierzbowymi. Pierwsza terasa rzeki obfituje w starorzecza, zróżnicowana pod względem wielkości, głębokości i stopnia porośnięcia przez roślinność wodną. Do ostoi włączony jest także kompleks lasów liściastych między miejscowościami Drażniew i Platerów. Lasy zajmują niecałe 20% obszaru. Dominują siedliska nieleśne: łąki i pastwiska oraz uprawy rolnicze. Szczególnie cenny jest kompleks nadrzecznych lasów, o zachowanym naturalnym charakterze oraz szereg zbiorowisk łąkowych i związanych z siedliskami wilgotnymi, typowo wykształconych na dużych powierzchniach. 16 rodzajów siedlisk z tego obszaru znajduje się w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Stwierdzono tu występowanie 21 gatunków z II Załącznika Dyrektywy Rady 92/43/EWG. W granicach gminy Nur wyróżnia się następujące siedliska przyrodnicze:

- 3150 - Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nymphaeion*, *Potamion*,
- 3270 - Zalewane muliste brzegi rzek,
- 6120 - Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*),
- 6440 - Łąki selemicowe (*Cnidion dubii*),
- 6510 - Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*),
- 9170 - Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio Carpinetum*),
- 91E0 - Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródłiskowe),
- 91F0 - Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*).

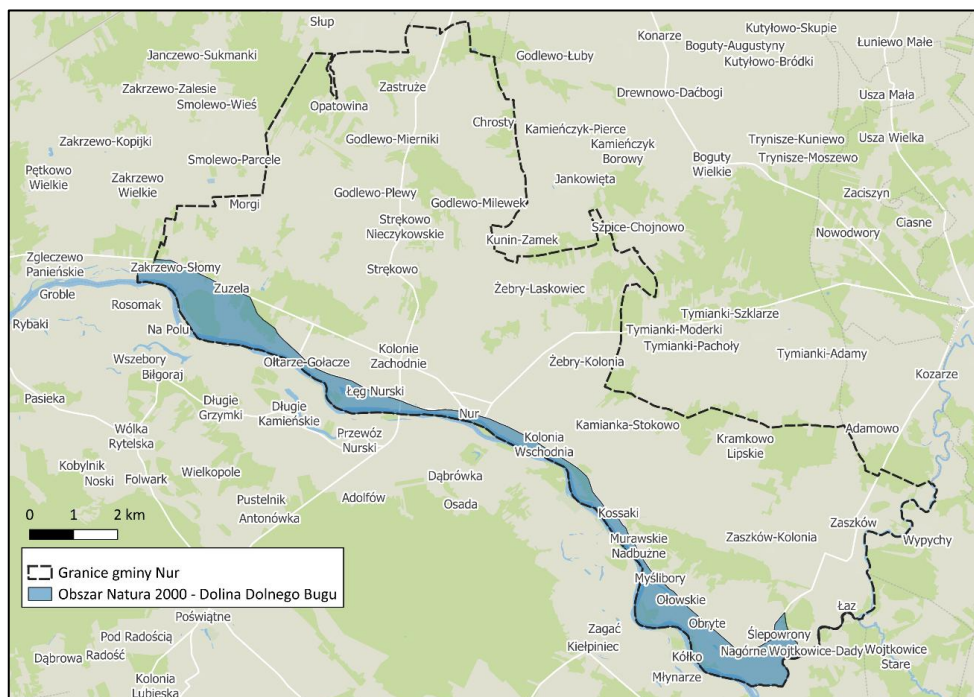
Powierzchnia Obszaru mającego znaczenie dla PLH140011 na terenie gminy Nur to 175 ha. Zasięg obszaru w gminie obejmuje głównie tereny niezabudowane znajdujące się w dolinie rzecznej. Jedynie fragment zabudowy wsi Zuzela, Ołtarze - Gołacze, Łęg Nurski, Kossaki, Myślubory oraz Ślepowrony znajduje się w granicach Ostoi Nadbużańskiej.

Wpływ różnorodnych działalności na PLH140011:

- Wpływ pozytywny: koszenie, ścinanie, wypas;
- Wpływ neutralny: uprawa, polowanie, sieć transportowa, inne kompleksy sportowe i rekreacyjne, inne możliwe oddziaływania aktywności rekreacyjnej i sportowej;
- Wpływ negatywny: chwytnie, trucie, kłusownictwo, inne tereny przemysłowe lub hodowle, pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych, zanieczyszczenia wód, inne lub mieszane formy zanieczyszczeń, odwadnianie.

Wśród istotnych czynników stwarzających zagrożenie dla należytej ochrony cennych siedlisk wyróżnia się: obwałowania i odcinanie starorzeczy od współczesnego koryta rzeki; zanieczyszczenie wód, melioracje, tamy zaporowe, trasy szybkiego ruchu, przebudowa drzewostanów w kierunku monokultur sosnowych, kłusownictwo. Ostoja Nadbużańska podlega działaniom z zakresu ochrony przeciwpowodziowej.

4.1.2 Dolina Dolnego Bugu (PLB140001)

Rys. 9. Obszar Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu (PLB140001) w granicach gminy Nur

Źródło: opracowanie własne

Obszar Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu stanowi obszar specjalnej ochrony ptaków o łącznej powierzchni 74309,92 ha. Został utworzony 5 listopada 2004 roku. Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. Nr 25, poz. 133). Obszar Specjalnej Ochrony Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu jest bezpośrednio powiązany z Obszarem mającym znaczenie dla Wspólnoty Ostoja Nadbużańska (PLH140011) oraz z Obszarem Specjalnej Ochrony Ptaków Puszcza Biała (PLB140007). Większość doliny pokrywają suche, ekstensywnie użytkowane pastwiska. Obszary bagienne są usytuowane głównie przy ujściach rzek, dopływów Bugu oraz wokół pozostałych fragmentów dawnych koryt rzecznych. Koryto Bugu jest w większości nie zmienione przez człowieka, pozostały tu liczne, piaszczyste wyspy, nagie lub porośnięte wierzbowymi lub topolowymi łęgami nadrzecznymi; wzdłuż rzeki występują dobrze rozwinięte zarośla wierzbowe. Pierwsza terasa rzeki obfituje w starorzecza, zróżnicowane pod względem wielkości, głębokości i stopnia porośnięcia przez roślinność wodną. Do ostoi włączony jest także kompleks lasów liściastych między miejscowościami Drażniew i Platerów. Występują tu co najmniej 22 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 6 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Bardzo ważna ostoja ptaków wodno-błotnych. Jedno z nielicznych w Polsce stanowisk lęgowych gadożera *Circaetus gallicus* A080 oraz do niedawna jedno z nielicznych w Polsce stanowisk kulona *Burhinus oedicnemus* A133. W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C3, C6) następujących gatunków ptaków: bączek (PCK), bocian czarny, brodziec piskliwy, cyranka, czajka, czapla siwa, krwawodziób, gadożer (PCK), kszczyk, kulik wielki (PCK), płaskonos, podróżni czek (PCK), rybitwa białoczarna (PCK), rybitwa czarna, rybitwa rzeczna, rycyk, sieweczka rzeczna, sieweczka obroźna (PCK), zimorodek; w stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) występują: bocian biały, kania czarna, derkacz, wodnik i samotnik. W Dolinie Dolnego Bugu pojawiają się także chronione dyrektywą ssaki (np. bóbr europejski, wydra), płazy i gady (np. kumak nizinny, żółw błotny), jak również ryby.

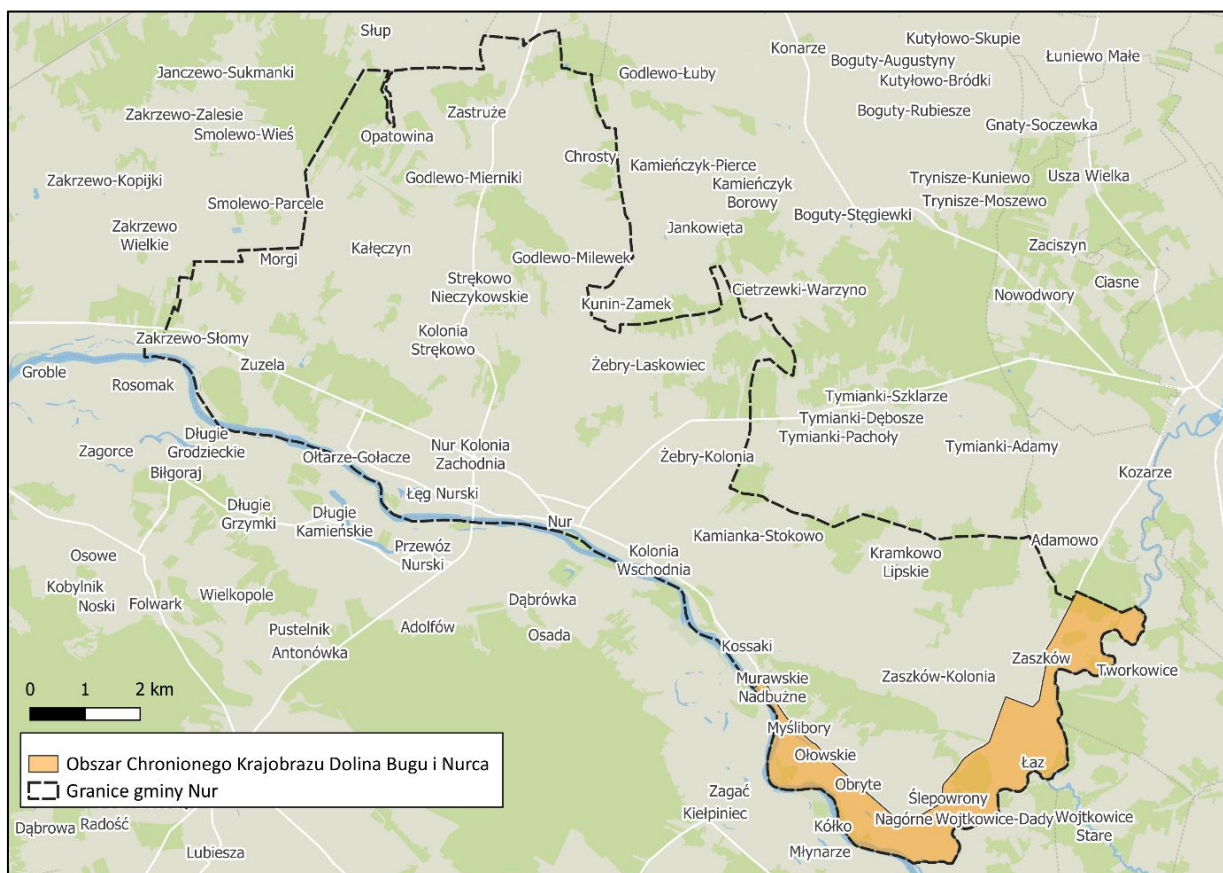
Największe zagrożenia dla awifauny Doliny Dolnego Bugu stwarzają obwałowania i odcinanie starorzeczy od współczesnego koryta rzeki, a także postępująca zabudowa doliny. Zanieczyszczenie wód, tamy zaporowe, melioracje, trasy szybkiego ruchu, przebudowa drzewostanów w kierunku monokultur sosnowych oraz kłusownictwo to kolejne przykłady zagrożeń dla ptaków i przyrody tego obszaru. Dolina dolnego Bugu podlega działaniom z zakresu ochrony przeciwpowodziowej.

Wpływ różnorodnych działalności na Obszar Specjalnej Ochrony Dolina Dolnego Bugu:

- wpływ pozytywny: koszenie, ścinanie, wypas;
- wpływ neutralny: zabudowa rozproszona, polowanie, inne kompleksy sportowe i rekreacyjne;
- wpływ negatywny: inne tereny przemysłowe lub handlowe, pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych, sieć transportowa, drogi, autostrady, zanieczyszczenia wód, inne lub mieszane formy zanieczyszczeń, odwadnianie.

Powierzchnia Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu (PLB140002) na terenie gminy Nur to 1283,0 ha. Dolina Dolnego Bugu obejmuje tereny stanowiące dolinę rzeczną oraz fragment obszaru wysoczyznowego. W zasięgu tego obszaru chronionego znajdują się południowe części miejscowości: Zakrzewo - Słomy, Zuzela, Ołtarze - Gołacze, Nur, Kolonia - Nur, Kamionka Nadbużna, Kossaki, Murawskie Nadbużne, Myślubory, Ołowskie, Obryte, Ślepowrony.

4.1.3 Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Bugu i Nurca

Rys. 10. Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Bugu i Nurca w granicach gminy Nur

Źródło: opracowanie własne

Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Bugu i Nurca został wyznaczony 18 czerwca 1982 r. i stanowi obszar o łącznej powierzchni 794,77 ha. Aktualnie obowiązującym aktem prawnym jest Uchwała Nr 18/24 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 6 lutego 2024 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Bugu i Nurca (Dz. Urz. z 2024 r. poz. 2043). Czynna ochrona ekosystemów obszaru polega na zachowaniu różnorodności biologicznej dolin Bugu i Nurca o naturalnym charakterze oraz fragmentu Wysoczyzny Drohickej odznaczających się wysokimi walorami przyrodniczymi, krajobrazowymi, kulturowymi i wypoczynkowymi. Opisywany teren charakteryzuje niewielką ilością zwartych kompleksów leśnych. Większość z nich to małe powierzchniowo bory sosnowe, a bliżej Bugu także bagienne olszyny i łągi wierzbowo-topolowe. Wraz z polami, łąkami, dolinami mniejszych rzek i starorzeczami Bugu tworzą one tzw. krajobraz mozaikowy. Sprzyja to znacznemu zwiększeniu różnorodności biologicznej. Dolny, ok. 8-kilometrowy odcinek Nurca, znajdujący się w granicach Obszaru jest bardzo urozmaicony. Meandry i zakola toczącej się wśród pól i lasów rzeki stanowią ostoję dla wielu gatunków ssaków i ptaków. Niepowtarzalny krajobraz Obszaru tworzą też, podobnie jak w innych częściach doliny Bugu, malownicze wsie z zachowaną tradycyjną zabudową. W granicach gminy Nur znajduje się w jej południowo-wschodniej części i zajmuje powierzchnię ok. 795 ha.

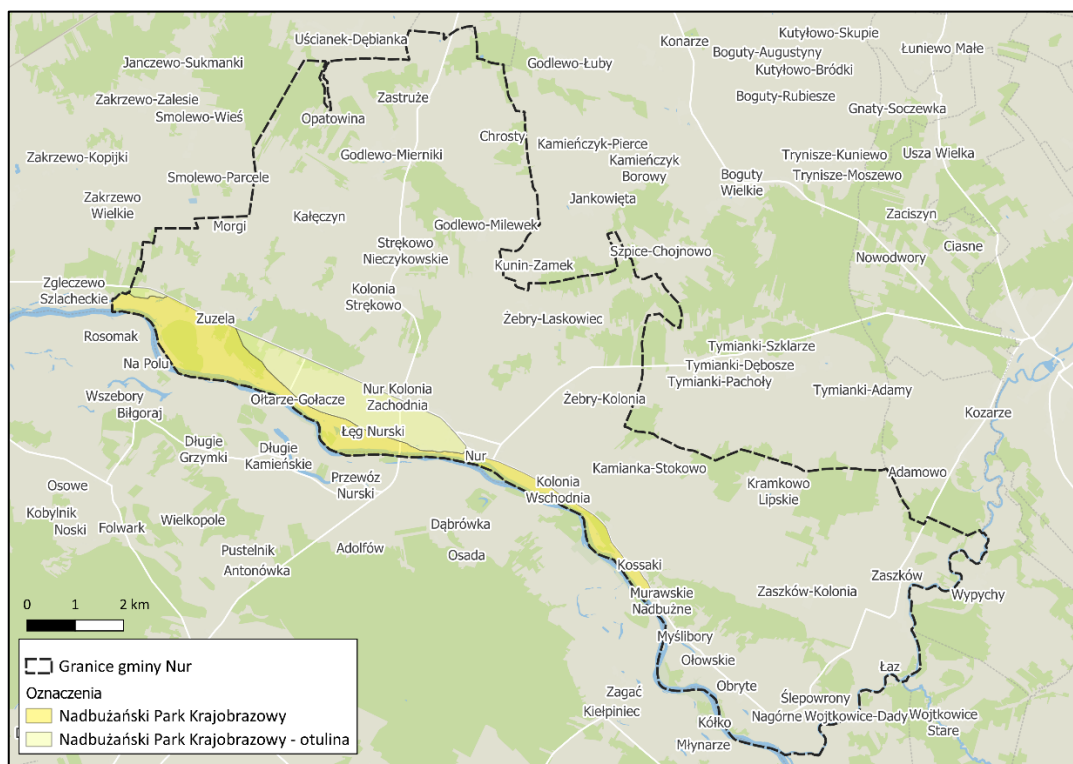
Na terenie Obszaru zakazuje się:

1. realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
2. likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
3. wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
4. wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;

5. dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
6. likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
7. budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m w obszarze Natura 2000, na pozostałym terenie w pasie szerokości 50 m od:
 - a) linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych,
 - b) zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art. 389 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej).

Tereny objęte tą formą ochrony charakteryzują się atrakcyjnym i naturalnym krajobrazem, dolina rzeki Nurzec ma wyjątkowo meandrujący bieg, dolinie Bugu towarzyszą starorzecza. W sąsiedztwie rzek występują tereny podmokłe, które stanowią ostoje dla wielu gatunków zwierząt.

4.1.4 Nadbużański Park Krajobrazowy im. Wojciecha Bogumiła Jastrzębowskiego

Rys. 11. Nadbużański Park Krajobrazowy w granicach gminy Nur

Źródło: opracowanie własne

Park ten został utworzony w 1993 roku, kolejne wydawane rozporządzenia zmieniały jego granice. Obecnie najbardziej aktualnym aktem prawnym jest Uchwała Nr 121/24 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 19 listopada 2024 r. w sprawie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego im. Wojciecha Bogumiła Jastrzębowski (Dz. Urz. z 2024 r. poz. 11349). Powierzchnia parku wynosi łącznie 73 732,3 ha, a razem z otuliną 112 288 ha. Zorientowany jest równoleżnikowo i chroni prawie 120 km rzeki Bug oraz 40 km Narwi - obejmuje lewobrzeżną część doliny Dolnego Bugu od ujścia rzeki Tocznej w miejscowości Drażniew do ujścia Liwca w pobliżu Kamieńczyka, a także fragment dolnej Narwi. Obszar Parku cechuje duże zróżnicowanie krajobrazu. Głównym atrybutem jest dobrze zachowana dolina Bugu, z meandrującą rzeką, licznymi starorzeczami, wyspami w nurcie oraz piaszczystymi łachami i skarpami. Park oprócz doliny rzecznej obejmuje również kompleksy leśne stanowiące około 36% powierzchni. Urozmaiconą rzeźbą terenu i spowodowane tym niezwykle zróżnicowaniem siedlisk - od bagiennych po skrajnie suche - powoduje występowanie na terenie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego około 161 zbiorowisk roślinnych. Obok torfowisk występują tu piaszczyste wydmy, a żyzne i podmokłe lasy łęgowe graniczą z suchymi borami. Wśród nasłonecznionych łąk i muraw kserotermicznych rozsiane są oczka wodne i starorzecza, stanowiące specyficzne oazy bioróżnorodności.

Park obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju. W celu zabezpieczenia Parku przed zagrożeniami zewnętrznymi wynikającymi z działalności człowieka funkcjonuje otulina, czyli strefa ochronna granicząca z Parkiem.

Gmina Nur jest jedną z 20 gmin wiejskich, na obszar których wkracza zasięg Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny. W granicach analizowanej jednostki administracyjnej NPK obejmuje stosunkowo niewielki obszar - powierzchnia Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego w granicach gminy Nur to ok. 441 ha (4,2% powierzchni gminy), powierzchnia otuliny NPK to ok. 350 ha (3,5% powierzchni gminy).

W Parku zakazuje się:

- 1) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;

- 2) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- 3) pozyskiwania do celów gospodarczych skał, w tym torfu oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 4) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub budową, odbudową, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- 5) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
- 6) budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od:
 - a) linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych,
 - b) zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art. 389 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej);
- 7) likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodnoblotnych;
- 8) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych;
- 9) utrzymywania otwartych rowów ściekowych i zbiorników ściekowych;
- 10) organizowania rajdów motorowych i samochodowych;
- 11) używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego na otwartych zbiornikach wodnych.

Dla Parku określony został plan ochrony, zgodny z obowiązującą uchwałą. Plan ten określa m. in. zakres prac związanych z ochroną przyrody i kształtowaniem krajobrazu, które w zakresie gospodarki leśnej i ochrony lasu uwzględniają trwale zrównoważoną gospodarkę leśną na terenie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego. Głównymi celami ochrony są m.in. zachowanie swobodnie meandrującej nizinnej rzeki Bug i jej doliny z dużą liczbą starorzeczy i odnóg oraz procesów morfo genetycznych kształtujących system ekologiczny doliny; zachowanie muraw psammofilnych i kserotermicznych oraz łągów nadrzecznych; sukcesywna poprawa stanu wszystkich komponentów środowiska, dzięki podejmowanym działaniom

infrastrukturalnym; zachowanie swoistego charakteru zabudowy wiejskiej; zachowanie tradycyjnych funkcji wsi oraz rękodzieła ludowego, ochrona elementów dziedzictwa kulturowego; zachowanie w niewielkim stopniu przekształconego krajobrazu rolniczego; zachowanie wysokich skarp erozyjnych wysoczyzn oraz tarasu nadzalewowego z licznymi parabolicznymi wydmami.

W obowiązującym Planie ochrony dla Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego określone są zasady udostępniania Parku do zainwestowania:

- priorytetową zasadą kwalifikowania gruntów rolnych i leśnych do zmiany użytkowania (w szczególności zmiana przeznaczenia na cele nierolnicze i nieleśne, zalesienia, zmiana użytków zielonych na grunty orne) powinno być dążenie do zachowania w możliwie największym stopniu różnorodności biologicznej i krajobrazowej Parku;
- budynki i budowle związane z funkcjami wymagającymi zmiany przeznaczenia gruntów na nierolnicze i nieleśne należy lokalizować wyłącznie w granicach stref wyznaczonych dla tych funkcji w planie ochrony, o ile lokalizacja nie jest sprzeczna z przepisami odrębnymi. Dopuszcza się inne funkcje zabudowy, jako funkcję uzupełniającą, pod warunkiem, że jej powierzchnia nie przekroczy 20% powierzchni strefy i jej realizacja nie naruszy ustaleń planu ochrony oraz przepisów szczególnych. Dla zabudowy o funkcji uzupełniającej obowiązują ustalenia właściwe dla tej funkcji określone w planie ochrony;
- w terenach wskazanych w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin lub w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego jako tereny produkcji rolnej dopuszcza się wyłącznie zabudowę związaną z gospodarką rolną, o ile lokalizacja nie jest sprzeczna z przepisami odrębnymi;
- w przypadku, gdy nie ma możliwości lokalizacji zabudowy w granicach terenów zwartej zabudowy zagrodowej, dopuszcza się budowę nowych zabudowań zagrodowych przez rolników posiadających gospodarstwa rolne o powierzchni powyżej średniej powierzchni gospodarstwa rolnego w gminie na działkach mających bezpośredni dostęp do drogi publicznej w rozumieniu ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;
- dopuszcza się budowę nowych obiektów budowlanych służących gospodarce rolnej w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych w obrębie istniejącej zabudowy zagrodowej;

- przy realizacji nowego zainwestowania należy dążyć do nierozspraszania obiektów, w pierwszej kolejności należy uzupełniać istniejące zagospodarowanie oraz lokalizować zabudowę wzdłuż istniejących dróg.

4.1.5 Pomniki przyrody

Na terenie gminy Nur występują pomniki przyrody w postaci drzew, które zostały ustanowione Rozporządzeniem Wojewody Mazowieckiego z dnia 26 lutego 2008 r. w sprawie pomników przyrody położonych na terenie powiatu ostrowskiego (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2008 r. Nr 29 poz. 1069). Ustanowione zostały 3 pomniki przyrody w miejscowości Ołtarze - Gołacze, spośród których jeden składa się z grupy dwóch drzew. Są to 2 wiązy szypułkowe (jako jeden pomnik) i 2 dęby szypułkowe.

4.1.5 Ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów

Ochrona gatunkowa ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu ochrony dziko występujących gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk i ostoi. Dotyczy to gatunków rzadkich, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie przepisów umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną. W celu ochrony ostoi i stanowisk roślin lub grzybów objętych ochroną gatunkową lub ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową mogą być ustalane strefy ochrony.

Według Programu ochrony przyrody Nadleśnictwa Rudka (Plan urządzenia lasu Nadleśnictwa Rudka) w zasięgu terytorialnym całego nadleśnictwa możliwe jest występowanie:

- 118 gatunków roślin (objętych ochroną: 40 – ścisłą, 78 – częściową. 7 z nich wymienionych jest w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG, a 18 - ujętych w Czerwonej Księdze Roślin;
- 13 gatunków grzybów (objętych ochroną: 3 - ścisłą, 10 - częściową);
- 12 bezkręgowców (4 objęte ochroną ścisłą i 8 częściową, oprócz tego 5 - wymienionych jest w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG i 3 - ujęte w Czerwonej Księdze Zwierząt;
- 1 skorupiak (objęty ochroną częściową);
- 5 ryb (1 objęta ochroną ścisłą i 4 częściową, 2 - ujęte w Czerwonej Księdze Zwierząt;

- 12 płazów (7 objętych ochroną ścisłą i 5 częściową; 2 - wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG, 1 - ujęty w Czerwonej Księdze Zwierząt;
- 6 gadów (1 objęty ochroną ścisłą i 5 częściową; 1 - ujęty w Czerwonej Księdze Zwierząt;
- 189 ptaków (183 objętych ochroną ścisłą i 6 częściową; 55 - wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Rady 2009/147/WE, 35 - ujętych w Czerwonej Księdze Zwierząt;
- 20 ssaków (10 objętych ochroną ścisłą i 10 częściową; oprócz tego 5 - wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG i 2 - ujęte w Czerwonej Księdze Zwierząt.

Z uwagi na brak dostępnych, szczegółowych danych dotyczących występowania gatunków chronionych na obszarze gminy Nur, nie było możliwe przedstawienie pełnej informacji o rozmieszczeniu tych gatunków. Dostępne źródła (m.in. Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, dane GDOŚ) nie zawierają danych o wystarczającym stopniu szczegółowości przestrzennej.

4.2 Formy ochrony środowiska kulturowego²

Zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2024 r. poz. 1292 z późn. zm.) obiekty posiadające charakter zabytkowy mogą być objęte wymienionymi w ustawie formami ochrony zabytków poprzez wpis do rejestru zabytków, który prowadzi wojewódzki konserwator zabytków lub ewidencji dóbr kultury, uznanie za pomnik historii, utworzenie parku kulturowego, a także ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego uchwalanego przez Radę Gminy.

Zgodnie z danymi opublikowanymi na stronie MWKZ Delegatura w Ostrołęce, na terenie gminy Nur znajduje się 6 zabytków nieruchomych oraz 4 zabytki archeologiczne wpisane do rejestru zabytków (Tabela 2).

² Podrozdział przygotowany zgodnie z „GARD – Pracownia Urbanistyczno-Architektoniczna – mgr inż. arch. Anna Woźnicka, *Plan ogólny gminy Nur; Uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy Nur, Nur 2025*”

Tabela 2. Wykaz zabytków wpisanych do rejestru zabytków na terenie Gminy Nur

L.p.	Miejscowość	Nazwa zabytku	Numer w rejestrze zabytków
1.	Łęg Nurski	osada z okresu wpływów rzymskich	895
2.	Kramkowo Lipskie	cmentarz z okresu I wojny światowej	A-649
3.	Nur	układ przestrzenny Nura	A-653
4.		plebania	A-653
5.		ślady osady z okresu wpływów rzymskich we wsi Nur Kolonia	873
6.	Ołtarze-Gołacze	ślady osady średniowiecznej	884
7.	Strękowo Nieczykowskie	osada wczesnośredniowieczna	894A
8.	Zuzela	kościół parafialny pw. Przemienienia Pańskiego	A-652
9.		Budynek szkoły powszechnej	A-650
10.		kaplica cmentarna i zabytkowe nagrobki na cmentarzu rzymskokatolickim	A-648

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z <https://mwkz.pl/delegatury-ostroleka> (dostęp z dn. 06.10.2025)

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, wojewódzki konserwator zabytków jest odpowiedzialny za prowadzenie wojewódzkiej ewidencji zabytków. Przybiera ona formę kart ewidencyjnych i obejmuje wszystkie zabytki znajdujące się w granicach administracyjnych danego województwa. Na szczeblu lokalnym, wójt, burmistrz lub prezydent miasta odpowiada za prowadzenie gminnej ewidencji zabytków. Ewidencja ta powinna zawierać zarówno obiekty wpisane do rejestru zabytków, jak i te wyznaczone przez wojewódzkiego konserwatora zabytków, bądź samodzielnie wskazane przez organ gminny. Gminna ewidencja zabytków prowadzona jest w formie zbioru kart adresowych.

Według danych udostępnionych przez Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz Urzędu Gminy Nur, na terenie gminy Nur znajduje się:

- 18 zabytków nieruchomości wpisanych do Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków;
- 125 zabytków archeologicznych wpisanych do Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków;
- 30 zabytków nieruchomości wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków;
- 109 zabytków archeologicznych wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków.

Ponadto, miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego może ustalić strefy ochrony konserwatorskiej. To wyznaczone obszary, które podlegają specjalnej ochronie prawnej ze względu na ich wartości historyczne, kulturowe, architektoniczne lub krajobrazowe. Ich celem jest zachowanie historycznego charakteru danego terenu, a także ochrona wartościowych obiektów i układów przestrzennych.

Uchwała nr IX/65/19 Rady Gminy Nur z dnia 16 września 2019 r. wprowadza 4 rodzaje stref ochrony konserwatorskiej:

- strefę ochrony konserwatorskiej „B” (...) w której ochronie podlega układ rozplanowania, historyczny przebieg dróg dojazdowych, skala brył i zabudowy dla terenu miasta historycznego Nura;
- strefę ochrony konserwatorskiej „K” w Nurze (...) w której ochronie krajobrazu podlega obszar skarpy nadrzecznej wraz z terenem cmentarza parafialnego oraz elementami krajobrazu naturalnego (rzeźba terenu, skupiny zieleni);
- strefę ochrony konserwatorskiej plebanii w Nurze wpisanej do rejestru zabytków oraz strefę szczególnego nadzoru konserwatorskiego w miejscowości Zuzela (...) w których obowiązuje ochrona na zasadach określonych w przepisach odrębnych.

Na terenie gminy Nur, nie stwierdzono występowania dóbr kultury współczesnej.

5. OCENA ODDZIAŁYWANIA PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO NA ŚRODOWISKO

5.1 Ocena rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych i innych ustaleń projektu planu

5.1.1 Cel opracowania projektu planu ogólnego

Plan ogólny to obowiązkowy dokument planistyczny obejmujący cały obszar gminy, który zastąpi dotychczasowe studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. W odróżnieniu od swojego poprzednika, plan ogólny będzie aktem prawa miejscowego. Oznacza to, że jego ustalenia będą miały moc wiążącą zarówno przy uchwalaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, jak i przy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy (WZ). Co istotne, decyzje WZ będą mogły być wydawane jedynie na terenach wyznaczonych w planie ogólnym. Takie rozwiązanie pozwoli gminom w większym stopniu kontrolować rozwój zabudowy oraz kształtowanie jej ładu przestrzennego.

Zgodnie z art. 13a ust. 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1130 ze zm.) w planie ogólnym gminy Nur określono strefy planistyczne oraz gminne standardy urbanistyczne odpowiednie do specyfiki miejsca. Dla poszczególnych stref, co wynika z art. 13e, określono ich profil funkcjonalny oraz:

- wartości maksymalnej nadziemnej intensywności zabudowy, maksymalnej wysokości zabudowy oraz maksymalnego udziału powierzchni zabudowy – w strefach planistycznych, o których mowa w art. 13c ust. 2 pkt 1–7;
- wartości minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej – w strefach planistycznych, o których mowa w art. 13c ust. 2 pkt 1–10, nie mniejszego niż wynika to z przepisów wydanych na podstawie art. 13m ust. 2.

5.1.2 Ustalenia przyjęte w projekcie planu ogólnego

W planie ogólnym dla gminy Nur ustalono następujące strefy planistyczne, które definiują przeznaczenie i sposób zagospodarowania przestrzeni na terenie całej gminy:

- a) SW – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną,
- b) SJ – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną,
- c) SZ – strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową,

- d) SU – strefa usługowa,
- e) SP – strefa gospodarcza,
- f) SR – strefa produkcji rolniczej,
- g) SI – strefa infrastrukturalna,
- h) SN – strefa zieleni i rekreacji,
- i) SC – strefa cmentarzy,
- j) SO – strefa otwarta,
- k) SK – strefa komunikacyjna.

Dla każdej z tych stref, z wyjątkiem strefy komunikacyjnej określono minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej, zgodnie z wymogami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz.U. 2023 poz. 2758). Dla każdej strefy planistycznej określono profil podstawowy. Jednocześnie w większości stref określono profile dodatkowe.³

a) strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną (SW)

Profil podstawowy: teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej.

Profil dodatkowy: teren lasu (wyłącznie dla 1SW).

Zakres parametrów planistycznych:

strefa	maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	maksymalny udział powierzchni zabudowy	maksymalna wysokość zabudowy	minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej
SW	0,8-1,0	40%	12 m	30%

³ Profile dodatkowe zostały w projekcie planu ogólnego przypisane indywidualnie do poszczególnych stref planistycznych i zostały uwzględnione w niniejszej prognozie przy analizie potencjalnych oddziaływań na środowisko. Z uwagi na bardzo dużą liczbę wyznaczonych stref oraz znaczne zróżnicowanie przypisanych im profili dodatkowych, odstąpiono od ich szczegółowego wyliczenia w odniesieniu do każdego oznaczenia strefy, co wynika również z potrzeby zachowania przejrzystości i proporcjonalności opracowania.

b) strefa wielofunkcyjna z zabudową jednorodzinną (SJ)

Profil podstawowy: teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej.

Profil dodatkowy: teren lasu, teren zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej, teren zieleni naturalnej (dla wybranych stref).

Zakres parametrów planistycznych:

strefa	maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	maksymalny udział powierzchni zabudowy	maksymalna wysokość zabudowy	minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej
SJ	0,1-0,7	10-40%	10 m	30–70%

c) strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową (SZ)

Profil podstawowy: teren zabudowy zagrodowej, teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej.

Profil dodatkowy: teren lasu, teren usług (dla wybranych stref) oraz teren wielkotowarowej produkcji rolnej (dla 269SZ i 274SZ) i teren rolnictwa z zakazem zabudowy dla 274SZ.

Zakres parametrów planistycznych:

strefa	maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	maksymalny udział powierzchni zabudowy	maksymalna wysokość zabudowy	minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej
SZ	0,4-0,7	30-50%	10-12 m	40-60%

d) strefa usługowa (SU)

Profil podstawowy: teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej.

Profil dodatkowy: teren lasu (dla 30SU i 37SU) oraz teren zieleni naturalnej, teren wód (dla 37SU). Dla pozostałych stref brak profili dodatkowych.

Zakres parametrów planistycznych:

strefa	maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	maksymalny udział powierzchni zabudowy	maksymalna wysokość zabudowy	minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej
SU	0,1-1,2	10-40%	10-12 m	25-60%

e) strefa gospodarcza (SP)

Profil podstawowy: teren produkcji, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej.

Profil dodatkowy: teren usług, teren lasu, teren zieleni naturalnej (dla wybranych stref).

Zakres parametrów planistycznych:

strefa	maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	maksymalny udział powierzchni zabudowy	maksymalna wysokość zabudowy	minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej
SP	0,5	40%	10 m	25%

f) strefa produkcji rolniczej (SR)

Profil podstawowy: teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren wielkotowarowej produkcji rolnej, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej.

Profil dodatkowy: teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej (dla wszystkich stref), teren lasu, teren wód (dla wybranych stref) oraz teren elektrowni słonecznej dla 66SR.

Zakres parametrów planistycznych:

strefa	maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	maksymalny udział powierzchni zabudowy	maksymalna wysokość zabudowy	minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej
SR	0,4	20-40%	15 m	30-70%

g) strefa infrastrukturalna (SI)

Profil podstawowy: teren infrastruktury technicznej, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych.

Profil dodatkowy: teren zieleni naturalnej (dla każdej strefy), teren zieleni urządzonej, teren lasu, teren wód (dla wybranych stref).

Zakres parametrów planistycznych:

strefa	maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	maksymalny udział powierzchni zabudowy	maksymalna wysokość zabudowy	minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej
SI	0,3	30%	10 m	20%
10SI, 11SI	-	-	-	20%

h) strefa zieleni i rekreacji (SN)

Profil podstawowy: teren zieleni urządzonej, teren plaży, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej, teren zieleni urządzonej, teren plaży, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej.

Profil dodatkowy: teren lasu, teren usług handlu detalicznego, teren usług gastronomii, teren usług turystyki, teren zieleni naturalnej, teren usług kultury i rozrywki, teren usług nauki, teren usług edukacji, teren usług zdrowia i pomocy społecznej (dla wybranych stref).

Zakres parametrów planistycznych:

strefa	maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	maksymalny udział powierzchni zabudowy	maksymalna wysokość zabudowy	minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej
SN	-	-	-	50-100%

i) strefa cmentarzy (SC)

Profil podstawowy: teren cmentarza, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej.

Profil dodatkowy: brak

Zakres parametrów planistycznych:

strefa	maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	maksymalny udział powierzchni zabudowy	maksymalna wysokość zabudowy	minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej
SC	0,1	10%	7 m	10%
2SC	-	-	-	60%
5SC	-	-	-	30%

j) strefa otwarta (SO)

Profil podstawowy: teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej.

Profil dodatkowy: teren zieleni urządzonej (wybrane strefy) oraz teren elektrowni słonecznej dla 1SO-16SO.

Zakres parametrów planistycznych:

strefa	maksymalna naziemna intensywność zabudowy	maksymalny udział powierzchni zabudowy	maksymalna wysokość zabudowy	minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej
SO	-	-	-	-
4SO-14SO	-	-	-	10%

k) strefa komunikacyjna (SK)

Profil podstawowy: teren autostrady, teren drogi ekspresowej, teren drogi głównej ruchu przyspieszonego, teren drogi głównej, teren komunikacji kolejowej i szynowej, teren komunikacji kolei linowej, teren komunikacji wodnej, teren komunikacji lotniczej, teren obsługi komunikacji.

Profil dodatkowy: teren drogi zbiorczej (wybrane strefy).

Zakres parametrów planistycznych: brak

Przyjęte założenia przy wyznaczaniu stref planistycznych uwzględniały zarówno lokalne potrzeby, jak i potencjał przestrzeni, co pozwoliło na wyznaczenie stref optymalnych dla realizacji długoterminowej wizji rozwoju gminy.

W projekcie planu ogólnego wyznaczono również obszar uzupełnienia zabudowy, zgodny z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 2 maja 2024 r. w sprawie wyznaczania obszaru uzupełnienia zabudowy w planie ogólnym (Dz.U. poz. 729 z 2024 r.). Obejmuje on obszar 166,5 ha, co stanowi ok. 1,7% powierzchni całej gminy.

5.2 Przewidywane znaczące oddziaływania planu ogólnego na środowisko

5.2.1 Oddziaływania na obszary Natura 2000 oraz inne obszary chronione

Plan Ogólny Gminy Nur uwzględnia wymogi wynikające z ustawy o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 ze zm.), szczególnie w zakresie:

- ochrony siedlisk i gatunków objętych programem Natura 2000,

- zakazu działań mogących negatywnie wpłynąć na cele ochrony,
- planowania przestrzennego zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Na terenie gminy Nur znajdują się 2 obszary Natura 2000: Ostoja Nadbużańska (PLH140011), Dolina Dolnego Bugu (PLB140001). Obszary te pełnią kluczową rolę w zachowaniu różnorodności biologicznej, stanowiąc korytarze ekologiczne dla wielu gatunków fauny i flory.

Zgodnie z Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 5 września 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Nadbużańska PLH140011 na terenie Obszaru Natura 2000 Ostoja Nadbużańska określone zostały istniejące oraz co istotne potencjalne zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt. Na terenie gminy Nur, w granicach obszaru występują siedliska roślinne:

- **3150 - Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nympheion, Potamion**, wśród których potencjalnymi zagrożeniami są: **nawożenie** (wzrost żyzności wód starorzeczy w wyniku spływu powierzchniowego z łąk oraz zmiany w strukturze i składzie gatunkowym siedlisk łąkowych na korzyść wysokoprodukcyjnych traw.), **akwakultura słodkowodna** (zwiększenie obsady ryb, świadome lub nieświadome wprowadzenie obcych gatunków, w tym ryb roślinożernych (amur, tołpyga) spowoduje utratę równowagi biologicznej i pogorszenie się stanu zachowania starorzeczy), **drogi** (spływ substancji ropopochodnych w wyniku katastrof drogowych, pochodnych amoniaku i soli; opad azotu atmosferycznego), **zabudowa rozproszona** (w obrębie obszaru Natura 2000 występują tereny atrakcyjne pod zabudowę jednorodzinną i turystyczną lobbowane przez właścicieli gruntów, które przez bezpośrednie sąsiedztwo powodują zniekształcenie strefy brzegowej starorzeczy, zanieczyszczenie i zaśmiecanie ich otoczenia), **zanieczyszczenie wód powierzchniowych** (może nastąpić w wyniku przedostania się do wód starorzeczy substancji ropopochodnych, obornika, nawozów sztucznych lub herbicydów), **modyfikowanie funkcjonowania wód** (wszelkie zmiany w systemie hydrologicznym powodujące obniżanie się poziomu wód gruntowych, brak zalewów oraz zmianę przepływów mogą bezpośrednio lub pośrednio wpływać negatywnie na stan ochrony siedliska), **nagromadzenie materii organicznej i eutrofizacja** (wzrost trofii w wyniku

nadmiernego stosowania nawozów naturalnych, opadu azotu atmosferycznego lub pozostawiania na terenie obszaru Natura 2000 martwej materii organicznej (na przykład siano, wykoszone szuwary) oraz starzenia się starorzeczy spowoduje zmiany w ich strukturze i składzie gatunkowym),

- **3270 – Zalewane muliste brzegi rzek *Chenopodium rubri* p.p. i *Bidention* p.p.**, gdzie do potencjalnych zagrożeń należą: **obce gatunki inwazyjne** (wkraczanie gatunków obcych geograficznie. Namuliska są siedliskiem, które może być kolonizowane przez obce gatunki roślin, między innymi: nawłocie, uczepty) i **modyfikowanie funkcjonowania wód** (w przypadku siedliska 3270 szczególnie niebezpieczne mogą być regulacje koryta),
- **6120 – Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe *Koelerion glaucae***, gdzie do potencjalnych zagrożeń należą: **zalesienie terenów otwartych** (zalesienia terenów otwartych zarówno drzewami rodzimego, jak i obcego pochodzenia powodują zniszczenie płatów siedliska), **zabudowa rozproszona** (w obrębie obszaru Natura 2000 występują tereny atrakcyjne pod zabudowę jednorodzinną i turystyczną lobbowane przez właścicieli gruntów, które przez bezpośrednie sąsiedztwo powodują zabudowę muraw, zanieczyszczenie i zaśmiecanie ich otoczenia), **pojazdy zmotoryzowane** (w dolinie Bugu obserwowany jest wzrost zainteresowania sportami motorowymi (quady, motocross). Sporadyczne przejażdżki nie będą zagrażać murawom w znacznym stopniu, natomiast systematyczne i rok rocznie powtarzające się na tych samych płatach siedliska mogą spowodować jego zniszczenie),
- **6440 – Łąki selernicowe *Cnidion dubii***, dla których zagrożeniami potencjalnymi są: **zmiana sposobu uprawy** (brak opłacalności wynikającej z użytkowania łąkowo-pasterskiego może spowodować zamianę siedlisk łąkowych w grunty orne i wprowadzanie na nie dochodowych upraw), **zaniechanie/brak koszenia** (brak opłacalności i przemiany ekonomiczno-społeczne spowodowały zarzucenie lub ograniczenie użytkowania łąkowo-pasterskiego na znacznej powierzchni siedlisk łąkowych w obrębie obszaru Natura 2000), **nawożenie (nawozy sztuczne)** (stosowanie nawozów w celu zwiększenia wydajności produkcyjnej łąk spowoduje wzrost żyzności siedliska oraz zmiany w jego strukturze i składzie gatunkowym na korzyść wysokoprodukcyjnych traw), **zmiana składu gatunkowego** (wkraczanie roślinności drzewiastej i krzewiastej może doprowadzić do całkowitego zarośnięcia płatów siedliska),

- **6510 – Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie Arrhenatherion elatioris**, na których występują potencjalne zagrożenia w postaci: **zmiany sposobu uprawy, zaniechanie / brak koszenia, nawożenie (nawozy sztuczne), zmiana składu gatunkowego**,
- **9170 - Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny GalioCarpinetum, TilioCarpinetum**, gdzie do potencjalnych zagrożeń należą: **obce gatunki inwazyjne** (wkraczanie gatunków obcych geograficznie, między innymi z rodzaju niecierpek), **zawleczenie choroby (patogeny mikrobowe)** (w ostatnich dekadach dochodziło w obrębie obszaru Natura 2000 do zamierania jesionu i wiązu. W wielu rejonach sygnalizowane jest zamieranie olszy i dębu. W obu przypadkach za ten proces nie odpowiada jeden zidentyfikowany czynnik, lecz zbiór różnych nakładających się w tym samym miejscu i czasie zjawisk powodujących osłabienie a następnie obumieranie drzew. W praktyce nie ma środków i możliwości przeciwdziałających zjawisku masowego obumierania drzew, jeśli już takie wystąpi), **zakwaszenie** (wprowadzanie sosny na siedliska grądu przez kilka pokoleń powoduje proces pinetyzacji i borowienie, w efekcie czego zwiększa się kwasowość środowiska glebowego),
- **91E0 – Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe Salicetum albofragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae i olsy źródłiskowe**, gdzie wśród potencjalnych zagrożeń wyróżnia się: **zabudowę rozproszoną** (zanieczyszczanie i zaśmiecanie), **obce gatunki inwazyjne** (łęgi są siedliskiem, które może być kolonizowane przez obce gatunki roślin, między innymi z rodzaju niecierpek i nawłóć oraz przez klon jesionolistny czy kolczurkę klapowaną), **zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie, modyfikowanie funkcjonowania wód** (wszelkie zmiany w systemie hydrologicznym w obrębie doliny Bugu powodujące obniżanie się poziomu wód gruntowych, brak zalewów oraz zmianę przepływów mogą bezpośrednio lub pośrednio wpływać negatywnie na stan ochrony łągów), **zatonienie** (długotrwałe zalanie prowadzi do drastycznych zmian w strukturze i funkcjach siedlisk przyrodniczych, w przypadku siedliska 91E0 zachodzi proces wymierania drzewostanu. Na terenie obszaru Natura 2000 czynnikami powodującymi zatopienie są: działalność bobrów i wysoki poziom wód gruntowych), **zawleczenie choroby (patogeny mikrobowe), szkody wyrządzane przez roślinożerców** (m.in. bobry),
- **91F0 - Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe Ficario-Ulmetum**, gdzie wśród potencjalnych zagrożeń należą: **obce gatunki inwazyjne** (Łęgi wiązowojesionowe są

siedliskiem, które może być kolonizowane przez obce gatunki roślin, na przykład z rodzaju niecierpek), **zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie, modyfikowanie funkcjonowania wód, zawleczenie choroby (patogeny mikrobowe).**

W przypadku fauny, w powyższym rozporządzeniu wyróżnione zostały gatunki chronione, znajdujące się w granicach obszaru Natura 2000 i gminy Nur. Są to owad **Czerwończyk nieparek (1060)**, ryby: **Różanka (5339)** i **Koza (1149)** oraz ssaki: **Wydra (1355)** i **Bóbr europejski (1337)**.

Określone zostały również cele działań ochronnych dla siedlisk:

- 3150 - utrzymanie dotychczasowej struktury i funkcji siedliska,
- 3270 - rozpoznanie rozmieszczenia i stanu zachowania siedliska,
- 6120 - polepszenie stanu zachowania siedliska. Bardzo ważne w tym aspekcie jest przywrócenie ekstensywnego wypasu oraz wykaszania, które zahamuje sukcesję wtórną (przekształcenie siedliska w zakrzewienia, a następnie w las). Jako jeden z mechanizmów, który można wykorzystać do polepszenia stanu siedliska będzie zwiększenie udziału terenów podlegających pakietom rolnośrodowiskowym, zwłaszcza wariantu zorientowanego na ochronę muraw ciepłolubnych, które łączą w sobie ochronę siedliska przy jednoczesnej korzyści dla właścicieli gruntów lub ich dzierżawców przez otrzymywanie dopłat. W przypadku nie objęcia siedlisk pakietami rolnośrodowiskowymi niezbędne będzie wprowadzenie działań związanych z ochroną czynną siedlisk (głównie odkrzewianiem płatów obu typów siedliska),
- 6440 - zachowanie niezmnieszonej powierzchni siedliska, poprawa jego dotychczasowej struktury i funkcji poprzez przywrócenie i utrzymanie ekstensywnej gospodarki łąkowej,
- 6510 - rozpoznanie rozmieszczenia i stanu zachowania siedliska,
- 9170 - zachowanie siedliska na powierzchni 1860,2 ha oraz zapewnienie warunków koniecznych do wykształcenia się prawidłowej struktury lasu (m.in. starzenia się drzewostanu oraz zróżnicowania pionowego i przestrzennego jego struktury, właściwego składu gatunkowego, wzrostu ilości martwego drewna),
- 91E0 - zachowanie siedliska na powierzchni 2641,15 ha oraz zapewnienie warunków koniecznych do wykształcenia się prawidłowej struktury lasu (m.in. starzenia się drzewostanu oraz zróżnicowania pionowego i przestrzennego jego struktury, właściwego składu gatunkowego, wzrostu ilości martwego drewna),

- 91F0 - zachowanie siedliska na powierzchni 373,9 ha oraz zapewnienie warunków koniecznych do wykształcenia się prawidłowej struktury lasu (m.in. starzenia się drzewostanu oraz zróżnicowania pionowego i przestrzennego jego struktury, właściwego składu gatunkowego, wzrostu ilości martwego drewna).

oraz gatunków chronionych:

- 1060 (Czerwończyk nieparek) - zachowanie populacji i siedlisk rozwojowych gatunku, poprzez utrzymanie lub przywrócenie koszenia z dostosowaniem zabiegu do fenologii gatunku oraz utrzymanie lub przywrócenie ekstensywnego wypasu,
- 5339 (Różanka), 1149 (Kozia) - poprawa możliwości migracji ryb oraz stopniowy wzrost ich populacji przez modernizację budowli hydrotechnicznych oraz ograniczenie kłusownictwa i zasiedlanie nowych odcinków Bugu i jego dopływów,
- 1355 (Wydra) - poprawa oceny ogólnej gatunku do stanu właściwego,
- 1337 (Bóbr europejski) - rozpoznanie rozmieszczenia i stanu zachowania gatunku.

W granicach obszaru Natura 2000 Ostoja Nadbużańska znajdują się tereny, dla których w projekcie planu ogólnego wyznaczono różnorodne strefy planistyczne: wielofunkcyjną z zabudową mieszkaniową wielorodzinną (1SW), wielofunkcyjną z zabudową mieszkaniową jednorodziną (2SJ, 3SJ, 4SJ, 5SJ, 27SJ, 28SJ, 33SJ, 34SJ, 87SJ, 95SJ, 117SJ), wielofunkcyjną z zabudową zagrodową (6SZ, 49SZ, 97SZ, 110SZ, 149SZ, 150SZ, 153SZ, 155SZ), usługową (1SU, 10SU, 18SU), cmentarzy (3SC, 4SC), produkcji rolniczej (5SR), zieleni i rekreacji (12SN), infrastrukturalną (4SI) i komunikacyjną (1SK, 2SK, 10SK, 11SK, 12SK, 14SK). Ponadto, wyznaczono również obszary uzupełnienia zabudowy, które w większości odpowiadają zainwestowanym lub przekształconym przestrzennie terenom. Należy jednak podkreślić, że dominującą funkcję w granicach obszaru Natura 2000 pełni strefa otwarta, obejmująca rozległe tereny doliny Bugu, łąki, zadrzewienia i tereny rolnicze o wysokich walorach przyrodniczych. Utrzymanie tych terenów w ramach strefy otwartej sprzyja zachowaniu ciągłości siedlisk przyrodniczych oraz realizacji celów ochrony obszaru Natura 2000. Zróżnicowanie stref w granicach obszaru Natura 2000 Ostoja Nadbużańska w dużej mierze wynika z istniejącego zagospodarowania przestrzennego gminy i nie oznacza wprowadzenia nowych kierunków urbanizacji w terenach dotąd niezainwestowanych.

Potencjalne oddziaływania mogą dotyczyć obszarów, w których plan dopuszcza uzupełnienie zabudowy w sąsiedztwie istniejących osiedli lub ciągów komunikacyjnych. W takich przypadkach istnieje ryzyko lokalnych presji w postaci zwiększenia ruchu, emisji

hałasu, zanieczyszczeń czy fragmentacji siedlisk. Jednocześnie, ze względu na przewagę strefy otwartej w granicach obszaru oraz zachowanie ciągłości przestrzeni niezabudowanych, nie przewiduje się istotnych, długofalowych negatywnych oddziaływań na integralność obszaru Natura 2000. Plan ogólny utrwała w przeważającej części dotychczasowy, ekstensywny sposób użytkowania terenu. Należy przy tym zaznaczyć, że ewentualna realizacja nowych inwestycji w granicach obszaru Natura 2000 będzie wymagała przeprowadzenia stosownych procedur oceny oddziaływania na środowisko i na obszar Natura 2000, zgodnie z obowiązującymi przepisami.

W przypadku Obszaru Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu (PLB140001) również funkcjonuje plan zadań ochronnych. Wprowadzony został Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 5 września 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu PLB140001 (Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 9006, Dz. Urz. Woj. Podl. poz. 3204 i Dz. Urz. Woj. Lub. poz. 3080). Rozporządzenie to zostało zmienione dnia 2 sierpnia 2016 r. Dotyczy ochrony czynnej gatunków ptaków i ich siedlisk będących przedmiotem ochrony.

W granicach obszaru i gminy Nur wyróżnia się następujące gatunki ptaków chronionych, dla których określono cele działań ochronnych:

1. Bocian biały (A031):

- Utrzymanie liczebności bociana białego na co najmniej aktualnym poziomie (to jest około 240- 260 par) wraz z polepszeniem sukcesu lęgowego,
- Poszerzenie wiedzy o gatunku wśród lokalnej społeczności, zwrócenie uwagi na konieczność ewentualnych interwencji w stosunku do zagrożonych lęgów (urzędy gmin, rejony energetyczne, Państwowa Straż Pożarna, azyle dla ptaków),
- Utrzymanie żerowisk na poziomie 100% aktualnej powierzchni, dzięki zapobieżeniu zarastania łąk i ich zamiany na grunty orne (w tym promocja Programów Rolno-Środowiskowych).

2. Cyranka (A055),

- Polepszenie sukcesu lęgowego poprzez odstrzał lisa,
- Utrzymanie populacji dzięki zapobieżeniu zarastania łąk poprzez zwiększenie wypasu (maksymalna dopuszczalna liczba zwierząt według obowiązującego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich),

- Utrzymanie populacji dzięki zapobieżeniu zarastania łąk i ich zamiany na grunty orne (w tym promocja Programów Rolno-Środowiskowych) - 100% aktualnie występujących siedlisk musi zostać bez zmian.

3. Wodnik (A118),

- Polepszenie sukcesu lęgowego poprzez odstrzał lisa i norki amerykańskiej,
- Utrzymanie populacji dzięki zapobieżeniu usuwania szuwarów na stawach hodowlanych; 100% aktualnie występujących siedlisk musi zostać bez zmian.

4. Derkacz (A122),

- Polepszenie sukcesu lęgowego poprzez odstrzał lisa,
- Utrzymanie populacji dzięki zachowaniu odpowiedniej struktury i wilgotności siedlisk lęgowych (100% aktualnie występujących siedlisk musi zostać bez zmian) wraz z modyfikacją technik zabiegów rolniczych i ich intensywności.

5. Sieweczka rzeczna (A136),

- Utrzymanie populacji na co najmniej aktualnym poziomie (to jest około 52 pary) dzięki zapobieżeniu zarastania łąk przez byliny oraz krzewy; 100% aktualnie występujących siedlisk musi zostać bez zmian; regularne koszenie.
- Utrzymanie populacji dzięki zwiększeniu liczby wypasanych zwierząt i zapobieżeniu zarastania pastwisk przez byliny (maksymalna dopuszczalna liczba zwierząt według obowiązującego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich),
- Utrzymanie populacji dzięki ograniczeniu presji turystów.

6. Krzyk (A153),

- Utrzymanie populacji na co najmniej aktualnym poziomie (9 par) dzięki zapobieżeniu zarastania łąk przez byliny oraz krzewy; 100% aktualnie występujących siedlisk musi zostać bez zmian,
- Utrzymanie odpowiednich siedlisk dzięki zwiększeniu liczby wypasanych zwierząt i zapobieżeniu zarastania pastwisk przez byliny (maksymalna dopuszczalna liczba zwierząt według obowiązującego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich),
- Utrzymanie populacji dzięki ograniczeniu presji turystów.

7. Krwawodziób (A162),

- Polepszenie sukcesu lęgowego poprzez odstrzał lisa,
- Utrzymanie populacji dzięki zachowaniu odpowiedniej struktury i wilgotności siedlisk lęgowych; 100% aktualnie występujących siedlisk musi zostać bez zmian,

- Utrzymanie populacji dzięki zwiększeniu liczby wypasanych zwierząt (maksymalna dopuszczalna liczba zwierząt według obowiązującego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich).

8. Brodziec piskliwy (A168),

- Utrzymanie liczebności gatunku na co najmniej aktualnym poziomie (to jest około 87 par) z uwzględnieniem naturalnych fluktuacji liczebności gatunku.

9. Rybitwa rzeczna (A193),

- Polepszenie sukcesu lęgowego przez ograniczenie presji człowieka,
- Utrzymanie liczebności gatunku na co najmniej aktualnym poziomie (to jest około 105 par) dzięki poprawie warunków siedliskowych przez regularne wykaszanie siedlisk lęgowych.

10. Rybitwa białoczelna (A195),

- Polepszenie sukcesu lęgowego przez ograniczenie presji człowieka,
- Utrzymanie liczebności gatunku na co najmniej aktualnym poziomie (to jest około 80 par) dzięki poprawie warunków siedliskowych przez regularne wykaszanie siedlisk lęgowych.

11. Rybitwa czarna (A197),

- Utrzymanie populacji na co najmniej aktualnym poziomie (to jest około 360-380 par) liczebności.

12. Zimorodek (A229),

- Utrzymanie populacji na co najmniej aktualnym poziomie liczebności (to jest około 27 nerek).

Oraz określone zostały zagrożenia w postaci:

Napowietrznych linii elektrycznych i telefonicznych, zmiana składu gatunkowego, usuwanie trawy pod grunty orne, zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie, produkcji energii wiatrowej, drapieżnictwo, wypas nieintensywny, koszenie / ścinanie trawy, intensywne koszenie lub intensyfikacja, intensywna hodowla ryb, regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmiana przebiegu koryt rzecznych, zmiana czynników biotycznych, sporty i różne formy czynnego wypoczynku, rekreacji, uprawiane w plenerze.

Obszar Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu w znacznej części pokrywa się z Ostoją Nadbużańską. Tym samym w granicach obszaru znajdują się tereny objęte różnymi strefami planistycznymi projektu planu ogólnego: 1SW, 3SW, 2SJ, 3SJ, 4SJ, 5SJ, 17SJ, 27SJ, 28SJ, 33SJ, 34SJ, 36SJ, 51SJ, 53SJ, 54SJ, 57SJ, 58SJ, 59SJ, 60SJ, 61SJ, 62SJ, 64SJ, 67SJ, 68SJ,

69SJ, 70SJ, 71SJ, 83SJ, 85SJ, 87SJ, 89SJ, 95SJ, 97SJ, 98SJ, 100SJ, 101SJ, 112 SJ, 113SJ, 114SJ, 115SJ, 116SJ, 117SJ, 122SJ, 3SZ, 6SZ, 47SZ, 49SZ, 97SZ, 109SZ, 110SZ, 111SZ, 112SZ, 113SZ, 116SZ, 120SZ, 121SZ, 122SZ, 137SZ, 138SZ, 140SZ, 141SZ, 143SZ, 149SZ, 150SZ, 151SZ, 153SZ, 154SZ, 155SZ, 156SZ, 242SZ, 249SZ, 256SZ, 1SU, 10SU, 14SU, 15SU, 18SU, 20SU, 23SU, 3SC, 4SC, 26SR, 5SR, 1SN, 11SN, 12SN, 4SI, 10SI, 1SK, 2SK, 10SK, 11SK, 12SK, 14SK oraz strefą otwartą, a także obszarami uzupełnienia zabudowy. Rozmieszczenie tych stref w dużej mierze odpowiada aktualnemu zagospodarowaniu terenów przyległych do doliny Bugu i odzwierciedla istniejące osadnictwo o charakterze wiejskim. Zasadniczą część powierzchni obszaru Natura 2000 w granicach gminy zajmuje jednak strefa otwarta, obejmująca dolinę rzeki, łąki, pastwiska i tereny rolnicze użytkowane ekstensywnie. Taki sposób przeznaczenia terenów sprzyja utrzymaniu funkcji przyrodniczych doliny oraz zachowaniu siedlisk kluczowych dla ptaków chronionych.

Potencjalne oddziaływania związane z realizacją ustaleń planu mogą dotyczyć:

- lokalnego wzrostu antropopresji w wyniku uzupełniania zabudowy w istniejących miejscowościach,
- zwiększenia emisji hałasu, zanieczyszczeń i ruchu pojazdów w rejonach przydolinnych,
- zmian w użytkowaniu gruntów rolnych (np. przekształcenia łąk w grunty orne).

Nie przewiduje się jednak istotnych negatywnych oddziaływań na integralność obszaru Dolina Dolnego Bugu, ponieważ plan ogólny nie wprowadza nowych funkcji kolidujących z celami ochrony obszaru, utrzymuje dotychczasowy charakter terenów otwartych, nie dopuszcza intensywnej zabudowy w strefie dolinnej ani w terenach zalewowych, a ustalenia planu porządkują istniejące użytkowanie przestrzeni, nie zwiększając presji inwestycyjnej. Należy również przestrzegać zakres celów ochronnych dla całego obszaru.

Oprócz obszarów Natura 2000, na terenie gminy występują inne obszary chronione, takie jak Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Bugu i Nurca, Nadbużański Park Krajobrazowy oraz pomniki przyrody:

- **Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Bugu i Nurca** – obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe z uwagi na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.

Zgodnie z Uchwałą Nr 18/24 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 6 lutego 2024 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Bugu i Nurca (Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 2043) określone dla tego obszaru zostały ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów leśnych, ochrony nieleśnych ekosystemów lądowych oraz ochrony ekosystemów wodnych. Ponadto wyznaczono szereg zakazów, m.in. zakaz realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, wydobywania do celów gospodarczych skał (z wyjątkami), wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu (z wyjątkami) oraz co istotne - budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m w obszarze Natura 2000, na pozostałym terenie w pasie szerokości 50 m od: linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych, zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art. 389 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej).⁴ Uchwała ta wyznacza podstawę prawną dla oceny oddziaływania na środowisko.

Zgodnie z projektem planu ogólnego gminy Nur, w granicach przedstawionego obszaru chronionego wyznaczone zostały różne strefy planistyczne (SW, SJ, SZ, SU, SI, SN, SR oraz w większości SO). Problematycznymi terenami są OUZ wraz z określonymi strefami (SJ, SZ i SU) w rejonie przybrzeżnym rzeki Bug w miejscowości Murawskie Nadbużne oraz strefy SZ i SJ wraz OUZ w rejonie przybrzeżnym rzeki Nurzec we wsi Zaszków. Analiza zgodności z obowiązującymi dokumentami planistycznymi wykazała, że dla tych obszarów obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego gminy Nur, uchwalone Uchwałą Nr IX/65/19 Rady Gminy Nur z dnia 16 września 2019 r. W planach tych ustalono tożsame kierunki zagospodarowania przestrzennego oraz zdefiniowano strefę ochronną o szerokości 100 m od linii brzegowej rzeki Bug w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina Bugu i Nurca” oraz „Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego”. Projekt planu ogólnego nie wprowadza nowej zabudowy w stosunku do obowiązujących ustaleń planu miejscowego, lecz stanowi kontynuację dotychczasowego przeznaczenia terenów. W związku z tym nie zachodzi naruszenie zakazu lokalizowania nowych obiektów budowlanych w pasie 100 m od brzegów rzek na obszarze Natura 2000, o którym mowa w § 3 ust. 1 pkt 6 Uchwały nr 18/24 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 6 lutego 2024 r. (Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 2043). Poza

⁴ Zakaz ten nie dotyczy obszarów przeznaczonych pod zabudowę w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

omawianymi fragmentami dolin Bugu i Nurca nie stwierdzono znaczących potencjalnych oddziaływań planu na cele ochronne Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolina Bugu i Nurca. Pozostałe strefy planistyczne zlokalizowane są poza pasem 100 m od cieków wodnych i nie kolidują z zakazami wynikającymi z uchwały Sejmiku.

Ocenia się, że realizacja ustaleń planu ogólnego na tym terenie nie spowoduje zwiększenia presji inwestycyjnej ani pogorszenia stanu ekosystemów doliny Bugu. Mając na uwadze odstępstwa od ww. zakazu można stwierdzić, że plan ogólny dla gminy Nurca nie narusza ustaleń obowiązujących w granicach OChK Doliny Bugu i Nurca. Występujące przekształcenia mają charakter utrwalony, a wprowadzone w MPZP z 2019 r. ograniczenia stanowią wystarczające zabezpieczenie przed negatywnym oddziaływaniem na cele ochronne OChK oraz obszarów Natura 2000.

- **Nadbużański Park Krajobrazowy** – obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Podstawę prawną Parku wyznacza Uchwała Nr 121/24 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 19 listopada 2024 r. w sprawie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego im. Wojciecha Bogumiła Jastrzębowskiiego (Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 11349). Uchwała ta również określa szczegółowe cele ochrony:

- **wartości przyrodniczych** – zachowanie swobodnie meandrującej nizinnej rzeki Bug i jego doliny z dużą ilością starorzeczy i odnóg; zachowanie pozostałości dużych kompleksów leśnych, bogactwa szary roślinnej obejmującej liczną grupę chronionych i rzadkich gatunków roślin i zbiorowisk roślinnych; zachowanie muraw psammofilnych i kserotermicznych oraz łągów nadrzecznych.
- **historycznych i kulturowych** – zachowanie swoistego charakteru zabudowy wiejskiej; zachowanie tradycyjnej funkcji wsi oraz rozwój rękodzielnictwa ludowego.
- **walorów krajobrazowych** – zachowanie w niewielkim stopniu przekształconego krajobrazu rolniczego; zachowanie wysokich skarp erozyjnych wysoczyzn okalających rzeki Bug i Narew oraz tarasu nadzalewowego z licznymi parabolicznymi wydmi.

Pod względem zakazów, sytuacja wygląda podobnie jak w przypadku OChK Dolina Bugu i Nurca. Łącznie określa się 11 zakazów, gdzie dla OChK Dolina Bugu i Nurca jest ich 7. Dotyczy to również budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od: linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych, zasięgu lustra wody

w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art. 389 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej).

Nadbużański Park Krajobrazowy obejmuje fragment południowo-zachodniej części gminy Nur. Analiza przestrzenna wykazała, że w granicach samego Parku znajdują się strefy: SW, SJ, SZ, SU, SN, SR, SC, SI, SK. W granicach otuliny dodatkowo występują strefy gospodarcze (SP). Większość obszaru Parku jak i otuliny obejmuje strefa otwarta. Stwierdzono, że dla tych terenów obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego gminy Nur (Uchwała Nr IX/65/19 Rady Gminy Nur z dnia 16 września 2019 r.), które ustalały analogiczny kierunek zagospodarowania oraz respektował pas ochronny 100 m od wód powierzchniowych. Projekt planu ogólnego nie przewiduje nowych form zabudowy ani rozszerzenia istniejących terenów budowlanych, a jedynie przenosi ustalenia obowiązującego mpzp na poziom ogólny. W związku z powyższym należy uznać, że projekt planu nie wprowadza nowych kolizji z przepisami ochronnymi Parku, a jego realizacja nie powinna prowadzić do pogorszenia stanu walorów przyrodniczych i krajobrazowych doliny Bugu. Przewiduje się, że utrzymanie znacznych terenów w strefie otwartej wpłynie pozytywnie na ochronę bioróżnorodności oraz ograniczy negatywne skutki urbanizacji. Takie podejście minimalizuje ryzyko fragmentacji ekosystemów, co mogłoby wpłynąć na funkcjonowanie korytarzy ekologicznych i migrację zwierząt. Potencjalne oddziaływania ograniczają się do skumulowanego wpływu istniejącej zabudowy na krajobraz doliny i stosunki wodne, które mają charakter utrwalaony i nie ulegną istotnemu zwiększeniu. Dla zachowania walorów krajobrazowych zaleca się utrzymanie pasów zieleni ochronnej oraz nieprzekraczanie istniejącej linii zabudowy.

- **Pomniki przyrody** - W ustaleniach planu określono zasady ich ochrony poprzez wprowadzenie obowiązku zachowania i ochrony, na zasadach określonych w przepisach odrębnych - oznaczonych na rysunku planu - trzech pomników przyrody obejmujących cztery obiekty: dwa dęby szypułkowe i dwa wiązy szypułkowe. Respektowanie tych zapisów zapewni ochronę tych drzew – pomników przyrody. Biorąc powyższe pod uwagę można stwierdzić, że realizacja ustaleń planu nie spowoduje występowania znaczących negatywnych oddziaływań na ww. formy ochrony przyrody.

5.2.2 Oddziaływanie na różnorodność biologiczną

Plan Ogólny Gminy Nur uwzględnia rozwiązania mające na celu ochronę i utrzymanie różnorodności biologicznej poprzez utrzymywanie trwałych użytków zielonych. Na terenie gminy znajdują się ekosystemy o wysokiej wartości ekologicznej, takie jak doliny rzeczne, łąki i kompleksy leśne, które pełnią kluczową rolę w ochronie siedlisk i gatunków. Szczególne znaczenie mają obszary Natura 2000, które pełnią funkcję korytarzy ekologicznych oraz siedlisk dla wielu gatunków chronionych. Według Mapy korytarzy ekologicznych w Polsce⁵ wyróżnia się 2 korytarze, będące częścią gminy Nur: Dolina Dolnego Bugu (GKPnC-4) oraz Lasy Mielnickie – Puszcza Biała (GKPnC-1A).

Plan zakłada także ochronę ekosystemów wodnych i dolin rzecznych, poprzez ograniczenie zabudowy w ich sąsiedztwie oraz zachowanie terenów zielonych wzdłuż cieków wodnych. Szczególną rolę odgrywa doliny Bugu i Nurca, które stanowią istotne elementy struktury ekologicznej gminy. W celu przeciwdziałania fragmentacji siedlisk w strefach otwartych i zieleni rekomenduje się ograniczenie budowy barier antropogenicznych, takich jak drogi i osiedla, które mogłyby uniemożliwiać swobodne przemieszczanie się zwierząt.

Funkcjonowanie ekosystemów i korytarzy ekologicznych nie zostanie w sposób znaczący naruszone w rezultacie realizacji ustaleń zawartych w projekcie planu ogólnego gminy Nur. Z pewnością zachwiana zostanie ich równowaga wskutek realizacji na nich zagospodarowania przewidzianego w planie. Ewentualne zubożenie różnorodności gatunków dotyczyć będzie części obszarów zagospodarowanych obecnie rolniczo na skutek posadowienia budynków i lokalizacji powierzchni utwardzonych. Wyznaczone w planie tereny pod dolesienia spowodują zmianę bioróżnorodności tych terenów. Bogatą różnorodnością gminy odznaczają się w szczególności tereny dolin rzecznych, w obszar których sporządzany plan nie ingeruje w sposób znaczący.

W celu zachowania oraz zwiększenia bioróżnorodności obszaru gminy należy dążyć do utrzymania i ochrony naturalnych cieków i zbiorników wodnych, w tym zakaz zmiany naturalnego charakteru ich brzegów, niszczenia roślinności wodnej i nadwodnej; zakazu likwidowania i niszczenia zadrzewień przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych lub realizacji innych inwestycji celu publicznego oraz nakaz maksymalnej ochrony ciągów

⁵ <https://mapa.korytarze.pl/>

zadrzewień przydrożnych i nadwodnych z wyjątkiem drzew owocowych oraz drzew, których usunięcie niezbędne jest z uwagi na potrzeby: ochrony przeciwpowodziowej, zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego, zachowania bezpieczeństwa ludzi i mienia, budowy, odbudowy, przebudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych i urządzeń melioracji wodnych i realizacji innych inwestycji celu publicznego, w tym budowy, remontu i przebudowy dróg oraz infrastruktury technicznej.

5.2.3 Oddziaływanie na zdrowie i bezpieczeństwo ludzi

Projekt planu ogólnego gminy Nur ma kluczowe znaczenie dla mieszkańców, wpływając na jakość życia, warunki mieszkaniowe, dostępność usług oraz środowisko pracy i rekreacji. Ustalenia zawarte w planie regulują rozwój przestrzenny gminy, co bezpośrednio przekłada się na komfort życia mieszkańców, ich zdrowie oraz bezpieczeństwo. Plan kładzie szczególny nacisk na czynniki wpływające na zdrowie publiczne, uwzględniając poprawę jakości powietrza, zwiększenie dostępu do terenów zielonych oraz ograniczenie hałasu i innych źródeł zanieczyszczeń. Wprowadzenie strefy zieleni i przestrzeni rekreacyjnych zapewnia mieszkańcom możliwość aktywnego spędzania czasu na świeżym powietrzu, co sprzyja zdrowemu trybowi życia oraz pozytywnie wpływa na kondycję fizyczną i psychiczną. Ewentualne zagrożenia dla zdrowia ludzi mogą łączyć się z oddziaływaniami akustycznymi oraz realizacją zabudowy w obrębie terenów predysponowanych do występowania ruchów masowych, a także na terenach szczególnie zagrożonych powodzią.

Istniejąca i projektowana zabudowa mieszkaniowa może być narażona na ewentualne uciążliwości akustyczne związane z eksploatacją istniejących dróg. W związku z wprowadzeniem nowej zabudowy mieszkaniowej i usługowej dojdzie do potencjalnego wzrostu liczby mieszkańców i użytkowników przedmiotowego obszaru, czego konsekwencją może być zwiększenie się potencjalnych uciążliwości akustycznych wynikających z intensyfikacji ruchu kołowego.

Obszar gminy Nur położony jest w dolinie rzek Bugu i Nurca, będącymi rzekami o charakterze naturalnym, o znaczny, zróżnicowaniu morfologicznym i okresowych wahaniami poziomu wód. Część południowa i wschodnia gminy znajduje się w zasięgu potencjalnych terenów zalewowych określonych na mapach zagrożenia powodziowego i mapach ryzyka powodziowego opracowywanych w ramach PGW Wody Polskie. Zgodnie z tymi mapami, zagrożenie powodziowe występuje głównie w bezpośrednim sąsiedztwie tych rzek na terenach o niewielkim spadku, obejmując w szczególności obszary w rejonie wsi Ślepowrony i Zuzela.

Analiza przestrzenna wykonana dla projektu planu ogólnego wykazała, że zdecydowana większość stref planistycznych zlokalizowana jest poza zasięgiem terenów zagrożonych powodzią. Jedynie pojedyncze strefy: 10SJ, 155SZ, 159SZ i 256SZ znajdują się częściowo w granicach obszaru, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i występuje raz na 10 lat ($Q=10\%$). Są to natomiast obszary stanowiące odzwierciedlenie istniejącego zagospodarowania. Wskazane jest utrzymanie ograniczeń w zakresie lokalizacji nowej zabudowy kubaturowej, w szczególności obiektów o funkcjach mieszkaniowych i usługowych, oraz zapewnienie możliwości naturalnej retencji dolinnej.

Zgodnie z danymi Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego (PIG-PIB) oraz z mapą osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi (SOPO), na obszarze gminy Nur występują lokalne tereny o zwiększonej podatności na występowanie procesów osuwiskowych. Zjawiska te związane są z ukształtowaniem terenu w obrębie doliny rzek Bugu i Nurca oraz lokalnych wcięć erozyjnych, gdzie nachylenie stoków i budowa geologiczna (gliny zwałowe, piaski, pyły) sprzyjają osłabieniu stabilności podłoża. Tereny zagrożone ruchami masowymi występują w granicach opracowania projektu planu ogólnego i bezpośrednio graniczą z następującymi strefami planistycznymi:

- strefą 15SN we wsi Łęg Nurski,
- strefami 33SJ, 34SJ, 35SJ, 10SZ, 111SZ we wsi Nur,
- strefami 143SZ, 149SZ, 9SJ we wsi Ołowskie,
- strefą 150SZ we wsi Obryte,
- strefą 151SZ we wsi Ślepowrony,
- strefami 172SZ, 173SZ, 103SJ we wsi Zaszaków.

Realizacja nielicznej zabudowy w obrębie terenów predysponowanych do występowania ruchów masowych niesie ze sobą potencjalne ryzyko przemieszczania się mas ziemnych, a co za tymi idzie możliwość uszkodzenia obiektu budowlanego lub bezpośrednie zagrożenie takim uszkodzeniem, mogące spowodować zagrożenie życia lub zdrowia ludzi, bezpieczeństwa mienia lub środowiska.

5.2.4 Oddziaływanie na florę i faunę

Głównym reprezentantem szaty roślinnej w tych terenach jest zieleń niska, charakterystyczna dla terenów rolniczych – grunty orne (pola uprawne w części odłogowane) z rzadko występującą zieleńią wysoką głównie samosiewową. Najcenniejsze doliny rzeczne tj. dolina Bugu i Nurca również nie będą podlegały istotnym zmianom antropogenicznym. Jednak

nawet tak niewielka zmiana charakteru zagospodarowania jaka została wskazana w sporządzanym planie przyczyni się do miejscowego przekształcenia obecnej szaty roślinnej. Podczas realizacji zainwestowania może dojść do ubytku niewielkiej części drzewostanu w miejscach stanowiących przeszkodę dla lokalizacji obiektów kubaturowych oraz urządzeń infrastruktury technicznej. Jednocześnie w granicach obszarów chronionych funkcjonują zapisy zakazujące m.in. likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych. Wprowadzenie w sporządzanym planie wskaźnika powierzchni biologicznie czynnej ograniczy uszczuplenie powierzchni, na których występuje roślinność. Wyznaczenie znacznych terenów rolnych na których istnieje możliwość wprowadzenia dolesień przyczyni się do zwiększenia terenów stanowiących sprzyjające warunki dla funkcjonowania flory i fauny. Zachowano również wolne od zabudowy, w największym możliwym stopniu, tereny wzdłuż cieków oraz towarzyszące im łąki i pastwiska (strefy otwarte) co pozwoliło na stworzenie i utrzymanie lokalnych i ponadlokalnych powiązań przyrodniczych terenu opracowania i jego sąsiedztwa. Dzięki temu będzie możliwe swobodne przemieszczania się zwierzyny pomiędzy atrakcyjnymi dla niej terenami. Są to swoiste szlaki komunikacyjne dla wielu gatunków roślin i zwierząt. W terenach poddanych presji urbanizacji (ruch samochodowy, hałas związany z użytkowaniem parkingu) może nastąpić wypłoszenie drobnych ssaków bytujących w tym obszarze (głównie drobnych gryzoni myszowatych) oraz ptactwa. Przeznaczenie nowych terenów pod zainwestowanie oznacza również uszczuplenie powierzchni siedlisk i żerowisk dla różnych gatunków. Wskazuje się jednak, że w skali gminy wyznaczono niewiele terenów pod nowe za inwestowanie, co nie spowoduje istotnego zawężenia przestrzeni bytowania dziko żyjących zwierząt. Jednocześnie wskazuje się, że ze względu na brak całościowej inwentaryzacji przyrodniczej gminy Nur oraz zmienność siedlisk nie można na obecnym etapie precyzyjnie stwierdzić wpływu ustaleń planu na gatunki chronione. Można jedynie przypuszczać, że z uwagi na niewielkie zmiany w zainwestowaniu w tym przyrost nowych terenów budowlanych (w szczególności w terenach objętych ochroną prawną) - nie powinno wystąpić, wskutek realizacji ustaleń planu, znacząco negatywne oddziaływanie na gatunki chronione.

5.2.5 Oddziaływanie na warunki wodne

Urbanizacja terenu może prowadzić do potencjalnego, niewielkiego wzrostu zanieczyszczenia wód podziemnych i powierzchniowych, co może wynikać głównie

z zanieczyszczeń komunikacyjnych. Plan ogólny gminy Nur natomiast pozytywnie wpływa na gospodarkę wodną, regulując zagospodarowanie przestrzenne w sposób mający na celu ochronę zasobów wodnych, ograniczenie ryzyka powodziowego oraz poprawę jakości wód powierzchniowych i podziemnych. Wpływ ten obejmuje zarówno obszary naturalnych cieków wodnych, jak i gospodarkę wodną w kontekście urbanizacji oraz działalności rolniczej. Plan uwzględnia ochronę zasobów wodnych, obejmującą zarówno rzeki, jak i obszary podmokłe, które pełnią kluczową rolę w retencji wodnej oraz stabilizacji lokalnego mikroklimatu. Cieki wodne przepływające przez teren gminy, w tym Bug, Nurzec i ich dopływy, stanowią naturalne korytarze ekologiczne, wspierające migrację gatunków i utrzymanie równowagi hydrologicznej. Plan przewiduje ich ochronę oraz zachowanie ich funkcji retencyjnej poprzez włączenie do strefy otwartej, co ogranicza ingerencję urbanizacyjną i pozwala na swobodny przepływ wód oraz zachowanie naturalnych ekosystemów wodnych. Ważnym elementem planowania przestrzennego gminy jest minimalizacja wpływu urbanizacji na jakość wód. Wprowadzone regulacje zakładają ograniczenie zabudowy w bezpośrednim sąsiedztwie cieków wodnych i zbiorników, co zapobiega ich zanieczyszczeniu oraz ogranicza spływ zanieczyszczeń, takich jak środki chemiczne czy osady powierzchniowe, do rzek i jezior. Dzięki tym działaniom gmina dąży do utrzymania wysokiej jakości wód powierzchniowych, co ma szczególne znaczenie w kontekście ochrony ekosystemów wodnych oraz zapewnienia odpowiednich warunków do życia organizmów wodnych i przybrzeżnych. Utrzymanie pasów zieleni wzdłuż rzek, rowów melioracyjnych i terenów podmokłych wspiera naturalne procesy filtracyjne, redukując spływ nawozów i środków ochrony roślin do cieków wodnych. W ten sposób gmina dąży do ograniczenia eutrofizacji wód, poprawy ich czystości oraz ochrony przed długoterminową degradacją ekosystemów wodnych. Zachowanie powierzchni biologicznie czynnej w obszarach zurbanizowanych to kolejny istotny aspekt ochrony zasobów wodnych. Plan przewiduje ochronę systemów melioracyjnych i sieci rowów odwadniających, które mają kluczowe znaczenie dla gospodarki wodnej gminy. Ich prawidłowe funkcjonowanie pozwala na regulację poziomu wód gruntowych, zapobieganie ich nadmiernemu odpływowi oraz ochronę użytków rolnych przed przesuszeniem.

Dzięki przemyślanemu planowaniu przestrzennemu i wdrażaniu zasad zrównoważonego rozwoju, gmina może skutecznie chronić wody powierzchniowe i podziemne, jednocześnie wspierając zachowanie naturalnych systemów hydrologicznych. Poprzez ochronę ekosystemów wodnych, kontrolowanie urbanizacji w ich sąsiedztwie oraz wdrażanie rozwiązań zwiększających zdolność terenów do retencji, gmina Nur zapewnia

długofalowe bezpieczeństwo hydrologiczne oraz ochronę jakości zasobów wodnych dla obecnych i przyszłych pokoleń.

5.2.6 Oddziaływanie na powietrze

Ustalenia planu ogólnego gminy Nur pozytywnie wpływają na jakość powietrza poprzez regulację rozwoju przestrzennego, transportu, gospodarki energetycznej i ochrony terenów zielonych. Ustalony Obszar Uzupełnienia Zabudowy może skutkować zwiększoną emisją zanieczyszczeń powietrza, szczególnie w okresie grzewczym. Wzrost liczby budynków oraz rozwój infrastruktury mogą prowadzić do zwiększonej emisji pyłów zawieszonych i gazów cieplarnianych, pochodzących głównie ze spalania paliw stałych w systemach grzewczych oraz z transportu. Jednak dzięki świadomej polityce przestrzennej, zachowaniu dużych obszarów zielonych, negatywny wpływ na jakość powietrza zostaje istotnie zredukowany. Tereny zielone pełnią funkcję naturalnych filtrów powietrza, wychytując zanieczyszczenia i przyczyniając się do poprawy mikroklimatu gminy. Ważnym aspektem działań planistycznych jest wspieranie ekologicznych źródeł ogrzewania, takich jak np. pompy ciepła, co ogranicza emisję szkodliwych substancji do atmosfery. Stopniowe odchodzenie od paliw kopalnych na rzecz odnawialnych źródeł energii wpisuje się w strategię poprawy jakości powietrza i zmniejszania niskiej emisji. Wprowadzenie regulacji dotyczących minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej w obszarach zabudowy zapobiega nadmiernej kumulacji zanieczyszczeń, jednocześnie zwiększając zdolność roślinności do pochłaniania dwutlenku węgla oraz filtracji pyłów.

5.2.7 Oddziaływanie na powierzchnię ziemi

Przekształcenia powierzchni ziemi stanowią nieunikniony element realizacji nowych inwestycji. Powstawanie budynków, ciągów komunikacyjnych oraz infrastruktury technicznej prowadzi do trwałych zmian w ukształtowaniu terenu, których zakres zależy od skali oraz charakteru przedsięwzięcia. W większości przypadków istniejące formy terenowe są adaptowane do wymogów inwestycyjnych, co skutkuje tworzeniem nowych struktur antropogenicznych, takich jak nasypy, rowy, zwałowiska czy powierzchnie zniwelowane. Obszar objęty projektem planu ogólnego już wcześniej ulegał różnorodnym przekształceniom na skutek wcześniejszych inwestycji budowlanych. Nowe zmiany będą dotyczyć głównie terenów przeznaczonych na uzupełnienie zabudowy, które dotychczas pozostawały niezagospodarowane. Na wybranych obszarach planowane jest zwiększenie intensywności zabudowy, co może prowadzić do lokalnego utwardzenia gruntu oraz modyfikacji ukształtowania terenu. W trakcie realizacji inwestycji budowlanych nastąpi przemieszczanie

mas ziemnych, a ich nadmiar, pochodzący z wykopów, będzie musiał zostać zagospodarowany zgodnie z obowiązującymi regulacjami – poprzez odpowiednie składowanie lub wykorzystanie na miejscu, co miejscowo może wpłynąć na strukturę powierzchni. Projekt planu określa szczegółowe zasady zagospodarowania terenu oraz parametry kształtowania zabudowy, takie jak maksymalna intensywność zabudowy, dopuszczalny udział powierzchni zabudowanej, maksymalna wysokość budynków oraz minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej. Wdrożenie tych regulacji pozwoli ograniczyć nadmierne uszczelnienie terenu i zachować równowagę pomiędzy zabudową a przestrzenią biologicznie czynną. Realizacja ustaleń planu nie powinna prowadzić do istotnych zmian w ukształtowaniu terenu na obszarze gminy. W trakcie prac budowlanych dojdzie jednak do naruszenia wierzchniej warstwy gleby i jej częściowego unieczynnienia. W związku z tym konieczne jest zabezpieczenie usuniętej warstwy glebowej, aby mogła zostać ponownie wykorzystana po zakończeniu prac. W przypadku, gdy jej ponowne zastosowanie okaże się niemożliwe, należy wdrożyć działania zmierzające do jej rekultywacji, co pozwoli na przywrócenie jej funkcji ekologicznych.

Szczególne uwagi zwraca się ponadto na ochronę użytków rolnych I-III klasy bonitacyjnej. Mają one znaczenie przy sporządzaniu planów miejscowych, ponieważ stanowią grunty o najwyższej przydatności rolniczej, a ich przekształcanie na cele nierolnicze jest prawnie ograniczone, co ustala ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 82). Zmiana przeznaczenia takich gruntów wymaga uzyskania zgody ministra właściwego ds. rolnictwa, o ile są to grunty pochodzenia mineralnego. W projekcie planu ogólnego zidentyfikowano miejsca, w których strefy planistyczne dopuszczające rozwój zabudowy (m.in. strefa wielofunkcyjna z zabudową jednorodziną, strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową) częściowo pokrywają się z gruntami klas I-III. Zjawisko to wynika z przestrzennych uwarunkowań rozwoju gminy, w szczególności z koncentracji istniejącej zabudowy na terenach nizinnych o wysokiej jakości gleb. Plan ogólny jako akt prawa miejscowego, określa ramy polityki przestrzennej gminy oraz strefy planistyczne, w tym obszary potencjalnego rozwoju zabudowy. Nie powoduje on jednak jeszcze faktycznej zmiany przeznaczenia gruntów rolnych klas I-III na cele nierolnicze w rozumieniu ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Takie przeznaczenie będzie mogło nastąpić dopiero w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, po uzyskaniu wymaganej zgody ministra właściwego do spraw rolnictwa. Ponadto w granicach niektórych obszarów uzupełnienia zabudowy zidentyfikowano występowanie gruntów rolnych klas bonitacyjnych I-III. Wyznaczenie tych obszarów w planie ogólnym nie oznacza wprowadzania

nowych terenów rozwojowych, lecz umożliwi kontynuację istniejących funkcji osadniczych w granicach już zurbanizowanych miejscowości.

5.2.8 Oddziaływanie na krajobraz

Ustalenia planu niewątpliwie wpływają na kształtowanie i ochronę krajobrazu, regulując rozmieszczenie zabudowy, ochronę terenów otwartych oraz rozwój infrastruktury. Krajobraz gminy charakteryzuje się przewagą terenów rolniczych, obszarów zielonych oraz rozproszoną zabudową wiejską, co nadaje jej unikalny, tradycyjny charakter. Plan uwzględnia zarówno ochronę walorów krajobrazowych, jak i konieczność adaptacji do nowych inwestycji. Zagospodarowanie terenów przeznaczonych pod nowe inwestycje spowoduje przekształcenie części dotychczas otwartych i niezabudowanych obszarów, co wiąże się z ograniczeniem powierzchni pokrytych roślinnością, zwiększeniem powierzchni zabudowanej oraz częściowym utwardzeniem terenu. Aby zminimalizować ryzyko powstania dysharmonii w krajobrazie, dla poszczególnych terenów budowlanych określono parametry kształtowania zabudowy, obejmujące maksymalną intensywność zabudowy, dopuszczalny udział powierzchni zabudowanej, maksymalną wysokość budynków oraz minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej. W projekcie planu ogólnego wyznaczono również obszary uzupełnienia zabudowy, co pozwoli na ograniczenie rozprzestrzeniania się nowych inwestycji na tereny otwarte i ich nadmiernej transformacji. Wprowadzone rozwiązania będą miały korzystny wpływ na ochronę lokalnego krajobrazu, zachowując jego spójność i walory estetyczne. Zachowanie terenów zieleni i rekreacji oraz ochrona naturalnych krajobrazów dolin rzecznych, terenów podmokłych i kompleksów leśnych pozwala na utrzymanie wysokiego poziomu bioróżnorodności i ochronę ekosystemów, które są nieodłącznym elementem krajobrazu gminy Nur. Obszary te nie tylko pełnią funkcję ekologiczną, ale także estetyczną – chronią cenne widoki i zapobiegają degradacji naturalnego układu przestrzennego. Wprowadzenie ograniczeń w zakresie lokalizacji nowych inwestycji w pobliżu dolin rzecznych pozwala na zachowanie ich pierwotnego charakteru, co jest kluczowe dla ochrony walorów wizualnych oraz ekologicznych gminy. Dzięki odpowiedniemu zagospodarowaniu terenów otwartych, ochronie terenów zielonych oraz kontroli urbanizacji, plan pozwala na zachowanie charakteru krajobrazu wiejskiego i rolniczego, jednocześnie umożliwiając rozwój gospodarczy i technologiczny w sposób zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju.

5.2.9 Oddziaływanie na klimat

Realizacja ustaleń projektu planu nie powinna znacząco wpłynąć na ogólne warunki klimatyczne analizowanego obszaru. Wprowadzenie zabudowy na terenach przeznaczonych

pod inwestycje może jednak prowadzić do niewielkich zmian w lokalnym klimacie. Będą one wynikać głównie ze wzrostu powierzchni zabudowanych i utwardzonych, które mogą modyfikować bilans cieplny oraz wilgotnościowy terenu. W obszarach zurbanizowanych mogą pojawić się zjawiska takie jak zmniejszenie dobowych wahań temperatur, podwyższenie temperatury powietrza w okresie zimowym, obniżenie wilgotności oraz zmiany w sile i kierunku wiatru. Wpływ tych czynników będzie jednak lokalny i nie powinien prowadzić do istotnych zakłóceń w funkcjonowaniu ekosystemów czy warunkach życia mieszkańców.

5.2.10 Zasoby naturalne

W obszarze planu brak jest zasobów naturalnych w postaci udokumentowanych złóż kopalin (w tym wód leczniczych). Nie przewiduje się zatem jakiegokolwiek wpływu realizacji postanowień planu na w/w zasoby naturalne.

5.2.11 Dobra kultury i zabytki

Zapisy w planie odnoszą się do istniejących na tym terenie zabytków i dóbr kultury, wskazują sposób gospodarowania w ich obrębie, dzięki czemu możliwa będzie ich ochrona oraz zachowanie tych elementów w lokalnym krajobrazie kulturowym.

5.2.12 Dobra materialne

Projekt planu ogólnego gminy Nur wpływa pozytywnie na dobra materialne, takie jak nieruchomości, infrastruktura techniczna, zasoby gospodarcze oraz mienie publiczne i prywatne. Odpowiednie zagospodarowanie przestrzeni może przyczynić się do wzrostu wartości nieruchomości, rozwoju przedsiębiorczości oraz poprawy jakości infrastruktury. Z drugiej strony, niekontrolowana urbanizacja mogłaby prowadzić do degradacji zasobów materialnych i problemów w funkcjonowaniu gminy. Dzięki ustaleniom planu ochronie podlega rolnictwo i dobra związane z produkcją rolną, zabezpieczone są zabytki oraz mienie publiczne przed degradacją. Dzięki temu gmina może rozwijać się w sposób zrównoważony, zachowując równowagę między rozwojem inwestycyjnym a ochroną istniejących dóbr materialnych.

6. PROPOZYCJA ROZWIĄZAŃ MAJĄCYCH NA CELU ZAPOBIEGANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ZJAWISK ODDZIAŁUJĄCYCH NA ŚRODOWISKO, WYNIKAJĄCYCH Z REALIZACJI USTALEŃ PLANU OGOLNEGO

Plan ogólny gminy Nur, poprzez określone strefy planistyczne zakłada minimalizację negatywnego wpływu zagospodarowania przestrzennego na środowisko, która obejmuje zarówno zapobieganie degradacji środowiska, ograniczanie skutków działalności człowieka, jak i kompensację przyrodniczą w przypadkach, gdzie negatywnych oddziaływań nie można całkowicie uniknąć. Przed opracowaniem Planu ogólnego przeprowadzono analizę istniejących uwarunkowań, aby uniknąć negatywnego oddziaływania na środowisko i zapewnić zrównoważony rozwój gminy. Pod uwagę wzięto m.in. takie czynniki jak istniejąca struktura osadnicza, układ komunikacyjny, zasoby przyrodnicze oraz tereny cenne ekologicznie, co pozwoliło na wyznaczenie stref funkcjonalnych w sposób minimalizujący ingerencję w naturalne ekosystemy. W procesie planowania uwzględniono tereny o wysokiej wartości przyrodniczej, aby ochronić bioróżnorodność i zapobiec fragmentacji siedlisk. Przeanalizowano również tereny zagrożone powodzią oraz obszary o istotnym znaczeniu dla retencji wodnej, co pozwoliło na uniknięcie zabudowy w miejscach narażonych na ekstremalne zjawiska hydrologiczne. Podział gminy na strefy planistyczne został przeprowadzony w taki sposób, aby ograniczyć nadmierne rozpraszanie zabudowy i zapewnić harmonijne współistnienie terenów mieszkalnych, gospodarczych, rolniczych i przyrodniczych. Uwzględnienie powyższych uwarunkowań na etapie opracowania Planu ogólnego pozwoliło na wyznaczenie stref w sposób zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju. Dzięki temu możliwe jest skuteczne ograniczenie negatywnego wpływu działalności człowieka na środowisko oraz zapewnienie równowagi pomiędzy potrzebami gospodarczymi, społecznymi i ekologicznymi gminy.

7. PROPOZYCJA ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH W STOSUNKU DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE PLANU

W ramach opracowania planu ogólnego gminy Nur przeprowadzono analizę różnych wariantów rozwiązań przestrzennych, aby zapewnić optymalny układ funkcjonalny, uwzględniający zarówno rozwój gospodarczy i społeczny, jak i ochronę środowiska. Alternatywne rozwiązania rozważano w odniesieniu do określonych w planie ogólnym stref planistycznych oraz ich profilu funkcjonalnego. Przy sporządzaniu projektu planu uwzględniono zalecenia wynikające z opracowania ekofizjograficznego. Przyjęte rozwiązania uznano za nieprzyczyniające się do wystąpienia znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko. W związku z powyższym nie wskazuje się na rozwiązania alternatywne w stosunku do kierunków i form zagospodarowania przestrzennego zaproponowanych w projekcie planu.

8. NAPOTKANE TRUDNOŚCI I LUKI W WIEDZY

Poziom szczegółowości prowadzonej strategicznej oceny oddziaływania jest ściśle powiązany z poziomem szczegółowości Planu ogólnego. Strefy planistyczne w planie ogólnym wyznaczają jedynie kierunki dla przyszłego rozwoju przestrzennego gminy. Kierunki te będą uszczegóławiane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, które z kolei będą określały zasady zabudowy i zagospodarowania terenu. Plan ogólny nie określa zatem szczegółowych rozwiązań inwestycyjnych, lecz wyznacza ramy dla polityki przestrzennej gminy. W trakcie opracowywania projektu planu oraz prognozy oddziaływania na środowisko nie napotkano na utrudnienia wynikające z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

9. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM

Ochrona środowiska jest zagadnieniem o złożonym charakterze, realizowanym w oparciu o zapisy zawarte w dokumentach ustanawianych na różnych szczeblach – od lokalnego po międzynarodowy. Wyzwania takie jak zmiany klimatyczne, utrata bioróżnorodności, zanieczyszczenie powietrza i wód czy nadmierna eksploatacja zasobów naturalnych mają charakter transgraniczny i nie mogą być skutecznie rozwiązane wyłącznie na poziomie pojedynczych państw. Z tego powodu konieczne jest formułowanie odpowiednich celów oraz regulacji zarówno w ramach międzynarodowych porozumień, jak i w legislacji wspólnotowej oraz krajowej. Działania te są efektem współpracy wielu państw, które uznają globalny wymiar problemów ekologicznych i podejmują wysiłki na rzecz ich rozwiązania poprzez traktaty, umowy oraz programy działań. Jednym z kluczowych podmiotów w tym obszarze jest Organizacja Narodów Zjednoczonych (ONZ), inicjująca liczne przedsięwzięcia zmierzające do ograniczenia negatywnego wpływu działalności człowieka na środowisko. Do najważniejszych dokumentów i porozumień międzynarodowych w tej dziedzinie należą m.in.:

- **Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie klimatu (UNFCCC)** z 1992 r., której głównym celem jest stabilizacja koncentracji gazów cieplarnianych w atmosferze na poziomie, który zapobiega niebezpiecznej ingerencji człowieka w system klimatyczny. Najważniejszymi założeniami są: zasada wspólnej, ale zróżnicowanej odpowiedzialności, zobowiązanie do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, wsparcie finansowe i technologiczne dla krajów rozwijających się oraz regularne raportowanie i monitorowanie działań,
- **Protokół z Kioto** z 1997 r., gdzie zobowiązano kraje rozwinięte do ograniczenia emisji CO₂ i innych gazów cieplarnianych,
- **Porozumienie paryskie** z 2015 r., które dąży do utrzymania globalnego wzrostu temperatury na poziomie znacznie poniżej 2°C w stosunku do epoki przedindustrialnej, z aspiracją do ograniczenia go do 1,5°C. W przeciwieństwie do protokołu z Kioto, obejmuje wszystkie kraje świata.

We wrześniu 2015 r. państwa członkowskie ONZ przyjęły dokument pt. „Przekształcamy nasz świat: Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju”. Jest to globalny plan działania, który został jednogłośnie zaakceptowany przez wszystkie kraje

członkowskie i stanowi kompleksową strategią na rzecz budowania bardziej sprawiedliwego, bezpiecznego i zrównoważonego świata. Agenda 2030 wyznacza 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju (Sustainable Development Goals – SDGs), które mają zostać osiągnięte do roku 2030. Cele te obejmują zarówno wyeliminowanie skrajnego ubóstwa i głodu, jak i ochronę środowiska naturalnego oraz zapewnienie dobrobytu i godnych warunków życia wszystkim ludziom. Realizacja Agendy zakłada uwzględnienie w równym stopniu aspektów społecznych, gospodarczych i środowiskowych, a także promowanie pokoju, równości i partnerstwa na rzecz wspólnego dobra. Dokument podkreśla, że osiągnięcie założonych celów wymaga globalnej współpracy, zaangażowania wszystkich państw oraz aktywnego udziału organizacji międzynarodowych, sektora prywatnego, społeczeństwa obywatelskiego i obywateli na całym świecie. Celami Agendy odnoszącymi się do ochrony środowiska i przeciwdziałaniu zmianie klimatu są:

- **Cel 6** – czysta woda i warunki sanitarne, które polega na zapewnieniu wszystkim ludziom dostępu do czystej wody i bezpiecznych warunków sanitarnych, ochrony ekosystemów wodnych, poprawie efektywności zarządzania zasobami wodnymi oraz redukcji zanieczyszczeń wód poprzez ograniczenie zrzutu chemikaliów i odpadów przemysłowych,
- **Cel 7** – czysta i dostępna energia, czyli zapewnienie powszechnego dostępu do energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych, wzrost efektywności energetycznej i promowanie technologii niskoemisyjnych oraz zmniejszenie zależności od paliw kopalnych, w tym promowanie transformacji energetycznej,
- **Cel 12** – odpowiedzialna konsumpcja i produkcja, polegająca na ograniczeniu marnotrawienia zasobów naturalnych i promowaniu gospodarki o obiegu zamkniętym, zmniejszeniu ilości odpadów poprzez recykling, ponownym wykorzystaniu i efektywnym zarządzaniu surowcami oraz zmniejszeniu ilości odpadów żywnościowych o poprawę do 2030 roku,
- **Cel 13** – działania na rzecz klimatu, czyli wzmocnienie globalnej odpowiedzi na zmiany klimatu i ich skutki, integracja polityki klimatycznej na wszystkich poziomach zarządzania, wspieranie krajów rozwijających się w adaptacji do zmian klimatu, redukcja emisji gazów cieplarnianych zgodnie z założeniami Porozumienia Paryskiego,
- **Cel 14** – życie pod wodą, określający ochronę ekosystemów morskich i ograniczenie ich degradacji, zmniejszenie zanieczyszczenia oceanów, w tym plastików i substancji chemicznych oraz walka z nielegalnymi połowami i nadmierną eksploatacją zasobów morskich,

- **Cel 15** – życie na lądzie, czyli ochrona różnorodności biologicznej i ekosystemów lądowych, zatrzymanie wylesiania i degradacji gruntów oraz ograniczenie nielegalnego handlu fauną i florą.

Wraz z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej rozpoczął się proces dostosowywania krajowego prawa do przepisów wspólnotowych. Unia Europejska odgrywa kluczową rolę w globalnej ochronie środowiska, wyznaczając ambitne cele i wprowadzając szczegółowe regulacje zobowiązujące państwa członkowskie do konkretnych działań. Jednym z priorytetów Unii jest osiągnięcie neutralności klimatycznej do 2050 roku. Realizacja tej polityki ekologicznej odbywa się głównie w ramach Europejskiego Zielonego Ładu oraz poprzez wdrażanie najważniejszych dyrektyw i rozporządzeń w tym obszarze:

- Dyrektywa 2008/50/WE w sprawie jakości powietrza i czystsze powietrze dla Europy, która określa normy dotyczące zanieczyszczeń powietrza,
- Dyrektywa 2000/60/WE (Ramowa Dyrektywa Wodna), która zobowiązuje państwa członkowskie do osiągnięcia dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz obowiązek monitoringu tych wód,
- Dyrektywa 92/43/EWG (Dyrektywa Siedliskowa) i Dyrektywa 2009/147/WE (Dyrektywa Ptasia), odpowiedzialne za europejską sieć obszarów chronionych Natura 2000,
- Dyrektywa 2010/75/UE w sprawie emisji przemysłowych,
- Dyrektywa 2019/904/UE w sprawie plastiku jednorazowego użytku,
- Rozporządzenie 2021/1119 (Europejskie Prawo Klimatyczne), które wprowadza prawnie wiążący cel redukcji emisji gazów cieplarnianych o co najmniej 55% do 2030 roku w porównaniu do poziomu z 1990 roku.

Kwestie ochrony środowiska znalazły odzwierciedlenie również w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Artykuł 191 tego dokumentu określa, że polityka Unii w dziedzinie środowiska ma na celu: zachowanie, ochronę i poprawę jakości środowiska, ochronę zdrowia ludzi, racjonalne i ostrożne gospodarowanie zasobami naturalnymi oraz promowanie na arenie międzynarodowej działań służących rozwiązywaniu problemów środowiskowych o charakterze regionalnym i globalnym – ze szczególnym uwzględnieniem walki ze zmianami klimatu. Państwa członkowskie są zobowiązane do wprowadzania unijnych dyrektyw w życie poprzez krajowe przepisy, co sprawia, że polityka środowiskowa UE realnie kształtuje działania poszczególnych rządów. W ten sposób powstaje spójny system prawny, w którym lokalne regulacje stają się częścią szerokiej, europejskiej strategii ochrony

środowiska. Unia Europejska nie ogranicza się jednak jedynie do wyznaczania celów – aktywnie wspiera państwa członkowskie w ich realizacji. Przykładem jest Fundusz Sprawiedliwej Transformacji, który stanowi element Europejskiego Zielonego Ładu i ma na celu łagodzenie skutków odchodzenia od gospodarki opartej na węglu. Środki z tego funduszu wspierają transformację regionów szczególnie dotkniętych tym procesem, umożliwiając im inwestycje w nowoczesne technologie, rozwój odnawialnych źródeł energii czy tworzenie nowych miejsc pracy w sektorach przyjaznych środowisku.

Na poziomie krajowym opracowano dokument strategiczny „Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej”, który wyznacza kierunki działań w zakresie ochrony zasobów naturalnych oraz poprawy ich jakości. Zgodnie z jego założeniami, racjonalne planowanie przestrzenne odgrywa kluczową rolę w ochronie ludności przed negatywnymi skutkami zanieczyszczenia powietrza i hałasu, a także przed zagrożeniami związanymi z suszami i powodzią. Ma ono również chronić przyrodę przed nadmierną presją ze strony działalności człowieka. Właściwie prowadzone planowanie uwzględniające istotne elementy krajobrazu i środowiska naturalnego pozwala zachować, a w razie potrzeby odbudować tzw. łączność ekologiczną pomiędzy obszarami przyrodniczymi. W ramach tych działań zaktualizowano Krajowy Program Ochrony Powietrza do 2025 roku (z perspektywą do 2030 i 2040 roku), określając w nim działania naprawcze w trzech horyzontach czasowych: krótkoterminowym, średnioterminowym i długoterminowym. Program ten nie tylko kontynuuje dotychczasową politykę poprawy jakości powietrza i przeciwdziałania zmianom klimatu na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym, lecz także wyznacza nowe kierunki działań w tym obszarze. Dokument integruje również kwestie związane z polityką jakości powietrza z obszarami takimi jak sektor bytowo-komunalny, czysta energia, ciepłownictwo, odnawialne źródła energii oraz transport. Krajowy Program Ochrony Powietrza pełni funkcję strategiczną, wskazując cele oraz priorytetowe działania, które mają zostać wdrożone przede wszystkim na poziomie lokalnym oraz w ramach regionalnych programów ochrony powietrza. Kierunkami interwencji prowadzącymi do osiągnięcia celów szczegółowych, tj. osiągnięcia i dotrzymania co najmniej standardów jakości powietrza określonych w prawodawstwie unijnym oraz krajowym, będą:

- utrzymanie priorytetu poprawy jakości powietrza oraz rozwój systemu oceny jakości powietrza poprzez zwiększenie liczby stacji pomiarowych uwzględnionych w pomiarach jakości powietrza w ramach państwowego monitoringu środowiska,
- ograniczenie wielkości emisji zanieczyszczeń powietrza z sektora bytowo-komunalnego,

- ograniczenie wielkości emisji zanieczyszczeń powietrza z sektora transportu drogowego,
- ograniczenie poziomu zanieczyszczeń powietrza w miastach, polityka miejska,
- zwiększenie udziału czystej energii, ciepła, rozwój odnawialnych źródeł energii,
- edukacja ekologiczna,
- zapewnienie finansowania przedsięwzięć ukierunkowanych na poprawę jakości powietrza,
- ograniczenie wielkości emisji zanieczyszczeń powietrza z pozostałych sektorów mających wpływ na stan powietrza, w tym z uwzględnieniem działań dla sektora mieszkalnictwa do realizacji na obszarach wiejskich.

10. INFORMACJA O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

Obszar objęty projektem Planu ogólnego – Gmina Nur – położony jest w odległości około 72 km od granicy Polsko-Białoruskiej. Biorąc pod uwagę przewidziany charakter zagospodarowania oraz inne ustalenia projektu planu, można stwierdzić, że nie przewiduje się wystąpienia transgranicznego oddziaływania w wyniku jego realizacji.

11. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Przedmiotem opracowania jest prognoza oddziaływania na środowiska do Planu Ogólnego Gminy Nur, opracowanego zgodnie z Uchwałą Nr IX/53/25 Rady Gminy Nur z dnia 24 stycznia 2025 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Gminy Nur.

Głównym celem planu ogólnego jest określenie ram przestrzennych rozwoju gminy. Dokument ten będzie wskazywał, w jaki sposób poszczególne obszary gminy mogą być zagospodarowane, np. czy przeznaczone są pod zabudowę mieszkaniową, usługową, przemysłową, czy też powinny pozostać terenami zielonymi lub rolnymi. W przeciwieństwie do dotychczasowego studium, plan ogólny będzie miał moc prawną, co oznacza, że będzie podstawą do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (MPZP) oraz wydawania decyzji o warunkach zabudowy.

Plan ogólny gminy ma kluczowe znaczenie dla kształtowania przestrzeni i zapewnienia zrównoważonego rozwoju. Jego ustalenia będą determinować m.in. możliwość realizacji inwestycji budowlanych, sposób ochrony terenów cennych przyrodniczo oraz rozwój infrastruktury. Dzięki temu dokumentowi gmina będzie mogła efektywniej zarządzać swoim terytorium, zapewniając równowagę pomiędzy rozwojem gospodarczym, a ochroną środowiska i jakością życia mieszkańców.

W planie ogólnym gminy Nur wyznaczono następujące kategorie stref planistycznych:

1. SW – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną,
2. SJ – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną,
3. SZ – strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową,
4. SU – strefa usługowa,
5. SP – strefa gospodarcza,
6. SR – strefa produkcji rolniczej,
7. SI – strefa infrastrukturalna,
8. SN – strefa zieleni i rekreacji,
9. SC – strefa cmentarzy,
10. SO – strefa otwarta,
11. SK – strefa komunikacyjna.

Dla wszystkich wyżej wymienionych stref określone zostały podstawowe profile funkcjonalne oraz w niektórych przypadkach profile dodatkowe. Określone zostały również

wartości maksymalnej nadziemnej intensywności zabudowy, maksymalnej wysokości zabudowy, maksymalnego udziału powierzchni zabudowy i minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej. Przyjęte założenia przy wyznaczaniu stref planistycznych uwzględniały zarówno lokalne potrzeby, jak i potencjał przestrzeni, co pozwoliło na wyznaczenie stref optymalnych dla realizacji długoterminowej wizji rozwoju gminy. Przy wyznaczaniu stref planistycznych decydujące znaczenie miała obecna struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy. Podczas wyznaczania stref szczególną uwagę zwrócono na specyfikę środowiska naturalnego, w tym wartość gruntów rolnych i leśnych, dostępność wód powierzchniowych oraz istniejące ekosystemy. Tereny o wysokim potencjale produkcyjnym, np. grunty rolne klas I–III, przeznaczono głównie pod strefę produkcji rolniczej oraz strefę otwartą, co pozwala na zachowanie ich funkcji rolniczych oraz zabezpieczenie ich przed niekontrolowaną urbanizacją. Z kolei strefy zieleni i rekreacji obejmują obszary o szczególnym potencjale przyrodniczym i krajobrazowym, takie jak tereny nad rzekami Bugu i Nurca i obszary chronione. Dzięki temu plan zagospodarowania przestrzennego sprzyja zarówno ochronie środowiska, jak i rozwojowi turystyki oraz rekreacji. Strefa infrastrukturalna i strefa gospodarcza zostały zaplanowane w sposób minimalizujący wpływ na cenne przyrodniczo tereny. W ramach Obszarów Uzupełnienia Zabudowy realizacja inwestycji infrastrukturalnych powinna zapewniać ich harmonijną integrację z otoczeniem i ograniczać negatywne oddziaływanie na środowisko. Podczas wyznaczania wszystkich stref uwzględniono również rolę lasów i obszarów zieleni naturalnej dla zachowania bioróżnorodności i równowagi ekologicznej. Lasy włączono do stref otwartych, co pozwala na ich ochronę i zachowanie jako integralnej części lokalnego ekosystemu. Opracowanie ekofizjograficzne dostarczyło cennych informacji o walorach środowiskowych gminy Nur, co pozwoliło na precyzyjne dostosowanie przeznaczenia terenów do ich potencjału ekologicznego, gospodarczego i społecznego. Dzięki temu Plan Ogólny wspiera rozwój przestrzenny gminy w sposób zgodny z naturalnymi uwarunkowaniami, dbając o zachowanie unikalnych zasobów środowiskowych dla obecnych i przyszłych pokoleń.

12. OŚWIADCZENIA AUTORÓW

Oświadczenie autora prognozy

Zgodnie z art. 74a ust. 2 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz.U. 2024 poz. 1112 ze zm.) oświadczam, że będąc autorem Prognozy oddziaływania na środowisko na potrzeby planu ogólnego Gminy Nur, posiadam wiedzę w tym zakresie, wg art. 74a ust. 2 pkt 2. Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Łódź, 25.02.2026 r.

Oświadczenie współautora prognozy

Zgodnie z art. 74a ust. 2 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. 2024 poz. 1112 ze zm.) oświadczam, że będąc współautorem Prognozy oddziaływania na środowisko na potrzeby planu ogólnego Gminy Nur, posiadam wiedzę w tym zakresie, wg art. 74a ust. 2 pkt 2. Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Łódź, 25.02.2026 r.

SPIS RYSUNKÓW I TABEL

Rys. 1. Położenie administracyjne gminy Nur	11
Rys. 2. Umiejscowienie gminy Nur na tle mezoregionów geograficznych Polski	12
Rys. 3. Ukształtowanie terenu na obszarze gminy Nur	18
Rys. 4. Gmina Nur – kompleksy rolniczej przydatności gleb	20
Rys. 5. Sieć hydrograficzna gminy Nur	23
Rys. 6. Zagrożenie powodziowe na terenie gminy Nur	26
Rys. 7. Położenie gminy Nur na tle mapy regionów geobotanicznych Polski, Arkusz B4	32
Rys. 8. Obszar Natura 2000 Ostoja Nadbużańska (PLH140011) w granicach gminy Nur	37
Rys. 9. Obszar Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu (PLB140001) w granicach gminy Nur ...	39
Rys. 10. Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Bugu i Nurca w granicach gminy Nur	41
Rys. 11. Nadbużański Park Krajobrazowy w granicach gminy Nur	43
Tabela 1. Klasy strefy mazurskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskanych w ocenie za 2024 rok z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi i roślin.	30
Tabela 2. Wykaz zabytków wpisanych do rejestru zabytków na terenie Gminy Nur	49